

Lærdóms Bók

í

evangelisk-kristilegum

Trúarbrogdum,

handa

Unglíngum.

Landsbókasafn

Selst óinnbundin á Prentp. 24 ß. Silfur-Mynt.

Videyar Klaustri, 1837.
Prentud á Forlag Sekret. O. M. Stephensens,
af Bókþryckjara Helga Helgasyni.

Advaran

til

Kénnendanna.

1) Sérhver meiníng, hvert heldur hún er í Lærdóms- edur Ritníngar-greinum, ellegar í athugasemdum og útskíríngum greinanna, á nákvæmlega og skilmerkilega ad útþýdast fyrir barninu, ádur enn þad lærir nockud af þeim utanad.

2) Tornæmir, sem hverki hafa efni né tíma til ad læra meira, þurfa ecki nema ad vita vel sjálfar Lærdóms- og Ritníngar-greinirnar, sem þar standa prentadar hjá.

(1*)

3) Kénnendurnir ega ad láta børnin leita ad þeim greinum í Biblíunni, sem til er vísad, en þó ecki eru prentadar. Þar, sem mørg børn eru, ega þeir ad láta þau lesa þær til skiptis og med stuttum spurníngum útúr, koma þeim í skilníng um meiníngana.

4) Sérhver Lærdóms-grein í bókinni er svo skiljanlega samantekin og Atridis ordin ad-greind, ad hægt er hverjum einum ad spyrja útúr þeim; þessvegna gjørdist engin þørf ad prenta spurníngarnar, einkum þar raunin er ó-lýgnust, ad opt og tídum hafa bædi Kénnendur og Lærendur minna þenkt útí sannleikann vegna spurnínganna.

Sá litli Lúthers Katekismus.

Þetta eru Tíu Laga-Boðorð Guðs.

Fyrsta Boðorð.

Eg er Drottinn Guð þinn, þú skalt ecki hafa annarlega Guði fyrir mér.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum yfir alla hluti fram, Gud ad óttast, hann ad elska og á hann einn ad trúa.

Annad Boðorð.

Þu skalt ecki legg'a nafn Drottins Guðs þíns við hégóma, því Drottinn mun ecki halda þann

ſaklauſann, ſem brúkar hans nafn hégómlega.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttaſt og elſka Gud. Engum egum vér ílls ad bidja í hans nafni, ecki ſverja vid þad né fjølkíngi fremja, ecki ljúga né ſvíkja; heldur egum vér Guds nafn ad ákalla í øllum vorum naudſynjum, þad ad tilbidja, lofa þad og því þackir ad gjøra.

Þridja Bodord.

Minnſtú ad helga hvíldardaginn Drottins Guds þíns.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttaſt og elſka Gud. Ad vér ecki fyrirlítum prédikunina né hans ord; heldur egum vér þad heilagt ad halda, gjarnan heyra þad og læra.

Fjórda Bodord.

Heidra ſkaltú Fødur þinn og módur, ſvo þér vel vegni og þú verdir lánglífur á jørdunni.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttaſt og elſka

Gud. Ad vér ecki fyrirlítum vora foreldra, né þá, sem yfir oss eru bodnir, ecki þá til reidi reitum; heldur þá í heidri höfum, þjónum þeim og hlýdnir séum, elskum þá og vyrdíng veitum.

Fimta Bodord.

Þú skalt ecki mann deyda.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki meidum hold vors náúnga, eda gjörum honum mein í nockru; heldur egum vér honum ad bjarga og vidhjálpa í öllum hans lífs naudsynjum.

Sjötta Bodord.

Þú skalt ecki hórdóm drýgja.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér lifum hreinferduglega bædi í ordum og verkum, og ad hverr einn elski og í heidri hafi sína ekta-persónu.

Sjöunda Bodord.

Þú skalt ecki stela.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska

Gud. Að vér ecki grípum góß eða penínga vors náúnga, eða með følskum kaupeyri eða undirhyggju undir oss drøgum; heldur egum vér honum að hjálpa, svo hans góß og uppheldi ávaxtist og varðveitist.

Attunda Boðorð.

Þú skalt ecki bera falskann vitnisburð á móti þínum náúnga.

Hvað er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Guð. Að vér ecki ránglega ljúgum nockru á vorn náúnga, ecki svíkjum, baktølum eða ófrægjum hann í nockru; heldur egum vér hann að afsaka, allt gott um hann að tala og færa alla hluti til betra vegar.

Níunda Boðorð.

Þú skalt ecki girnast hús náúnga þíns.

Hvað er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Guð. Að vér ecki með slærð stundum eptir arfi eður fasteign vors náúnga, eður undir oss drøgum með yfirvarpi laga og réttinda; heldur egum vér þar til að hjálpa og styrkja, að hann hafi sitt allt óskaddað.

Tiunda Bodord.

Þú skalt ecki girnast qvinnu náúnga þíns, ecki þjón né þjónustuqvinnu, ecki uxa né asna og eckért þad hans er.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki burt-tælum eda lockum frá vorum náúnga hans egin-qvinnu, þjónustufólk eda qvikfé; heldur egum vér ad áminna og rádleggja, ad hverr og einn sé samt og ástundi ad þjóna, þad honum skyldugt er.

Hvad segir Gud um øll þessi Bodord?

Hann segir svo í 2 Mós. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn þinn Gud, eg er vandlátur Gud, sem læt straff fyrir fedranna ránglæti koma fram á børnunum í þridja og fjórda lid, þad er ad segja á þeim, sem mig hata; eg er líka sá, sem audsýni miskunsemi í þúsund lidu á þeim, sem mig elska og vid þá, sem vardveita mín bodord.

Hvad er þad?

Þad er: Gud hótar þeim øllum pínu, sem afvíkja þessum hans Bodordum; því

egum vér ad óttast og hrædast hans straff, og eckért ad gjøra á móti hans Bodordum; en þeim øllum, sem þessi hans Bodord halda, lofar hann sinni nád, miskun og øllum gódum hlutum; þar fyrir egum vér Gud ad elska, trúa honum og treysta og eptir hans Bodordum gjarnan ad gjøra.

Trúar = Játningin.

Fyrsta Grein.

Um Skøpunina.

Eg trúi á einn Gud, Fødur almattugann, Skapara himins og jardar.

Hvad er þad?

Þad er: eg trúi ad Gud hafi skapad mig, ásamt øllum ødrum sképnum, og ad hann hafi géfid mér ønd og líkama, augu, og eyru og alla limi, þar med skyn og skilníngar = vit, og ad hann øllu þessu enn þá vid makt heldur. Hér til veitir hann mér

og fyrirsjer nóglega, og daglega géfur hann mér klædi og skjædi, mat og dryck, hús og heimili, fødur og módur, akur og qvikfé og allt þad, sem gott er, med øllu því eg medþarf til þessa lífs uppheldis. Hann verndar mig og vardveitir frá øllum skada og háska og øllum íllum hlutum. Allt þetta gott veitir hann mér af sinni einskjærri, fødurlegri, gudlegri gódgirnd og miskun, án allrar minnar verdskuldunar. Fyrir hvad allt eg á honum þackir ad gjøra, honum þjóna og hlýdinn ad vera. Þetta eru vissuleg sannindi!

Ønnur Grein.

Um Endurlausnina.

Eg trúi á Jesúm Krist Son hans eingétinn Drottinn vorn, hverr ed gétinn var af heiløgum Anda, fæddur af Maríu meyu, píndur undir Pontsíó Pílató, krossfestur, deyddur og grafinn; nidurste hann til helvítis, en á þridja degi reis hann upp frá

daudum, uppstè hann til himna, situr nú til Guds Födurs almáttugs hægri handar, og þadan mun hann koma ad dæma lifendur og dauda.

Hvad er þad?

Þad er: eg trúi ad Jesús Kristur sé sannur Gud, af Födurnum gétinn fyrir allar aldir, líka sannur madur, fæddur af María meyu; ad hann sé minn Drottinn, sem mig glatadann og fyrirdæmdann mann hefir afrekad, endurleyst og frelsad frá øllum syndum, daudanum og djøfulsins valdi, ekki med gulli eda silfri, heldur med sínu heilaga, dýrmæta blódi og sinni saklausu pínu og dauda, svo ad eg sé hans eginleg eign, lifi undir hans valdi í hans ríki, honum þjóni í eilífu réttlæti, meinleysi og sáluhjálp, líka sem hann er sjálfur af daudanum upprisinn, lifir og ríkir ad eilífu. Þetta eru vissulega sannindi!

Þridja Grein.

Um Helgunina.

Eg trúi á heilagann Anda og að sé ein, heilög, almennileg, kristileg kirkja, sem er samneyti heilagra, fyrirgéfníng syndanna, holdsins upprisa og — eptir þetta líf — eilíft líf.

Hvað er það?

Það er: eg trúi að eg géti ecki af sjálfs míns eginn krapti eða skilníngi trúað á Jesúm Krist minn Drottinn eða til hans komist; heldur hefir heilagur Andi mig, með guðspjallanna kénníngu, kallað og upplýst með sínum ástgjøfum, helgað mig og viðhaldið í réttri trú; líka sem hann alla aðra kristna menn á jörðu, kallar, samansafnar, upplýsir, helgar og í réttri trú á Jesúm Krist varðveitir; í hverri kristilegri kirkju hann náðarsamlega fyrirgéfur mér og øllum trúuðum daglega allar syndir, og á efsta degi mun hann uppvekja mig og alla menn af dauða og géfa mér með øllum rétt-trúuðum fyrir Jesúm Krist, eilíft líf og sáluhjálp. **Þetta eru vísuleg sannindi!**

Drottinleg Bæn.

Fadir vor, þú, sem ert á himnum!

Hvad er þad?

Þad er: Gud vill hér med tilleida oss og locka ad vér trúa skulum, ad hann sé vor réttilegur Fadir og vér hans sannarleg børn, svo vér þess heldur med fullu trúnadar-trausti megum hann bidja, eins og góð børn bidja sinn elskulegann fødur.

Fyrsta Bæn.

Hélgist þitt nafn.

Hvad er þad?

Þad er: Guds nafn er sannarlega í siálfu sér heilagt, þó vér bidjum ecki; en vér bidjum í þessari bæn, ad þad einnig helgist hér med oss.

Hvernig skédur þad?

Þegar Guds ord kénnist réttilega og hreinlega og vér eptir því lifum heilaglega, eins og Guds børnum hæfir; þar til hjálpi oss vor elskulegi Fadir á himn-

um! en hverr, sem ødruvísi kénnir eda lifir, enn Guds ord býdur, sá vanhelgar Guds nafn á medal vor; þar frá vardveiti oss vor elskulegi himneski Fadir!

Önnur Bæn.

Tilkomi þitt ríki.

Hvad er þad?

Þad er: Guds ríki kémur ad sønnu án vorrar bænar af sjálfu sér til; en vér bidjum í þessari bæn, ad þad einnig komi til vor.

Hvernig skédur þad?

Þegar Gud géfur oss sinn heilaga Anda, sá oss veitir þá nád, ad vér trúum hans heilaga ordi, lifum heilaglega, hérstundlega, en annars heims eilíflega.

Þridja Bæn.

Verdi þinn vilji, svo á jørdu, sem á himnum.

Hvad er þad?

Þad er: Guds gódur og nádugur vilji verdur á himnum, þó vér bidjum ecki; en vér bidjum í þessari bæn, ad hans vilji verdi hér á medal vor.

Hvernig skéður það?

Þegar Guð ónýtir og hindrar öll ill ráð og vondan. vilja þeirra, sem því valda, að Guðs nafn vanhelgast og hans ríki náir ecki til vor að koma, sem eru: djöfullinn, heimurinn og vor holdlegur vilji; heldur styrkir hann oss og stöðuga gjörir í sínum orðum og í trúnni, allt til vorra æfiloka; þetta er hans miskunsamur og góður vilji.

Fjórða Bæn.

Géf oss í dag vort daglegt brauð.

Hvað er það?

Það er: Guð géfur að sönnu daglegt brauð, jafnvel vondum mönnum, þó vér biðjum ecki; en vér biðjum í þessari bæn, að hann láti oss vort daglegt brauð viðurkénna og með þacklæti til vor meðtaka.

Hvað kallast daglegt brauð?

Það kallast allt það, sem nauðsynlegt er til þessa lífs bjargar, sem er: matur og dryckur, klæði og skjæði, hús og heimili, tøður og engjar, qvikfénaður, góts og peníngar, góð ekta-persóna, hlýðin börn, dyggt þjónustu-fólk, trúir og frómir yfirmenn, góð almúgans stjórn, hagstæð veð-

urátt, fridur, heilbrygdi, sidsemi, heidur, gódir vinir, trúfastir nágrannar og allt annad þessu líkt.

Fimta Bæn.

Fyrirgéf oss vorar skuldir, svo sem vér og fyrirgéfum vorum skuldunautum.

Hvad er þad?

Þad er: vér bidjum í þessari bæn, ad Fadir vor himneskur vilji ecki álíta vorar syndir svo hann, fyri þeirra skuld, vilji ecki veita oss vora bæn — því vér erum allra þeirra hluta ómaklegir, sem vér hann umbidjum og høfum þad ecki verdskuldad — heldur ad hann vilji oss þad allt géfa af sinni eginlegu nád; því daglega syndgum vér og verdskuldum ecki annad enn straff; svo viljum vér og einnig þarámóti fyrirgéfa af hjarta þeim, sem oss á móti brjóta, og gjøra þeim gott, sem vid oss misgjøra.

Sjøtta Bæn.

Eigi leid þú oss í freistni.

Hvad er þad?

Þad er: Gud freistar ad sønnu enkis manns; en vér bidjum í þessari bæn, ad

hann vilji vernda oss og varðveita frá andskotans, heimsins og holdsins vélum, svo vér hrepum ecki fyrir þeirra tilteygíngu í vantrú, örvæntíngu edur adrar stór-syndir og lesti; og þó vér freistumst af öllu þessu, þá láti hann oss um sídir yfirvinna og sigrinum halda.

Sjounda Bæn.

Heldur frelsa oss frá íllu.

Hvad er það?

Það er: hér bidjum vér alls í einu í þessari bæn, ad Fadir vor himneskur frelsi oss frá öllu íllu til lífs og sálar, farsældar og heidurs; en ad sídustu, þegar vor daudastund er komin, gefi hann oss góðann afgáng og taki oss miskunsamlega til sín úr þessum eymdadal inn í himnaríki.

Amen.

Hvad er það?

Það er: ad eg skal vera fullviss, ad þessar vorar bænir séu vorum himneska Födur þacknæmilegar og af honum heyrdar; því hann hefir sjálfur skipad, ad vér skyldum med þessum hætti bidja og hefir lofad ad hann vilji oss bænheyra. Amen!

Amen! það er: já, sannarlega, það skal svo vera.

Skírnar Sakramentið.

1. Hvað er Skírn?

Skírnin er ecki einsamalt vatn, heldur er hún það vatn, sem saman er reirt og bundið með Guðs boðorði og með Guðs orði samtengt.

2. Hvert er það Guðs orð?

Það vor Herra Jesús Kristur sagði hjá Matthæusi í 28da Kap: Farið og gjörið allslags þjóðir að mínum Lærisveinum og skírið þær til nafns Føðurs og Sonar og heilags Anda.

3. Hvað útvegar Skírnin oss og veitir?

Hún útvegar oss og veitir fyrirgéfníngu syndanna, frelsar oss frá dauðanum og djøflinum og géfur þeim øllum eilífa sáluhjálp, sem trúa því, er Guðs orð og fyrirheit lofa.

4. Hver eru þau Guðs orð og fyrirheit?

Þau vor Herra Jesús Kristur segir hjá Markúsi í 16da Kap: Hverr, sem trúir og verður skírður, sá mun hólpinn verða, en hverr, sem ecki trúir, sá mun fordæmast.

5. Hvernig fær vatnið verkað svo veglega hluti?

Vatnið má aldrei slíks orka, heldur veitir það Guðs orð — hvert að er í og með vatninu — og trúin, hver að slíkum Guðs orðum í vatninu trúir; því fyrir utan Guðs orð er vatnið einsamalt vatn en engin Skírn; en þegar Guðs orð samlagast vatninu, þá er það Skírn. Það er náðarfullt lífsins vatn og endurgétníngar laug í heilögum Anda, eins og Páll Postuli segir í Sendibréfinu til Títusar í 3ja Kap.

Eptir sinni miskunsemi hefir Guð oss hólpna gjört, með endurgétníngar-lauginni og endurnýúnginni, sem skéður af heilögum Anda, hverjum hann hefir nóglega úthellt yfir oss fyrir Jesúm Krist vorn Lausnara, svo vér, réttlættir fyrir hans náð yrðum erfíngjar eilífs lífs eptir voninni. — Þessi orð eru sönn og trúanleg. —

6. Hvad merkir þvílík vatns Skírn?

Hún merkir það: að sá hinn gamli Adam í oss, á daglega að dreckjast og deydast fyrir ydrun og yfirbót, með øllum syndum og vondum girndum, og síðan daglega framkoma og upp aptur rísa nýr maður sá, er lifa skal í réttlæti og heilagleika fyrir Guði æfinlega.

7. Hvar stendur það skrifað?

Páll Postuli segir í Sendibréfinu til Rómverja 6ta Kap: Svo erum vér með Kristi greftraðir í skírninni til dauðans, að líka sem Kristur er uppvakinn frá dauðum fyrir dýrð Foðursins, svo egum vér að gánga í nýu liferni.

Altaris Sakramentið.

1. Hvað er Sakrament Altarisins?

Altaris Sakramentið er sannarlegt hold og blód Drottins vors Jesú Krists, undir brauði og víni,

af sjálfum Jesú Kristi innsett, oss kristnum mønnum að eta og drecka.

2. Hvar stendur það skrifað?

Svo skrifa þeir heilögu Guðspjallamenn, Matthæus, Markús, Lúkas og Postulinn Páll:

Vor Herra Jesús Kristur, á þeirri nóttu, sem hann svikinn var, tók hann brauðið, gjørði þackir og braut það og gaf sínum Lærisveinum og sagði: takið og etið, það er minn líkami, sem fyrir yður verður géfinn. Gjørið það í mína minningu!

Sømuleiðis eptir Qvøldmáltíðina, tók hann kaleikinn, gjørði þackir, gaf þeim hann og sagði: dreckið allir hér af, þetta er kaleikur ens Nýa Testamentis í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist til fyrirgéfningar

ar syndanna. Gjörid þetta, svo opt, sem þér það drekkid, í mína minníngu!

3. Hvað stoðar oss með þvílíkum hætti að eta og drekka hér af?

Það sýna mér þau orð, sem hér standa: fyrir ydur gefst og úthellist til fyrirgéfníngar syndanna; því oss veitist fyrir þessi orð, í Sakramentinu, syndanna fyrirgéfníng, eilíft líf og sáluhjálp, því hvar syndanna fyrirgéfníng er, þar er einnig lífið og sáluhjálpin.

4. Hvernig fær líkhamleg bergíng veikað svo mikla hluti?

Bergíng brauðs og víns verkar það í engann máta, heldur orðin, sem hér standa: fyrir ydur gefst og úthellist til fyrirgéfníngar syndanna; hver orð að eru hjá líkhamlegri bergíngu svo sem höfudstycki í þessu Sakramenti. Hverr, sem þessum orðum trúir, hann ødlast allt það, er þau innihalda og uppáhljóða, sem er syndanna fyrirgéfníng.

5. Hverr neytir þessa Sakramentis maklega?

Að fasta og sig líkhamlega þar til að-búa, er að sönnu góð ytri siðsemi; en sá er sannarlega maklegur og velskickaður, sem trúir þessum Krists orðum: fyrir yður géfst og úthellist til fyrirgéfningar syndanna. En hverr, sem ecki trúir þessum orðum og efar þau, hann er ómaklegur; því þetta orðið: fyrir yður, krefur fullkomlegrar trúar í hjartanu.

Fyrsti Kapituli.
Um Gud og hans Eginlegleika.

I.) Hvernig vér fáum þeckingu um Gud.

§. 1. Oss mønnunum rídur mjøg mikid á ad vér lærum ad þeckja Gud; því annars gjætum vér ecki skilid, hvernig heimurinn er ordinn til; vér vissum þá ecki heldur hvers vér mættum vænta um vora hagi eptir daudann og hefdum enga óbrigdula hjálp ad reida oss uppá í vorum mótgángi.

Merk: Þad eru købllud Trúarbrøgd, ad þeckja Gud og hans vilja, og med hverju móti vér eigum ad heidra hann og hlýda honum.

§. 2. Undir nafninu Heimur, skilst almennilega bædi Himin og Jord, med øllu því, sem í þeim er.

Merk: a) Auk Sólarinnar og Túnglsins sjáum vér á himninum mikinn fjølda af Stjørnum. Medal þeirra eru nockrar, sem kallast

Plánetur, allteins kínglóttir hnettir eins og vor jørd, og er ecki ólíklegt ad í þeim búi margskonar lifandi sképnur. En þær eiginlegu Stjørnur eru Sólir, eins og sú, sem skín nærst oss, og upplýsa med sama hætti hnetti þá, sem þeim eru nálægastir. Túnglid er hnøttur eins og jørdin, sem fær, eins og hún, ljós sitt af sólunni.

b) Á Jørdunni teljast hér um tuttugu og fimm þúsundir lifandi sképna af ýmsu kyni, auk mannanna, sem eru tals þúsund Milliónir — en hver ein Millión er sama sem þúsundsinnum þúsund. Adrar lifandi sképnur, sem til adgreiningar frá mønnunum kallast skynlausar og málausar, skiptast í dýr, fugla, fiska, orma, skorqvikindi og þær sképnur, sem lifa bædi í vatni og á landi. Sérhvert af kynferdum þessum inniheldur margskonar tegundir, sem eru hver annari ólíkar.

§. 3. a) Hverr, sem vill gæta skynsemi sinnar, á hægt med ad þeckja, ad **Heimurinn** hefir ecki gétad ordid til af sjálfsum sér, heldur enn hús nockurt eda þorp hafi gétad byggt sig sjálft; því enginn sá hlutur er til, sem ecki hefir haft sína **orsok**, af hverri hann er kominn.

b) **Heimurinn** hefir ecki gétad ver-

id til frá eilífd; því vér sjáum, ad allir hlutir eru umbreytanlegir og bædi menn og sképnur ásamt ødru fleiru, hafa upphaf og endir.

§. 4. Frá eilífd hlýtur ad hafa verid ein ædsta Vera, sem skapad hefir heiminn, eda rádid fyrir upptøkum hans og nidurrødun. Þessi Vera kallast Gud, og þessi Gud hlýtur ad vera sá allra vísasti, máttugasti og gædskuríkasti, því þeim mørgu og margháttudu hlutum sem eru í heiminum, er svo vísdómslega nidurradad og allir eru þeir mjøg nytsamlegir.

§. 5. Gud þeckist ljósast af sínu ordi, hvert lesa má í þeirri heiløgu Ritníngu, sem kallast Biblía.

§. 6 Pad er víst, ad þann Guds vilja sem manneskjurnar áhrærir, er ad finna í Biblíunni og þess vegna kallast hún Guds ord, því hún kénnir oss fullkomlega og augljóslega allt þad, sem syndug manneskja þarf ad vita sér til endurbótar, huggunar og sannrar velferdar, bædi í þessu og því tilkomanda lífi.

§. 7. Gud hefir sjálfur stadfest sitt ord med því, ad hann hefir géfid þeim mønnum, sem þad hafa ritad, bædi speki til

ad auglýsa þá hluti, sem enginn madur gat vitad af sjálfum sér og líka krapta til ad framqvæma þau verk, sem enginn hefdi gétad gjørt med neinslags náttúrlegum medølum.

Merk: a) Í heilagri Ritníngu finnast þeir Spádómar, sem fyrisegja markverda tilburdi, er engin manneskja gat á þeim tímum fyrifram séd, sem þó laungu þar eptir eru í ítrasta máta uppfylltir. Gud einn sem er alvitur, gat veitt þessum heilögu mønnum þeckíngu um þvílíka atburdi. Esa. 21, 1—10. 44, 21—28. Jer. 31, 31—40. 50, 1—46. Dan. 9, 20—27. Matth. 24, 1—28.

b) Í heilagri Ritníngu er talad um kraptaverk, sem eru þvílík yfirnáttúrleg verk, ad þau útheimta guddómlegann krapt, þar ecki var mögulegt ad gjøra þau á þvílíkann hátt med náttúrunnar kraptum. Gud sem er almáttugur, hefir einúngis brúkad þá heilögu menn til ad gjøra þvílík dásemdar verk. 2 Mós. b. 14, 21—30. Matth. 8, 7—15. Jóh. 2, 1—11. 6, 1—15. 9, 1—38. 11, 17—53. Post. G. b. 3, 2—8.

§. 8. a) Þeir menn, sem undir Guds stjórnun og med hans adstod hafa skrifad þá heilögu Ritníngu, kallast yfir høfud ad

tala, Spámenn, Guðspjallamenn og Postular.

b) Spámennirnir, Guðspjallamennirnir, og Postularnir vóru útvaldir af Guði, til að vera hans sendiboðar meðal manneskjanna, hverjum þeir áttu að kunngjöra hans vilja og framqvæma hans ásetníng á þeim stað og tíma, sem hans speki áleit að vera þénanlegast.

§. 9. a) Spámennirnir hafa skrifað þann hluta Ritníngarinnar, sem kallast Gamla Testamentið, áður enn Kristur fæddist.

b) Gamla Testamentið inniheldur ýmislegar bækur, í hverjum Guðs vilji var auglýstur Gyðíngum, þeirri þjóð, sem Messías, heimsins Lausnari, átti ega að rekja kyn sitt til; en þessar bækur eru enn þá í mörgum greinum nytsamlegar handa oss og þénanlegar til lærdóms, huggunar og viðvörunar.

Merk.: a) Bækur Gamla Testamentisins eru eptirfylgjandi: fimm bækur Mósis, Jósúæ bók, Dómara bókin, Rúths bók, fyrri og síðari Samúels bók, fyrri og síðari Konúnganna bók, fyrri og síðari Kroniku bók, Esdra bók, Nehemíæ bók, Esters bók, Jobs bók, Davíðs

Psaltari, Salómons Orðsqviðir, Prédikarans bók og Lofqvæðið. Fjórir stærri Spámennirnir: Esajas, Jeremías, með hans Harmagráti, Ezechíel og Daníel. Tólf smærri Spámennirnir: Hóseas, Jóel, Amos, Obadías, Jónas, Micheas, Nahúm, Habakuk, Zephonías, Haggeus, Zacharías, Malachías.

b) Kristur hefir staðfest, að bækur Gamla Testamentisins séu af Guði, Lúk. 24, 25. 27. 44. og á Krists tíðum vóru allar þessar bækur samansafnaðar í Gamla Testamentinu, sem enn eru þar.

§. 10. a) Guðspjallamennirnir og Postularnir hafa skrifað þann hluta Ritníngarinnar, sem kallast Nýa Testamentið, eptir að Kristur fæddist.

b) Nýa Testamentið inniheldur í ýmislegum bókum allt það, sem Guð hefir viljað augljóst gjöra fyrir öllum heiminum, um syndaranna endurlausn vegna Krists, trúna, Guðs ótta og dygðina, sem útheimtist til sáluhjálpar.

Merk: a) Nýa Testamentisins Bækur eru eptirfylgjandi fjögur Guðspjöll, nefnil: Matthæusar, Markúsar, Lúkasar og Jóhannesar; Postulanna Gjörnínga-bók; 14 Páls Sendibréf, sem eru: eitt til Rómverja, tvö til Korinthu-

manna, eitt til Philippí; manna, eitt til Kólossu; manna, tvø til Thessaloniku; manna, tvø til Tímótheusar, eitt til Títusar, eitt til Philemons, eitt til enna Hebresku; Jakobs Pistill, tvø bréf Péturs, þrjú bréf Jóhannesar, Júdasar bréf og Jóhannesar Opinberíngar-bók.

b) Kristur hefir med sínum kraptaverkum sannad, ad hann væri sendur af Gudi, og med sama hætti er trúverdugleiki Gudsp. alla-mannanna og Postulanna st..dfestur, Jóh. 10, 37. 38. 14, 10. 11. Post. G. b. 3, 1—16. Skrif hinna ellstu kristinna Lærifedra innihalda þá vitnisburdi, sem gjøra augljóst, ad Gudspjallamennirnir og Postularnir, hafi skrifad þær Nýa Testamentisins bækur, sem þeim eru eignadar.

§. 11. Eptir sérlegasta innitakinu skiptist Guds ord í Løgmálid og Evangelíum.

a) Í Løgmálinu sýnir Gud oss þad ílla, sem vér egum ad fordast, og þad góda, sem vér egum ad ástunda; þad leidir oss einnig fyrir sjónir, straff fyrir hid ílla til vidvørunar, og umbun fyrir hid góda til uppørfunar.

b) Evangelíum inniheldur Guds loford um syndanna fyrirgéfníngu og sáluhjálp

vegna Jesú Krists, hverr ed endurleysti heiminn med sínni pínu og dauda; auk þessa kénnir þad oss, eptir hvérri rød og reglu, og med hverju móti vér gétum ordid hluttakandi í fyrirgéfníngu syndanna og þeirri sáluhjálp, sem Kristur hefir oss útvegad.

Merk: Í fyrsta parti frædanna er talad um Løgmálid, sem inniheldur Guds tíu Bodord; en Evangelíum er í fjórum sídari pørtunum, sem inniheldur þrjár greinir trúarinnar, sjø bænir í Fadir vor, ásamt med Skírnar- og Altaris-Sakramentum.

II.) Hvad Ritníngin kénnir oss um Gud, yfir hofud ad tala.

§. 1. Heimsins Skapari er sá einasti sanni Gud og enginn nema hann.

Esa. 45, 18. Svo sagdi Drottinn, sá ed himininn hefir skapad, sá Gud, sem jordina hefir tilbúid: eg em Drottinn og enginn annar. Gud er til, nema eg.

1 Cor. 8, 4. Vér vitum, ad skurdgod heidíngjanna eru eckért, og engin annar Gud er til, nema sá eini.

Merk: a) Heidíngjarnir dýrkudu marga hjágudi

og leitudu stundum til eins, stundum til annars, en gátu samt ecki vitad, til hvers af þeim þeir helzt skyldu snúa sér med vissustu von um hjálp og adstod.

b) Vér höfum orsök til ad álíta sjálfa oss lángtum sælli, þar vér þeckjum sannann Gud og vitum hann er einn einasti; þar fyrir leitum vér hælis hjá honum einum, og setjum vort traust, og athvarf til hans í øllum vorum naudsynjum.

§. 2. Ritníngin kénnir oss ad þeckja þann einasta sanna Gud, sem Fødur, Son og heilagann Anda og tileinkar bædi Fødur, Syni og heilögum Anda þá einu og sømu guddómlegu veru, í hverri þeir eru óadgreinanlega sameinadir hverr med ødrum, med þeim hætti, sem vér fáum ecki skilid.

Matth. 28, 19. Jesús býdur sínum Lærisveinum: Farid og gjörid allar þjódir ad mínum Lærisveinum og skírid þær til nafns Fødursins, Sonarins og þess heilaga Anda.

Jóh. 15, 26. Jesús, svo sem eingétinn Sonur Fødursins, segir: En þá er sá Huggarinn kémur, hvern eg mun senda ydur frá Fødurnum, sá

sannleiksins Andi, sem af Födurnum framgengur, hann mun vitna um mig. 2 Cor. 13, 13.

Merk: Pad er ordid ad venju medal kristinna manna, ad kalla Gud Þrennann eda Þríeinann, til ad sýna þar med ad Fadir, Sonur og heilagur Andi hafi einn og sama allra-hærsta Guddóm sameiginlega hverr med ödrum. Jóh. 10, 30. 16, 15. Matth. 3, 16. 17. Jóh. 14, 16.

§. 3. Fadir, Sonur og heilagur Andi eru jafnt hluttakandi í þeirri sömu eilífd, mætti, gædsku og speki, þeir hafa eina og sömu sameginlega dýrd.

Jóh. 5, 19—22. Jesús segir: Hvad helzt Fadirinn gjörir, þad sama gjörir Sonurinn eins; því svo sem Fadirinn, uppvekur dauda og gjörir lifandi, svo lífgar og Sonurinn allteins hverja, sem hann vill, svo ad allir skuli heidra Soninn, eins og þeir heidra Födurinn. Líka svo játar sjálfur Jesús, Jóh. 17, 5: ad hann hafi verid í dýrd hjá Födurnum, ádur enn heimurinn var til. Jóh. 1, 1—3. 14. Róm. 9, 5. Hebr. 1, 3.

1 Cor. 2, 10. 11. Postulinn Páll

segir um heilagann Anda: Guð hefir látið sinn Anda opinbera oss sín vísdómsfullu ráð, því Andinn ransakar alla hluti og jafnvel Guðs leyndaráð; en hver manneskjanna er sú, er viti hvað i manninum er, nema mannsins andi, sem í honum er? svo líka veit einginn hvað i Guði er, nema Guðs Andi. Með líkum hætti sýnir og Postulinn, að það hafi verið sá heilagi Andi, sem útdeildi yfirnáttúrlegum náðargáfum í hinni fyrstu kristni, hvar á meðal hann einnig telur makt til að gjøra kraptaverk og síðan segir hann, 1 Cor. 12, 4—11: En allt þetta verkar kroptuglega sá eini og sami Andi, er útskiptir sérhverjum útaf fyri sig eptir því, sem hann vill. Post. Gb. 5, 3. 4. 1 Cor 3, 16.

Merk: a) Það er sannarleg og mikilvæg huggun fyrir oss, að vér vitum að Sonurinn Jesús Kristur, sem hefir kénnt oss hverju vér egum að trúa, og endurleyst oss með sinni pínu og dauða, er sannur Guð ásamt með Føðurnum, því vegna þess kunnum vér, með fullri sannfæríngu, að reiða

ofs uppá hann og fylgja honum í öllu med stadföstu trúnadartrausti, líka og án efablendni tilbidja hann.

b) Ofs er þad mikilsverdt, ad vér vitum ad sá heilagi Andi, sem med Guds ordi verkar til vorrar upplýsíngar og endurbótar er sannur Gud ásamt med Födurnum og Syninum; því þess vegna erum vér nú fullvissir um, ad vor betran er möguleg, ef vér færum ofs Guds ord réttilega til nota, og engin vantrú eda efasemi gétur haldid ofs frá, ad tilbidja heilagann Anda, med sama trúnadartrausti, sem Födurinn og Soninn.

III.) Hvad Ritníngin kénnir ofs um Guds veru og eginlegleika.

§. 1. Gud er Andi, edur ósýnileg Vera, sem hefir ad sönnu frjálsræði og skynsemi, en engann líkhama edur limu, þess vegna gétum vér ecki sjed hann med líkhamlegum augum, ecki heldur útmálad hann med neinni mind.

Jóh. 4, 24. Gud er andi, því ega þeir, sem tilbidja hann, ad gjöra þad med réttum anda. 1 Tím. 1, 17.

Merk: Gud dýrkast og vegsamast best med hrein=

um Þaunkum og ráðvøndum lifnaði, því Þeskonar dýrkan á best við hann Guð, sem er Andi.

§. 2. Guð er **eilífur** og hefir hverki upphaf né endir; hann er ætíð **óumbreytanlegur og verður jafnan hinn sami.**

Ps. 90, 2. Aður enn fjøllin vóru til og Þú tilbjóst jørðina, ertú Guð og Það frá eilífð til eilífðar. Ps. 102, 27. 28.

Jak. 1, 17. Hjá Føður ljósanna er eingin umbreyting né umbreytingar skuggi.

Merk: Guð, sem er eilífur, óumbreytanlegur, gétur Þess vegna gjört Þá eilíflega sæla, sem elska hann og hlýða honum. Hans makt Þar til rénar aldrei, ecki heldur umbreytir hann sínum ásetníngi og loforðum.

§. 3. Guð er **almáttugur** og gétur gjört allt hvað hann vill, án ómaks eður fyrirhafnar, en hann gjörir ecként annað enn Það, sem er vísdómsfullt og gott, Því hann vill ecként nema Það einúngis.

Ps. 115, 3. Vor Guð er í himninum, hann gjørir allt hvað honum gott Þykir. Psálm. 135, 6.

Jer. 32, 17—19. O Drottinn! Drottinn! sjá, Þú gjørdir himin og jørð með Þínum mikla krapti! enginn hlutur mistekst fyrir

Þér, Þú, hinn mikli voldugi Gud! mikill í rádum og mektugur í athøfnum.

Merk: Vér megum óhultir treysta á hjálp og verndun þess almáttuga Guds í øllum vorum réttilegum athøfnum, því hann vantar hverki veldi né krapta til ad vernda oss. En hann er líka máttugur til ad straffa þá ad maklegleikum, sem eru honum óhlýdnir.

§. 4. Gud er alvís og veit allt í einu bædi Þad, sem skéd hefir, Þad, sem nú skédur og Þad, sem á allri ókominni tíd mun ské. Vorir heimugleguſtu Þánkar eru ecki huldir fyrir honum.

1 Jóh. 3, 20. Gud þeckir alla hluti.

Ps. 139, 1—3. Drottinn! Þú ransakar og Þeckir mig; Þú skynjar mínar hugrenníngar álengdar; Þú sjer gjørla allar mínar athafnir.

Merk: Þad væri mesta heimska, ad ætla sér ad hræsna fyrir Gudi, sem veit allt og verdur ecki á tálar dreginn med útvortis yfirhylmíngu. Hann veit hvert heldur er, hvad íllt eda gott vér hugsum, tølum eda gjørum jafnvel Þó engin manneskja verdi nockurntima áskynja Þar um.

§. 5. Gud er alvitur, og hefir ætíd Þann besta tilgáng í sínum ásetníngi, og

líka velur jafnan mestu medøl til ad koma honum fram.

Ps. 104, 24. Drottinn! hversu mørg eru þín verk! þu gjørdir þau øll med visdómi. Job. 12, 13.

Merk: Ver megum óhult trúa því, ad hinn alvitri Gud gjørir eckért, án þess þad sé nytsamlegt, og ad allt hvad fram vid oss kémur, eptir hans vilja, horfir oss til gagns og góda.

§. 6. Gud er allstadar nálægur og verkar med sínum krapti allstadar í øllum hlutum. Hann er hvergi fjarlægur sínum skêpnum.

Ps. 139, 7. 8. Hvert skal eg fara frá þínum Anda, Drottinn! hvert gét eg flúid, svo þú sjáir mig ecki? þó eg færi upp í himininn, þá ertú þar, og þó eg byggi mér legurúm í undirdjúpinu, þá ertú einninn þar. Jer. 23, 24.

Merk: Hinn gudhræddi má vera med gódu gédi í øllum sínum mótgángi, því Drottinn yfirgéfur hann aldrei, heldur vardveitir hann. En sá ógudhræddi hefir orsøk til ad skélfast, jafnvel í leynilegustu fylsnum, því hann gétur hvergi umflúid Drottinn, sinn Dómara.

§. 7. Gud er gódur og audsýnir sínum skøpudum skêpnum svo margar velgjørdir,

sem hvert þeirra gétur í móti tekið, eptir þeirra eðli, lífernis máta, eður útvortis á-sigkomulagi.

Ps. 145, 9. Drottinn er øllum góður og hann miskunar sig yfir øll sín verk.

Post. Gb. 14, 17. Guð hefir ecki látið sjálfann sig vera án vitnisburðar, þar hann veitti oss mikið gott, og gaf oss døgg af himni og frjóssamar árs-tíðir.

Merk: Oss byrjar með sannarlegu þacklæti, að viðurkénna eins þær smærri, sem hinar stærri Guðs gáfur, og aldrei qvíða fyrir að hann muni synja oss þess, sem hann sjer að oss er þénanlegt.

§. 8. Guð er miskunsamur og fús til að veita oss hugsvølun í vorum hørmúngum, og frelsa oss frá þeim á þeirri tíð og með þeim hætti, sem hann sjer oss hagqvæmast, allt eptir því, sem vor velferð útkrefur.

Ps. 103, 13. Eins og faðirinn er børn-unum líknsamur, eins er Drottinn miskun-samur þeim, er hann óttast. 2 Cor. 1, 3.

Merk: Í øllum vorum mótgángi megum vér með von og trausti leita hælis hjá miskunsømum Guði, og hverki reiða oss uppá vorn egin vis-dóm né mannanna aðstoð, sem opt kann að bregðast.

§. 9. Guð er heilagur, sem ætíð elskar það góða, en hefir stærstu mispóknun á öllu því, sem íllt er.

Ps. 5, 5. Drottinn! þú ert ekki sá Guð, hverjum óguðlegt athæfi líkar; hver, sem er vondur, fær ekki að vera hjá þér.

1 Pét. 1, 15. Eins og sá er heilagur, sem yður hefir kallað, svo verið þér og einnig heilagir í öllu yðar dagfari.

Merk: Vér egum með varkárni að forðast allt, sem íllt er; því það er Guði á móti. En vér egum að ástunda sannann Guðs ótta, ef vér viljum að honum líki við oss og hann sé oss jafnan náðugur.

§. 10. Guð er réttlátur og géngur ríkt eptir, að lifað sé eptir hans boðorðum, hver að öllu leiti horfa til vorrar nytsemdar. Þess vegna vill hann umbuna einúngis þeim, sem hlýða honum, en straffa þá, sem honum eru óhlýðnir.

2 Mós. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn þinn Guð; eg er vandlátur Guð, sem læt straff fyrir feðranna ránglæti koma fram á börnunum í þriðja og fjórða lið — það er að segja — á þeim, sem mig hata. Eg er líka sá, sem auðsýni miskunsemi í þúsund

lidu á þeim, sem mig elska og vid þá, sem vardveita mín bodord.

Róm. 2, 9. Gud mun gjalda einum og sérhverjum eptir hans verkum.

Merk: a) Þad er mikil heimska, ad hugsa Gud muni sjá í gégnum fíngur vid oss, hversu lengi, sem vér áfram høldum í syndunum, því hans réttlæti útheimtir, ad hann straffi þad vonda ødrum til skélfíngar og vidvørunar, svo ad manneskjurnar leidist ecki til lasta og ódygda af vondra eptirdæmum.

b) Med því Gudi sýnist ecki þénanlegt, ad straffa ætíd edur launa, eptir sérhvers verdugleikum í þessu lífi, þá dregur hann opt hvert-tveggja undan til þess í ødru lífi. Þar bædi sá ógudlegi, og líka hinn gudhræddi úttaka, hverr uppá sinn máta, sín verkalaun.

§. 11. Gud er sannordur og dregur oss aldrei á tálar med neinu falsi; hann er trúr, og heitir hverki né lofar ødru enn því, er hann bædi kann og vill efna.

4 Mós. 6. 23, 19. Gud er ecki eins og manneskjan, ad hann ljúgi, ecki heldur eins og manneskjunnar barn, ad hann sjái sig um hønd.

Ps. 33, 4. Drottins ord er sannarlegt,

og hverju, sem hann lofar, það efnir hann vissulega.

Merk: Oss er það nóg til trúar-styrkingar, að vér vitum hvað Guð hefir látið oss kunngjöra í sínu orði, og það egum vér að halda fyrir satt, án nockrar efasemi.

Annar Kapituli.

Um Guðs Verk.

§. 1. Guð hefir í upphafi skapað himin og jörð af engu, alleina með sínu almætti, til gagns og gleði handa öllum sínum lifandi skepnum.

1 Mós. b. 1, 1. Í öndverðu skapaði Guð himin og jörð. Ps. 115, 15. Esa. 40, 26.

Ps. 33, 8 Hann talaði, þá skéði það; hann bauð, þá stóð það þar.

Merk: Guð hefir með sköpuninni svo dásamlega opinberað sitt almætti, speki og gæðsku, að sérhverr, sem með alvarlegu athygli géfur gætur að heiminum, hlýtur þar af að uppörfast til að heiðra og vegsama Guð og þacka honum.

§. 2. Þegar Guð hafði á sex dögum lokið sköpunarverkinu, og gjört jörðina byggilega handa öllum lifandi skepnum, hvíldist hann eður hætti að skapa á hinum sjöunda deginum.

2 Mós. b. 20, 11. Á sex dögum gjörði Guð himin og jörð og hafið og allt, sem í þeim er, en hvíldist á hinum sjöunda degi. Ps. 104.

Merk: Sjöundi dagurinn, sem er sá síðasti í vikunni, var að Guðs boði heilagur haldinn hjá Gyðingum, til þakklætis minningar um heimsins sköpun; þar á mót eigum vér, kristnir menn, að halda heilagann fyrsta daginn í vikunni, til þakklátrar endurminningar um Jesú Krists upprisu.

§. 3. Á sjötta degi vikunnar skapaði Guð hinn fyrsta karlmann, er hét Adam, af moldu, og hina fyrstu konu, sem kallaðist Eva, af mannsins síðu. Bæði þau samtengdi Guð í hjúskap til að auka kyn þeirra, og að hvert fyrir sig skyldi stunda annars velferð.

1 Mós. b. 1, 28. Guð skapaði karlmann og kvenmann, blessaði þau og sagði: aukist þið og margfaldist og uppfyllið jörðina.

Post. Gb. 17, 26. Drottinn hefir gjört, að allar mannanna kynqvíslir búa á øllum jarðar hnettinum af einum ættstofni.

Merk: Það er viðurgværmilegt að allir vér, án alls greinarmunar, berum umhyggju hver fyrir øðrum og elskum hverr annann, eins og børn af sama foreldri, þar vér allir játum, að Adam og Eva hafi verið vorir fyrstu foreldrar.

§. 4. Meðal hinna sýnilegu Guðs skepna á jørðunni er maðurinn hin ypparlegasta. Hann er gæddur með skynsemdarfullri sálu í hentugum líkama handa henni, hann er og svo settur af Gudi til að ráða yfir øllum øðrum dýrum.

Préd. 12, 7. Moldin hlýtur að hverfa til jarðarinnar aptur, hvar hún áður var; en andin til Guðs, sem gaf hann.

1 Mós. b. 1, 28. Guð sagði til vorra fyrstu foreldra: Gjørið yður jørðina undirgéfna og drottnið yfir fiskunum í sjónum og fuglunum í loptinu og yfir øllum dýrum, sem hræraft á jørðunni.

Merk: Manneskjurnar hafa það mikla framm yfir dýrin, að þær géta þenkt, talað og breytt eptir skynsamlegri umþenkingu; en með þess meiri athygli egum vér að gjæta vor,

svo vér ecki vanbrúkum þessa stóru yfirburdi, á móti Guds vilja, sjálfum oss edur ødrum til skada.

§. 5. Líkhami mannsins er svo hagqvæmlega tilbúinn, ad bædi gétum vér unnid þad, sem nytsamlegt er med limanna brúkun, og líka notid stórrar ánægju med skilníngarvitunum, hver ed eru: sjón, heyrn, ylman, smeckur og tilfinníng.

1 Mós. b. 2, Drottinn Gud setti Adam í aldíngardin Eden, til ad yrkja hann og vakta.

Ephes. 4, 28. Postulinn Páll útheimtir: ad vér skulum erfida og vinna oss inn eitthvad þarft, svo vér høfum nockud til ad géfa þeim, sem medþurfa.

Merk: a) Vér erum allir skapadir til ad erfida, því má enginn eyda sinni tíd í ydjuleysi.

b) Þegar vér njótum einnrar edur annarar ánægju med skilníngarvitunum, þá egum vér ætíd vandlega ad gæta hófs í hverjum hlut, en fordast alla vanbrúkun, svo Guds gádska verdi oss ecki til fordjørfunar af sjálfskapa vítum.

§. 6. Sálin er sá mannsins partur, sem þenkir og ályktar. Hún er

ódaudlegur andi, gædd med skynsemi til ad þeckja hvad rétt er eda rángt og med frjálsræði til ad velja hvert heldur gott eda íllt.

Matth. 10, 28. Jesús sagdi: Hrædist ecki þá, sem líkamann deyda, en géta ecki líflátid sálina.

Merk: Þar ed sálin er ædri partur manneskjunnar, egum vér ad kappkosta, ad láta oss framfara í nytsamlegri þeckíngu og lærdómi og ætíd girnast hid sanna góda, svo vér hæfilegir verdum til sannarlegrar farsældar, bædi í þessu lífi og einkanlega í því tilkomanda.

§. 7. Allt hvad Gud skapadi var yfrid gott og í besta máta lagad til þess, sem þad var ætlad, en einkanlega var manneskjan, svo sem skilníngsfulls vera, sköpud eptir Guds egin mind.

1 Mós. b. 1. 31. Gud sá allt, sem hann hafdi gjört, og, sjá! þad var yfrid gott.

1 Mós. b. 1, 26. 27. Gud sagdi; vér viljum gjöra manninn eptir vorri mind og líkíngu, þá skapadi hann manneskjuna eptir Guds mind; hann skapadi þau karlmann og konu.

Merk: Eckért af því vonda, er finnst í heiminum, gétur, tilreiknast Gudi, sem ecki var orsök til

þess. Skuldin verdur einúngis hjá manneskjunni, sem ecki gjætti síns medfædda sakleysis.

§. 8. Þær fyrstu manneskjur líktust Gudi í nockru, og í því tilliti er sagt þær hafi verid skapadar eptir Guds mind. Þarí vóru þær honum líkar, ad þær höfdu þeckíngarfullann skilníng á öllu, sem þær medþurftu til ad byrja farsællegt líf; líka höfdu þær í viljanum lyst og laungun til hins góda, án þess ad freistast af nockri tilhneigíngu til ills.

Préd. 7, 29. Salómon segir: Þad hefi eg fundid, ad þad, sem Gud hefir gjört manneskjunni, er rétt. Hér á líka vid þad, sem Postulinn Páll segir, Cól. 3, 10. Ad þeir trúundu hafi íklædst nýrri manneskju, sem endurnýast til þeckíngar eptir þess mind, sem hana hefir skapad. Eph. 4, 24.

Merk: Vér egum ad ástunda ad verda Gudi líkir ad nýu, keppast þess vegna daglega eptir ad láta oss fara fram í þeckíngu og rádvendni, svo vér verdum ad nýum og betri manneskjum.

§. 9. Auk manneskjunnar hefir Gud líka skapad adrar skynsemdarfullar verur, sem hafa ædra edli og kallast Englar. Þeir eru Andar, hafa því skynsemi og frjálsrædi, en jardneskar mannesk-

jur géta ecki sjed þá-ân Guds sérdeilislegrar tilhlutunar, því þeir hafa engann jarðneskann líkhama.

Ps. 103; 20. 21. Lofið Drottinn, þér, hans Englar! þér, öflugar hetjur, sem framqvæmið hans boð! Lofið Drottinn, þér hans þénarar, sem gjörið hans vilja!

§. 10. a) Nockrir af Englunum hafa sjálfkrafa fallið frá hlýðni sinni við Guð, þeir kallast þessvegna vondir Englar og líða það straff, sem illska þeirra hafði tilunnið.

2 Pét. 2, 4. Guð þyrmdi ecki Englunum, sem syndguðu, heldur steypti þeim niður til helvítis og setti þá í myrkra fjötur, svo að þeir geymist þar til dómsins. Matth. 25, 41. Jóh. 8, 34.

b) Hinir Englarnir hafa staðið stöðugir í hlýðni sinni við Guð og kallast því góðir Englar; þeir hafa yndi sitt af að skoða Guðs dýrð, lofa hann og ákalla og gjöra allt, sem hann skipar þeim.

Hebr. 1, 14. Eru Englarnir ecki þjónustusamir Andar, útsendir vegna þeirra, sem öðlast skulu sáluhjálpina? Matth. 18, 10. 28, 2—7. Lúk. 1, 26—28, 2, 9—14.

Merk: Í þridju grein af Fadir vor, verdum vér áminntir, ad gjöra þad, sem Gud vill, med sömu lyst og ástundun, eins og gódu Englarnir gjöra þad á himnum.

II.) Hvad Ritningin kénnir oss um Guds forsjón og vidhald allra skapadra hluta.

§. 1. Gud vidheldur öllum skepudum hlutum med sínu almætti og lætur þá niðurrødun í náttúrunni halda sér, sem hann einusinni hefir tilsett, því annars mundi hún fara aflaga.

1 Mós. b. 8, 22. Medan jördin er vid lýdi, skal hverki linna sád né uppskéra, frost né hiti, sumar né vetur, dagur né nótt.

Ps. 104, 13. 14. Drottinn, minn Gud! Þú vökvar fjöllin hér ofanad og fyllir landid med ávöxtum, sem þú géfur; þú lætur grasid spretta handa fénadinum, og korn mönnunum til nota, svo ad þú útleidir braudid úr jördunni.

Merk: Vér megum ætíd reida oss uppá Gud, hvernig sem ástadt er fyrir oss, því med sínu almætti, speki og gædsku verndar hann jafnan heiminn; en vér megum

heldur aldrei gleyma því, að vegsama hann og þacka honum.

§. 2. a) Guð ber umhyggju fyrir öllum sínum skepnum, smáum og stórum, veitir þeim öllum allt hvað þær viðþurfa til lífs-uppheldis, gætir þeirra og verndar þær.

Ps. 245, 25. 16. Allra augu vona til þín, Drottinn! og þú gefur þeim þeirra fæðu í hæfilegann tíma; þú upplýkur þinni hendi og seður allar lifandi skepnur með þinni blessun.

b) Sérílagi ber Guð umhyggju, fyrir manneskjunum, er með skynseminni og hennar réttri brúkun géta orðið njótandi lángtum meiri sælu enn skynlausu skepnurnar.

Matth. 6, 26—30. Jesús sagði: Gætið að fuglunum í loptinu, þeir sá hverki né uppskéra og ecki safna þeir í kornhlöður samt fæðir yðar himneski Faðir þá; eru þér ecki miklu ypparlegri enn þeir? — og þareð Guð skrýðir grasið á akrinum sem stendur í dag, en á morgun verður kastað í ofn, mundi hann ecki miklu fremur það sama við yður gjöra? ó þér lítiltrúaðir! Matth. 5, 45.

Merk: a) Vér megum ecki misbrúka skyn-

lausar skepnur eður fara illa með þær, því Guð, sem hefir skapað þær og nærir, vill að þeim vegni vel eins og oss.

b) Vér egum ecki að misbrúka Guðs gáfur til óhófs, því hann hefir ecki gefið oss þær til annars, enn að vér skyldum með þeim efla vort egið og annara sannarlegt gagn.

c) Pareð Guð hefir gefið oss vora limi og krapta til þess vér skyldum brúka þá til nytsamlegrar vinnu, þá vill hann ecki með eðrum hætti bera umhyggju fyrir voru uppheldi, enn að vér sjálfir séum jafnframt ydnir og atorkusamir, hverr í sínu rétta standi og embætti. 1 Mós. b. 3, 19. 2 Thess. 3, 11. 12.

d) Það er sannarlegur velgjörníngur af Guði að vér erum skyldugir að erfiða, því þar með styrkist heilsa líkhamans, og sálin upphörfast að hugsa um það, sem er gott og nytsamlegt í stað þess að sækjast eptir syndsamlegri gleði.

§. 3. Guð, sem er heimsins Drottinn og Stjórnari, stýrir með speki og gæðsku öllu því, sem viðber í heiminum, svo að bæði gott og illt fá þau endalok, sem honum þykja hagqvæmust.

Matth. 10, 29—31. Jesús sagði: Seljast

ecki tveir titlíngar fyrir einn smápeníng? samt fellur enginn af þeim til jardar án ydar Födurs vilja — enn fremur — øll ydar høfudhár eru lika talin: óttist þessvegna ecki, þér erud meira verdir enn margir titlíngar.

1 Mós. b. 50 20. Jóseph sagdi vid brædur sína: Þér ætludud ad gjøra mér íllt, en Gud ásetti ad snúa því til góds til ad gjøra þad, sem nú er framkomid og halda mørgu fólki vid lífid.

Merk: a). Vér egum ad fela Gudi á hendur hvada áraungur verdur af voru løglegu erfidi, þared eckert skédur án hans vilja eda tillátsemi.

b). Þegar Gud leyfir vondum mønnum ad gjøra skada vegna þess hann vill ecki med makt svipta þá sjálfrædi þeirra, megum vér samt treysta því, ad hann í tækann tíma muni snúa því til góds, annadhvert til vorrar egin edur annara nytsemdar.

c) Jafnvel þó þad á stundum líti svo út, eins og hinum ógudlegu gángi allt ad óskum, en gudhræddir megi lída naudir og volædi, er Gud samt vísdómsfullur og réttlátur í sinni stjórnun, því hann veit best hvad nytsamlegt er, bædi hverjum út af fyrir sig, og líka øllum heiminum yfir høfud ad tala,

en í hinu ødru lífi mun hann vissulega straffa sérhvern og launa øllum, eptir sem hverr hefir tilunnid.

§. 5. Sérhverjum ber ad álíta þad stand, sem hann er í settur, eins og vissa kollun af Gudi, til ad gjora þar svo mikid gagn, sem honum eptir fremsta megni, efnum og ásigkomulagi er møgulegt.

1 Sam. 2, 7. Drottinn er sá, sem gjørir fátækann og ríkann; hann er sá, sem nidurþryckir og upphefur.

1 Cor. 7, 20. Hverr einn standi stødugur í þeirri stétt, sem hann er tilkalladur.

Merk: Hverr, sem er óánægdur med sitt stand, sá ásakar Guds algódu forsjón, og sýnir í því mikla fávitsku.

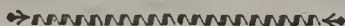
§. 5. Hvad, sem oss mætir í þessu lífi, hvert þad er heldur sorg eda gledi, er oss af Gudi ætlad eptir besta tilgángi, svo vér høfum ætíd orsøk til ad vera ánægdir med hans stjórnun og umrád.

Hebr. 13, 5. 6. Látid ydur nægjast med þad, sem þér hafid; því sjálfur Drottinn hefir sagt: eg skal ecki svipta minni hendi af þér og engannveginn yfirgéfa þig; vér gétum því hughraustir sagt: Drottinn er minn hjálpari, eg skal ecki qvída.

Róm. 8, 28. Vér vitum ad allir hlutir verda ad þéna þeim til góds, sem Gud elska.

Merk: Ovidurqvæmilegt er fyrir oss, ad falla í vÿl edur efasemi, þá mótgángur upþákémur, þar vér vitum ad Guds forsjón vakir yfir oss, og ad neydin sjálf verdur ad medali í Guds hendi, til ad efla vort sannarlega gagn.

Lærdómurinn um Sköpunina og vidhaldid er stuttlega útmáladur í fyrstu grein Trúarjátníngarinnar í Frædunum.

Þridji Kapituli.

Um manneskjanna spillíngu af syndinni.

§. 1. Reynslan sýnir, ad manneskjurnar eru ecki svo gódar, sem þær vera ættu. Allir hafa sína bresti, og hjá öllum hreifir sér ein edur önnur syndsamleg tilhnegíng, hjá sumum meir, en sumum minna.

Róm. 3, 23. Allir hafa syndgad og hafa skort á þeirri hrósun, sem hjá Gudi gyldir.

1 Jóh. 1, 8. Ef vér segjum: ad vér høfum ecki synd, þá svíkjum vér sjálfa oss og sannleikurinn er ecki í oss.

Merk: Vér høfum enga orsøk til ad treysta vorum eginn verdugleika, edur fyrirlíta adra, því allir erum vér ófullkomnir, og serhverr hefir nóg ad ásaka sig fyrir.

§. 2. Sú almenna spilling manneskjanna er einkanlega þar í fólgin, ad þeir brúka ecki skynsemina til réttrar yfirvegunar, hvad ed kémur þar af, ad syndsamleg girnd til jardneskra hluta, sem skilníngarvitin fýsir til, hefir fengid svo mikid vald yfir hugskoti þeirra, ad þeir sækjast eptir tédum hlutum, svo sem væru þeir þad ædsta góda. Þaraf skédur, ad manneskjan gétur haft vit á því góda, en hefir samt tilhnegíngu til ens vonda.

Mark. 7, 21—23. Jesús segir: Innanad, frá manneskjunnar hugskoti, útkoma vondar hugsanir, hórdómur, frillulífi, mord, þjófnadur, ágirnd, íllska, svik, lauslæti, øfund, bakmælgi, dramb, hirduleisi; allt þetta kémur út innanad og saurgar manneskjuna.

Róm. 7, 18. Postulinn Páll játar: Eg veit ad í mér — þad er: í syndum-spyltri náttúru minni — býr eckért gott.

Merk: Vér verdum náqvæmlega ad gæta vor, svo ad vondar girndir uppqveikist ecki hjá oss, en alvarlega kappkosta ad niðurkefja þær, þegar þær taka til ad hreifa sér, svo þær fái ecki yfirhønd, og ad vér hrøpum ecki í lesti og ódygdir, sem draga Guds ónád eptir sig bædi í þessu lífi og hinu tilkomanda.

§. 3. a) Ecki er Gudi um spillingu manneskjunnar ad kénna, því hann skóp þær fyrstu manneskjur saklausar eptir sinni egin mind.

Jak. 1, 13. Enginn segi, nær hann freistast: eg freistast af Gudi, því Gud gétur ecki freistast af nockru illu, hann sjálfur freistar og einkis.

b) Gud hafdi bannad fyrstu manneskjunum ad eta ávøxtinn af einu tilteknu tré, en þau gjørdu þad samt, og fyrir þá søk urdu þau ecki einúngis, svo sem óhlýdug, dauda-straffi undirorpin, eins og Gud hafdi hótad þeim, heldur mistu þau líka þeirra fyrri lyst til ens góda, þared óregluleg girnd til jardneskra hluta fèck yfirrád yfir skynsemi og vilja þeirra.

1 Mós. b. 2, 16. 17. Gud Drottinn baud manneskjunni og sagdi: Af øllum trjám í

aldingardinum máttu eta, en af skilníngs trénu góðs og ills máttu ecki eta, því nær, sem þú etur af því, skaltú vissulega deya.

Merk: Guð reyndi ecki sjálfs síns vegna vora fyrstu foreldra með því, að banna þeim ávextinn á trénu, þar hann vissi gjörla fyrirfram, hvert þau mundu hlýða sér eður ecki; heldur var þörf á einhverri reynslu vegna sjálfra þeirra, allteins og vegna sérhverrar annarar skilníngsfullrar skepnu. Reynsla þessi átti að gefa þeim tækifæri til að brúka þeirra sjálfræði, útvelja hið góða, hafna því illa, eptir egin umþenkíngu, þeim sjálfum til staðfestíngar í dygð og ráðvendni.

§. 4. Ritníngin segir oss: að einn af þeim Englum, sem fallnir vóru frá hlýðni við Guð, og síðan agi kallast Djöfull, hafi reynt að steypa vorum fyrstu foreldrum í sömu nauðir, sem hann var sjálfur kominn í, og ginnt Evu til að eta af forboðna trénu, en hún lockaði síðan mann sinn Adam til sama verks.

1 Mós. b. 3, 1—6. Höggormurinn sagði við konuna: ecki munuð þið deya; því Guð veit að nær, sem þið etið af því tré, munu

yckar augu uppljúkast og þid munud verda eins og Gud, í ad þeckja gott og íllt; en konan sá ad tréd var gott ad eta af, fagurt á ad líta og girnilegt til frédleiks, svo hún tók af þess ávexti og át, og hún gaf manni sínum þar af og hann át.

Jóh. 8, 44. Djöfullinn var mordíngi frá upphafi og var ecki stödugur í sannleikanum, því sannleiki er ecki í honum; þegar hann talar lýgi, talar hann af sínu egin, því hann er lygari og lýginnar höfundur.

Merk: Hefdi Gud átt ad hindra vora fyrstu foreldra frá ad brjóta hans bodord, þá hefdi hann o.did ad þvínga þau med almætti sínu, þared þeir vildu ecki viljuglega hlýda hans bodi og advörun. En þá hefdu þeir misst skynsemi sína og frjálsrædi og undir eins orcid ad skynlausum sképnum, er ecki hefdu sídan gétad tekid á móti þeirri sælu sem þeim var ætlud, hvad þó ecki var samqvæmt med Guds speki og gædsku.

§. 5. a) Vorir fyrstu foreldrar gátu ecki látid þad sakleysi gánga í ættir til afkomenda sinna, sem þeir höfdu sjálfir misst; en sídan sjálfra þeirra edli var ordid spillt og skémmt, hlaut þaraf ad fylgja, ad nidjar þeirra erfdu þessa spillíngu.

Ps. 54, 7. Davíd játar: Eg er fæddur med misverknadi, og í syndinni gat mín módir mig. Jóh. 3, 6.

b) Sokum þess, ad syndsamleg girnd til jardneskra hluta feck yfirrád hjá vorum fyrstu foreldrum, er hin sama girnd nú ordin kroptug í allra manna sálum; med ára fjoldanum fædir hún af sér ýmislegar syndir, og daudinn er þad straff, sem Gud hefir vidlagt, ef þær drýgdar væru.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminn og daudinn vegna syndarinnar, svo hefir daudinn sér til allra manna innþreyngt, því allir hafa syndgad. Róm. 6, 23.

Merk: a) Eins og þad tré, sem er af íllri tegund, ecki gétur borid bestu ávexti, eins er þess ecki heldur von, ad foreldrar, sem tapad hafa sakleysi sínu og eru spilltir af vondum girndum, kunni ad géta góda og med øllu saklausa afkomendur, því verkanin verdur ad líkjast orsøkinni. Matth. 7, 16. 18. Jóh. 14, 4.

b) Gud vildi ecki hindra, ad sú almenna spillíng, sem af hinum fyrstu mønnum var komin í heiminn, útdreifdist eptir nátt-

úrlegu edli og rás til allra þeirra afkomenda, því hann hafði frá eilífð fyrirhugað þeim øllum nægilegt lausnar-medal vegna Krists. Róm. 11, 32. Gal. 3, 22.

§. 6. Hversu stór, sem spillingin var, sem komin er yfir allar manneskjur, hefir Gud þó hagad því svo, ad í vorum hjørtum skyldi eptir verda drottnandi eptirlángan, til lucku og velgengni, sem ecki leyfir oss ad vera øldúngis hirdulausum um vora egin velferd.

Eph. 5, 29 Aldrei hefir neinn hatad sinn eginn líkhama, heldur fædir hann og endurnærir.

Merk: a) Sannarleg farsæld hér i heimi er einúngis innifalin í velgrunndadri sinnis rósemi og ánægju. Hvad, sem móti henni strídir, er ecki verdt ad sækjast eptir, þar þad er miklu meir farsæld vorri til hindrunar enn eblingar.

b) Lesti og ódygdir, sem án efa munu eptirá abla oss mikils sinnis óróa, egum vér af fremsta megni ad fordast og af ad leggja.

§. 7. Spillingin hefir samt ecki gétad svo mikid adgjørt ad vér séum øldúngis tilfinníngarlausir um þad, sem er rétt eda rángt í vorum athøfnum, því eptir

Guds alvísu-ráðstofun höfum vér allir samvitsku, er lætur oss finna til innvortis ánægju, þegar vér gjörum það, sem rétt er, en þarámót uppvekur innvortis óánægju, og órósemi, þegar vér tökum oss eitthvað það fyrir hendur, sem ekki er rétt edur leyfilegt.

Róm. 2, 14. 15. Þegar heidíngjarnir sem ekki hafa lögmálid, gjöra það af náttúrunni, sem lögmálid skipar, þá eru þeir, þótt ekki hafi þeir lögmálid, sjálfum sér í lögmáls stad; því þeir sýna, ad lögmálsins verk eru skrifud í þeirra hugskoti, med því þeirra samvitska ber þeim vitni og þeirra þánkar, sem ásaka eda afsaka þá innbyrdis.

Merk: a) Vor samvitska er góð, þegar vér finnum hjá sjálfum oss, ad ekkért verdur med réttu fundid ad vorri breytni. Þarámóti er vor samvitska vond, þegar vér finnum, ad vér ekki höfum hegdad oss eins og vera ber.

b) Stærri qvöl kann ekki ad hugsast enn vond samvitska, sem ossakir med sínu álasi bædi í lífi og dauda. Þessvegna egum vér því heldur kappkosta ad lifa gudrækilega, svo vér gétum haldid gódri samvitsku.

c) Hjá mörgum sefur samvitskan, um

stundarsakir, medan þeir ecki géfa gjætur ad íllverkum sínum, en einhverntíma mun hún samt vakna; mun þá uppkoma þess stærri qvídi og ángur í sálunni.

§. 8. a) Manneskjan syndgar, þegar hún verdur brotleg í einhverju, sem strídir ámóti Guds bodi, þessvegna er það allt synd, sem ecki er samqvæmt med Guds vilja.

1 Jóh. 3, 4. Hverr, sem syndina drygir, hann gjørir þad, sem er móti løgmálinu, því það er synd, sem er móti løgmálinu.

b) Manneskjan drýgir synd med hugrenníngum og girndum, þegar hún hefir ánægju af ad hugsa um þad, sem Gudi er á móti og sækist eptir því.

Matth. 9, 4. Jesus sagdi til Pharisæanna: Því hugsid þér svo íllt í ydrum hjørtum? Matth. 15, 19. 20.

c) Manneskjan drýgir synd med ordunum, þegar hún talar um eitthvad, sem annadhvert ecki sambýdur þeirri vyrdíngu, er hún á Gudi ad veita, eda módgar, ellegar skadar náúngann.

Matth. 12, 36. Jesús sagdi: manneskjurnar ega ad standa reikníng á dóms-degi af sérhverju ónidurqvæmilegu ordi, sem þær hafa talad.

d) Manneskjan drýgir synd með verkunum, þegar hún annaðhvert gjörir eitthvað, sem Guð hefir bannað, eður lætur ógjört, sem hann hefir skipað.

1. Jóh. 3, 6. Hverr, sem stöðuglega heldur sér til Guðs, drýgir ecki synd; hverr sem syndina drýgir, hefir hvercki séð Guð né aðhyllst hann.

Jak. 4, 17. Hverr, sem kann að gjöra gott en gjörir það ecki, hann syndgar.

Merk: Það er ecki nóg, að vér forðumst útvortis ill orð og verk, sem gjöra oss jafnvel fyrir mönnunum andstyggilega, heldur egum vér einnig að gæta vor við illum hugrenningum, sem ecki eru huldar fyrir alvísum Guði, er hefir viðbjóð á þeim og mun straffa þær.

§. 9. a) Allar syndir eru að sönnu ránglndi í sjálfum sér, samt eru þær ecki allar jafnstórar eða sömu refsíngar verðar.

Jóh. 19, 11. Jesús sagði við Pílatus: Sá, sem féck mig þér í hendur, hefir meira syndgað enn þú.

b) Sannkristin manneskja getur syndgað af breiskleika, annaðhvert af því hún hefir ecki betur vit á, jafnvel þó

hún bædi gæti og ætti ad hafa haft vit á því; ellegar hún gjørir þad í brádrædi og móti vilja sínum; en strax, sem hún verdur vør vid yfirsjón sína, ángrast hún af henni, og med einlægum ásetníngi ad vilja betra sig, bidur Gud fyrir Krists sakir, um nád.

Róm. 7, 18. 19 Viljann til þess góda hefi eg ad sønnu, en ecki krapt til ad framqvæma þad; því hid góda, sem eg vil, þad gjøri eg ecki, en þad vouda, sem eg ecki vil, þad gjøri eg.

c) Hinn óguðlegi syndgar af ásetníngi, þótt hann viti betur, og hann hefir yndi af því, án þess hann ángrist af illsku sinni, eda bidji fyrirgéfníngar á henni og leitist vid ad betra sig.

Phil. 3, 18. 19. Margir breyta eins og eg optsinnis hefi sagt ydur og med grátandi tárum segi enn, ad þeir eru óvinir krossins Krists, hverra afdrif verda, ad þeir tortýnast; þeir, sem hafa magann fyri sinn Gud, þykir sómi ad skømmunum og sækjast eptir jardneskum munum.

d) Hverr, sem syndgar af ásetníngi, sýnir þar med, ad hann metur Gud einkis í hjarta sínu, og lætur ecki ásannast

hverju óſegjanlega gæðſkuríkur Guð er; þeſs vegna er það réttvíſt að hann fái harðara ſtraff enn ſá, ſem illa breytir, án þeſs að gjøra það af áſetníngi.

Lúk. 12, 47. 48. Sá þjón, ſem veit ſíns Herra vilja og býr ſig ecki til eða breytir eptir honum, mun ſtraffaſt hardt; en hinn, ſem ecki veit hann vilja og hverjum þó heſir á orðið, hann mun ſtraffaſt minna.

Merk: Það ſtríðir øldúngis á móti þeirri elſku og virðíngu, ſem ſannkriſtin manneſkja á að hafa fyrir Guði, að gjøra nockuð af áſettu ráði, ſem hún veit að ſtríðir á móti Guðs vilja, ellegar láta nockuð af því með áſetníngi ógjørt, ſem hún er ſkyldug að gjøra. Hverr, ſem af hjarta vyrðir og elſkar Guð, ſá forðaſt með meſtu varúð að brjóta vísvitandi á móti nockru hans boðorði. 1 Móſ. b. 39, 9. Róm. 6, 15.

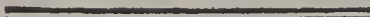
§. 10. a) Manneſkjan getur ecki oðlaſt neina ſannarlega farſæld af ſyndinni, því hennar ímindaða kjæti hverfur ſkjótt; en bæði óróſemi og blygðan ſamviſkunnar og Guðs ónáð fylgja eptir henni, er áſamt með ſteypir manneſkjunni, og það ſtundum ſtrax í þeſsu lífi, í margskyns eymd og volæði.

Orðsqv. b. 14, 34. Syndin er lands og lýða tapun. 1 Tím. 6, 10. Jak. 4, 1. 2.

b) Í eptirkomanda lífi verða strax qvalir og útilokan frá Guðs náð og miskunsemi vís gjöld og umbun syndanna, ef vér höldum án yfirbótar áfram í þeim með gêðþeckni og af ásetníngi.

Róm. 2, 8. 9. Yfir þá, sem eru mótsnúnir og ecki hlýða sannleikanum, en fallast heldur á ránglætið, skal koma reiði og hefnd; hrellíngar og harmqvæli skulu vera yfir allra manna sálum, sem illsku drýgja.

Merk: Mjög hættulegt er, að láta syndanna tillockanir rótfestast í hjartanu; því auk þess að manneskjan spillir þar með hugarfari sínu og sinnislagi, svo gétur sú synd, sem opt er um hönd höfð, orðið fljótt að vana og vaninn um síðir að forherdíngu, hvar af yfirbótin verður lángtum torveldari.

Fjórdi Kapituli.

Um þad, hvernig Jesús Kristur hefir vidrétt manneskjurnar úr þeirra spillíngu.

§. 1. Gud vildi ecki ad syndin, sem í heiminn var komin, skyldi steypa manneskjunum í eilífa töpun, án þess nockur von væri um frelsi; þessvegna hefir hann, af sinni líknarfullu elsku, tilskickad þeim Endurlausnara, til ad frelsa þær frá syndarinnar skadlegu verkunum, en veita þeim aptur adgáng til Guds nádar, bædi í þessu lífi og því tilkomanda.

Jóh. 3, 16. Jesús segir: Svo elskadi Gud veröldina, ad hann gaf í daudann sinn eingétinn Son til þess, ad allir þeir, sem á hann trúa, ecki skuli fyrirfarast, heldur hafa eilífa sælu. Róm. 8, 32. Eph. 1, 6. 7.

Merk: a) Endurlausnarinn var ecki sendur til ad frelsa syndugar manneskjur frá þeirra líkamlegu naud, því þeirra sannarlega gagn útheimtir, ad Gud verdur leyfa ad hörmúngar og mótgángur uppáfalli fyrir

þeim, til að uppvekja hjá þeim laungun eptir betra lífi, og koma þeim til að afneita veraldlegum hégóma. Hebr. 13, 5—11. Jak. 1, 2—4.

b) Eptir speki sinni og elsku sendi Guð Endurlausnarann til að afmá syndarinnar skélfilegu verkanir, er olla manneskjunum mestu eymdar og bágindu; því syndinni fylgja Guðs reiði, óróssemi samvitskunnar, örvænting í dauðanum, ásamt með útilokun frá öllum sóma og gleði í eilífðinni, hvar ógudlegir ecki ega von, nema á qvöl og ángist. 1 Jóh. 3, 4. 2 Cor. 5, 21.

§. 2. Endurlausnarinn er Jesús Kristur, Guðs himneska Föðurs eingétinn Sonur, sem frá eilífð hefir verið sameinaður með Föðurnum í einni og sömu sannarlega guddómlegri veru, en kom í heiminn á þeim tíma, sem Guð hafði áður tiltekið í sínum fyrirheitum.

1 Jóh. 4, 10. 15. Svo var þeirri elsku varið, ecki að vér elskuðum Guð, heldur að hann elskaði oss og sendi sinn Son til að forlíka fyrir vorar syndir. — Hverr, sem meðkénnir að Jesús er Guðs Sonur, honum hjálpar Guð stadfastlega og hann heldur sér stöduglega til Guðs. Jóh. 3, 17. 18.

1 Mós. b. 22, 18. Drottinn gaf Abraham þad loford: Af þínu afqvæmi skulu allar þjódir á jördunni blessun hljóta. Gal. 3, 16. 1 Mós. b. 3, 15.

Merk: a) Eptir Guds egin skipun var Endurlausnarinu kalladur Jesús, sem þýdir Frelsari, svo þar med yrdi sýnt, ad hann ætti ad frelsa mannkynid frá þeirri eymd, í hverja syndin hafdi steypt því. Matth. 1, 21.

b) Endurlausnarinn kallast Kristur edur Messías, vegna þess, ad spádómarnir tala um hann, svo sem þann Drottins smurda, er vera skyldi Herra og Konúngur í andlega nádarríkinu, hvert Gud ætladi ad láta hann stipta til syndarinnar frelsis.

c) Enginn annar enn Jesús af Nazareth gétur verid Messías, því öll þau kénniteikn, sem honum eru tillögd í Guds fyrirheitum, ega fullkomlega heima hjá honum. Jóh. 7, 40. 42. Matth. 26, 63, 64. Jóh. 4, 25. 26. 9, 35. 58. 18, 32—37.

Messías átti ad því leiti, sem hann var manneskja, ad vera kominn af Abrahams ætt. 1 Mós. b. 22, 18. og Davíds kynþætti. Es. 11, 1. líka fædast í Bethlehem Davíds borg. Mich. 5, 1.

Messías átti ad koma í heiminn, ádur enn

Gydíngar höfdu öldúngis misst sína egin valdstjórn, 1 Mós. b. 49, 8—10. ádur enn seinna musterid í Jerúsalem eydilagdist, Hagg. 2, 7. og ádur enn sú tíd væri lidin, sem Spámadurinn Daníel hafdi tiltekid. Dan. 9, 24—27.

Messías átti fyrst ad líða sára pínu og lífláfinn verda, en strax þar eptir uppríso af grøfinni til óforgengilegs lífs og med því ad útbreida sinn lærdóm, snúa mørgum þjódum frá skurdgoda dýrkun til sannleiksins þekkíngar. Ps. 22, 1. 19. Es. 53, 1—9. Ps. 16, 5—11. 110, 1—4. Es. 42, 1—9. 53, 10—12. 55, 1—5.

Allt þetta er framkomid einúngis á Jesú frá Nazareth, og getur sídan ecki framkomid vid neinn annann, því þau kénnimerki, med hverjum þeim tilkomanda Messías var lýst, eru ecki lengur til.

§. 3. Jesús Kristur er, ad því leiti sem hann er manneskja, kominn í heiminn á þann hátt, ad hann fæddist af María meyu. Hann sameinadi þá guddómlegu náttúru vid ena manndómlegu, sem tilbúin var í módurlífi af heilags Anda krapti, med þeim hætti, sem vér ecki getum skilid, svo ad hann er undireins bædi Gud og mad-

ur og verkar ætíd med bádum sínum náttúrum.

Matth. 1, 20. 21. Engillinn sagdi vid Jóseph, sem var trúlofadur Maríu: Výla þú ecki fyrir þér ad taka Maríu þína festarkonu heim til þín, því hennar fóstur er af heiløgum Anda, og hún mun son fæda og hans nafn skaltú kalla Jesús, því hann mun frelsa sitt fólk af þess syndum. Lúk. 1, 35.

Róm. 9, 5. Kristur er eptir holdinu, edur sinni manndómlegu náttúru, af fedrunum, hann, sem er Gud yfir øllu, blessadur ad eilífu.

Merk: Allt þad, sem Jesús Kristur útverkadi handa oss, gjørdi hann ecki, sem einúngis manneskja, heldur, sem Gud og madur undireins. Þessvegna høfum vér líka sterkustu fullvissu um, ad hans lærdómur sé af Gudi, og ad sú endurlausn, sem hann hefir oss afrekad, sé fullgyld.

§. 4. a) Jesús Kristur var sannarleg manneskja med sálu og líkhama eins og vér, en þó án syndar, og fullkomlega heilagur í øllu sínu framferdi.

Jóh. 8, 46. Jesús spurdi óvini sína: Hverr af ydur getur sannad uppá mig nockra synd? 1 Pét. 2, 22. Hebr. 7, 26.

h) Jesús sýndi í öllu sínu líferni hlýdni vid öll Guds Bodord, bædi til ad afreka oss betra réttlæti, og líka til ad eptirláta oss hid besta eptirdæmi, hverju vér fylgja skyldum.

Róm. 5, 19. Eins og af þess eina manns (Adams) óhlýdni, eru þeir mörgu syndugir ordnir, eins munu líka þeir mörgu af hins eina (Jesú Krists) hlýdni verda réttlættir.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir oss eptirdæmi géfid, til þess vér skyldum feta í hans fótspor. Matth. 11, 29. Phil. 2, 5.

Merk: a) Eins og Jesú Krists eptirbreytendur, egum vér ad hans dæmi, med alvarlegri ástundun audsýna, ad vér séum ánægdir med þad, sem Gud vill vera láta. Matth. 26, 39, líka hafa eptirlaungun og kapp á ad gjöra þad, sem honum er þóknanlegt. Jóh. 4, 34.

b) Vér egum, eptir Jesú dæmi, láta ásannast í verkunum, ad vér elskum alla menn, med því ad kénna í brjóst um þá aumu, og hjálpa þeim eptir efnum. Lúk. 7, 11. 17. Matth. 9, 35. 36. líka fúslega fyrirgéfa vorum mótstödu-mönnum. Lúk. 23, 34. og vera reidu-búnir til ad þéna þeim í öllu. Jóh. 13, 1. 20.

c) Vér egum keppast eptir ad líkjast Jesú í þolinmædi. 1 Pét. 2, 23. Matth. 26, 47—54. Lúk. 22, 61—68. einnig í því ad vera ánægdir og afneita sjálfum, oss vegna sannleikans. Matth. 8, 20.

§. 5. a) Þegar Jesús var þrjátíu ára gamall, lét hann skíra sig í ánni Jórdan, og þá var af himnum med dýrdlegum hætti kunngjört, ad hann væri Guds Sonur.

Matth. 3, 16. 17. Þegar Jesús var skírdur, sté hann jafnskjótt upp úr vatninu, og sjá! ad himnarnir lukust upp yfir honum, og Jóhannes sá Guds Anda ofan stíga og yfir hann koma, og sjá! ad röddin af himni sagdi: Þessi er Sonur minn elskulegur, á hverjum eg hefi velþóknun.

b) Jesús var strax eptir skírnina, á eydimörku reyndur í fjörutíu daga med margslags hætti, svo ad hann med sínu stodugglyndi gæfi oss dæmi til ad breyta eptir.

Mark. 1, 12. 13. Andinn (Guds Andi) færdi hann jafnskjótt út á eydimörkina og Jesús var þar í fjörutíu daga og vard freistadur af Andskotanum. Matth. 4, 1—11.

c) Eptir ad Jesús var skírdur og hafdi afstadid freistínguna, ferdadist hann um kríng medal Gydínga á fjórda ár og

kénndi heim, eins og Spámadur af himnum sendur, Guds rád og vilja um syndaranna frelsun og sáluhjálp.

Mark. 1, 14. 15. Jesús prédikadi Lærdóminn um Guds ríki og sagdi: tíminn er kominn og Guds ríki nálægist, sjáid ad ydur og trúid Evangelió. Matth. 4, 23.

d) Medan Jesús géck í kríng og kénndi, stadfesti hann opt kénníngu sína med miklum og gædskuríkum kraptaverkum, sem augljóslega sýndu, ad hann var af Gudi sendur.

Matth. 11, 4. 5. Jesú sagdi vid Lærisveina Jóhannesar Skírara: Farid og kunngjörid Jóhannesi þad, sem þér heyrid og sjáid: blindir fá sýn, haltir gánga, líkþráir hreinsast, daufir heyra, daudir upprísa og voludum verdur evangelíum bodad. Post. Gb. 40, 37. 38.

Merk: a) Med Jesú Krists dýrmæta lærdómi er hvad af hverju afmád og upprætt sú vidurstygglilega hjátrú og afgudadýrkan, sem ádur drottnadi í veröldinni. 1 Cor. 8, 4—6.

b) Med Jesú lærdómi höfum vér fengid rétta þeckíngu á Gudi og hans vilja í því, sem vidkémur syndaranna sáluhjálp. Jóh. 14, 5—7. 17, 3. 6. 8. 14. 17.

c) Jesús hefir kénnt oss þad, sem vér annars værum ecki fullvissir um, nefnilega: ad annad líf sé til eptir þetta, og ad guðhræddir komi eptir daudann í eilífa sælu. Jóh. 3, 14. 18. 5, 21—29. 1 Pét. 1, 3—5. 2 Tím. 1, 8—10.

d) Jesú lærdómur er oss besti leidarvísir til dygdafulls líferuis. Matth. 5, 6. 7. 13. 15. 18. 20. 22. 25. Lúk. 10, 16. 18. Jóh. 13, 14—16.

e) Hverr sem med einlægu hjartaþeli vill medtaka Jesú lærdóm og fylgja honum, mun sannarlega komast ad raun um, ad í honum er guddómlegur kraptur til ad betra hjartad, hugga samvitskuna og stadfesta vonina um eilífa sælu. Þar med styrkist líka í kroptugasta máta vor fullvissa um, ad þessi lærdómur sé Fodursins ord, sem hann lét Soninn opinbera mannkyninu, og ad sá lærdómur er þessvegna í sannleika guddómlegur. Jóh. 7, 16. 17. 8, 31—36. 12, 44—50. 14, 8—10.

§. 6. a) Medan Jesús kénndi á Gydíngalandi var hann undirorpinn margskonar ofsóknum, þared hofdíngjar Gydínganna, fyrir ofundar sakir yfir því, hvad mikid honum tékst vid almúgann og af hatri

við Jesúm, af því hann vildi ecki fegra vondsku þeirra, reyndu til, bædi með vélum og ofríki, að taka hann af lífi.

Luk. 19, 47. 48. Hann kénndi daglega í musterinu, en yppurstu Prestarnir og Skriftlærdir og Høfdíngjar lýdsins sóktu eptir að fyrirkoma honum, þó fundu þeir eckért, er þeir gæti gjørt, því allt fólkið hué að honum og hlýddi honum. Matth. 12, 14. 22, 15—21. 27, 18. Lúk. 20, 20.

b) Jesú eginn Lærísveinn, svikarinn Júdas, varð um síðir keyptur til að selja hann Høfdíngunum í hendur, sem þá dæmdu hann, án allra saka, til dauda, og fengu hann heidna Landsdómaranum, þeim pontverska Pílatusi. Pessi Pílatus óttadist reidi Keisarans, hverri þeir hótudu honum og lét, móti vilja sínum, húdstrýkja Jesúm, þyrnikrýna, hæda og negla eins og íllvirkja á krossinn, hvar hann uppgaf sinn anda.

Matth. 20, 18. 19. Jesús sagði fyrirfram vid sína Lærísveina: Sjá! vér førum nú upp til Jerúsalem, og Mannsins Sonur mun seljast Prestahøfdíngjum og Skriftlærdum í hendur, og þeir munu dæma hann til dauda, og fá hann heidíngjum til að láta spotta

hann, húdstrýkja og krossfesta. Matth. 16, 21—23. 17, 22. 23. Lúk. 18, 31—34. Matth. 26, 14. 16. Mark. 14, 43—46. Jóh. 13, 21—30. 18, 1—9.

Lúk. 23, 46. Loksins kalladi Jesús á krossinum med hárri raustu og sagdi: Fadir! í þínar hendur fel eg minn anda, og í því hann sagdi þad, uppgaf hann sinn anda. Jóh. 19, 33—37.

c) Jesús vard ecki einúngis ad þola sára pínu á líkamanum, heldur leid hann líka á sálunni beiska qvöl og ángist vegna mannanna synda.

Matth. 26, 37—39. Þegar Jesús var kominn í grasgardinn, tók hann ákaflega ad hriggjast segjandi: Mín sál er hrigg allt til daudans. Þar eptir géck hann lengra fram, féll nidur á sína ásjónu, bad og sagdi: Minn Fadir! ef þad er mögulegt, þá lídi þessi kaleikur frá mér! þó ecki eins og eg vil, heldur eins og þú vilt. Matth. 27, 46. Lúk. 22, 41—44.

Merk: a) Jesús sýndi med hugprýdi sinni, ad hann væri ecki hræddur fyri daudanum, þegar hann géck á móti óvinunum, sem vóru ad leita ad honum, hann vissi líka ad hinir himnesku andar mundu veita sér lid, ef hann vildi slíta sig úr höndum óvina sinna; og þar

ed þeir allir duttu til jardar, þegar hann taladi, sýndi hann hvad hægt sér hefdi verid, ad sleppa frá þeim, ef hann hefdi viljad. Matth. 26, 53. Jóh. 18, 4—6.

b) Pad var ecki ad undra, þó Jesú, eins og manneskju bløskradi ad hugsa til þeirrar ógnarlegu pínu, er fyrir honum lá; en laungu ádur vissi hann, hvad yfir sig mundi koma, var samt ætíd óhræddur og reidubúinn til ad taka þad alltsaman, mannanna vegna, uppá sig eptir síns Fødurs vilja. Par af er audrádid, ad hans mikla sálar ángist hefir einkanlega komid af því, ad hann sekti sér fyrir sjónir allra syndugra manna misbrot, svo vidbjódsleg, sem þau eru, og sá ad øll þau vóru sér nú tilreiknud. Es. 53, 6—12. Hebr. 5, 7—9.

§. 7. a) Jesús var øldúngis saklaus og vard ad lída, án þess hann í nockru hefdi misbrotid eda syndgad.

Lúk. 23, 4. Pílatus sagdi vid Kénnimanna-høfdíngjana og fólkid: Eg finn enga sök hjá þessum manni. Matth. 27, 4. 18. 19. 23. 24.

b) Jesús géck med fúsum vilja undir pínuna og af elsku og medaumkun yfir oss syndurum, eptir síns himneska Fødurs

rádi og vilja, þar vér annars hefdum eilíflega tortýnst vegna vorra synda.

Phil. 2, 6—8 Þó ad Jesús Kristur væri í Guds mind, fór hann samt ecki med þad eins og þad væri herfáng, ad hann var líkur Gudi, heldur lítillækadi hann sjálfann sig, tók á sig þræls mind og vard hlýdugur allt til dauda, já allt til dauda á krossinum. Jóh. 10, 11. 18. Ps. 40, 6—9.

c) Jesús leid pínuna í allra syndugra manna stad og fyrir oss alla, svo hann gæti fridþægt fyri vor mørgu afbrot, med ad þola þad straff, sem vér allir høfdum tilunnid; med þvílíkum hætti gat Gud fyrirgéfid oss syndirnar, án þess ad gjora móti réttdæmi sínu, eda skérda sitt Løgmál, ellegar veikja sitt Herradæmi.

Matth. 20, 28. Jesús segir: Mannesk-junnar Sonur er ecki kominn til ad láta sér þjóna, heldur ad hann þjóni sjálfur, og útgéfi sitt líf til lausnargjalds fyrir marga. 1 Tim. 2, 5. 6. Jóh. 6, 51. Róm. 5, 7. 8.

Matth. 26, 28. Þegar ad því var komid ad Jesús gengi til daudans, sagdi hann: Mitt blód úthellist fyrir marga til syndanna fyrirgéfníngar. Eph. 1, 7. 1 Cor. 15, 3. Es. 53, 4—12. Hebr. 10, 1—14.

Eph. 5, 2. Kristur elskadi oss og gaf sig sjálfann út fyrir oss til fórnfæríngar og slátrunar offurs, svo Gudi væri þad þóknanlegt. Hebr. 10, 1—22. 2 Cor. 5, 15. 21.

Merk: a) A gamla Testamentisins tídum vard ypparsti Prestur Gydínganna, eptir Guds skipun, á hinni stóru Fridþægíngarhátíd, ad bera offur inn í helgidóminn, til forlíkunar fyrir fólksins syndir. 3 Mós. b. 16, 1—28. En þetta offur átti ad fyriminda fridþægjandi pínu og dauda Endurlausnarans, er koma skyldi, Gydíngum til advörunar og endurminníngar um þad straff, er syndin hafdi tilunnid. Hebr. 10, 1—4.

b) Þegar Jesús fórnfærdi sér sjálfum til fridþægíngar fyrir heimsins syndir, sýndi hann, ad hann væri sá rétti ædsti Prestur, hvern Gud hafdi tilsett, og hann frambar þá forlíkunar fórn, sem einsömul nægir, til eilífrar fridþægíngar fyrir alla. Hebr. 9, 11. 14.

c) Gamla Testamentisins fórnfæríngar aftókust öldúngis, þegar Jesús Kristur offradi sjálfum sér; en öll hjátrúarfull fridþægíngar medöl, sem mennirnir höfdu sjálfir uppfundid, og sem ætíd höfdu verid krapta-

laus og einkisverd, féllu þá af sjálfum sér um koll og urdu ad engu.

d) Vér eigum ad leita nádar hjá Gudi, einúngis vegna Jesú Krists, sem allt í einu hefir fullnægju giört fyrir alla menn, og med sínni pínu og dauda opnad øllum oss adgáng til ad ødlast fyrirgéfníngu syndanna, þegar vér snúum oss af hjarta og trúum á hann. Hebr. 4, 14—16. 7, 26. 27. 9, 24—28. 10, 19—31.

§. 8. a) Jesús Kristur tók sitt líf aptur á þridja degi eptir sinn dauda og uppreis úr grøfinni, eins og hann hafdi sjálfur ádur fyrirsagt; þar eptir var hann fjørutíu daga á jørdunni hjá vinum sínum og Lærisveinum; hverra trú hann stadfesti med kénníngu og áminníngum.

Post. Gb. 1, 3—9. Eptir ad Jesús hafdi lidid pínuna, tédi hann sjálfann sig Postulunum lifandi, med mørgum augljósum sannfæríngum og lét þá sjá sig um fjørutíu daga, og taladi fyrir þeim um þá hluti, sem heyrdu til Guds ríki. Post. Gb. 3, 13—15. Matth. 16, 21. 17, 21. 20, 17. 27, 63.

1 Cor. 15, 3—7. Kristur, sem dó vegna vorra synda, eptir Ritníngunum, og vard grafinn, hann er upp aptur risinn á þridja

degi, eptir Ritníngunum, og er sjedur af Kefa og síðan af þeim tólf; því nærst var hann sjedur af meir enn fimm hundruðum bræðra í einu, af hverjum flestir vóru á lífi, þegar Postulinn Páll skrifaði þetta. Matth. 28, 1—20. Mark. 16, 1—16. Lúk. 24, 1—49, Jóh. 20, 1—31. 21, 1—25.

b) Eptir að þeir fjorutíu dagar vóru liðnir, var sá upprisni Jesús ekki lengur sýnilega nálægur á jorðunni, heldur fór hann upp til himna að ásjáandi Lærisveinunum, eptir það hann hafði blessað þá og géfið þeim makt og myndugleika til að útbreiða sinn lærdóm, meðal allra þjóða.

Lúk. 24, 50—52. Þegar Jesús hafði lokið tali sínu við Lærisveinana, fór hann með þá til Bethaníu, upplypti sínum hondum og blessaði þá; en það skédi í því hann var að blessa þá, að hann skyldist frá þeim og varð uppnuminn í himininn; en þeir tilbáðu hann og snéru aptur til Jerúsalem með miklum fognudi. Matth. 28, 18—20. Mark. 16, 19. Post. Gb. 1, 9—11. Eph. 4, 8.

c) Þegar Jesús var til himins farinn, settist hann til hægri hliðar Foðurnum hvað eð þýðir: að hann tók til að stjórna heiminum með sínum himneska Foður, svo

að allar skinsemdarfullar skèpnur ega að játa, að hann sé þeirra Herra og ega að tilbiðja hann.

Phil. 2, 9—11. Guð hefir hátt upphafið hann og géfið honum þá tign, sem er yfir öllum tignum, svo að fyrir Jesú tign skulu öll kné beygja sig þeirra, sem á himnum og á jörðu og undir jörðunni eru, og allar túngur skulu játa, að Jesús Kristur sé Drottinn Guði Föður til æru. Eph. 1, 20—22.

d) Einkum er Jesús Kristur að því leiti, sem hann er Endurlausnari, síns safnaðar andlegur Konúngur og Drottinn, þareð hann ber umhyggju fyrir, að ætíð séu þeir á jörðunni, sem játa hans dýrð, og að vantrúin ecki géti með vélum eða ofríki eydt þeim; hann hagar því líka svo, að hans lærdómur útbreiðist meðal manneskjanna þar, sem hann sier að hann fær frammgáng til sannrar nytsemi.

Jóh. 18, 36. 37. Jesús játaði fyrir Pílatusi: Mitt ríki er ecki af þessum heimi og samt er eg konúngur, en þar til er eg fæddur og þar til er eg í heiminn kominn, að eg skuli bera vitni um sannleikann. Hverr, sem elskar sannleikann, sá heyrir mína rödd. Lúk. 1, 31 — 33. 2, 11. 2 Sam. 7, 12. Ps. 45, 7. 110, 1—4. Es. 53, 11. 12.

Post. Gb. 5, 31. Guð hefir upphafið hann til sinnar hægri-handar, til þess hann sé leiðtogi og Lausnari, að veita Israel apturhvarf og syndanna fyrirgéfningu. Matth. 16, 17. 18.

e) Jesús er vor Talsmaður hjá sínum himneska Föður og biður fyrir oss, að sín Endurlausn megi koma oss til gagns og nota, svo vér ecki fyrirförumst vegna vorra synda, heldur fáum náð til apturhvarfs, trúar og helgunar, og gétum öðlast þá sáluhjálp, sem hann útvegaði oss.

1 Jóh. 2, 1. 2. Vér höfum talsmann hjá Föðurnum, Jesúm Krist þann réttláta, hverr að er forlíkan fyrir vorar syndir, þó ecki einungis fyrir vorar, heldur og líka fyrir allrar veraldarinnar (syndir).

Hebr. 7, 24. Hann gétur gjört þá ætíð sáluhólpna, sem hann lét koma til Guðs, því hann lifir æfinlega til að biðja fyrir þeim. Róm. 8, 34.

Merk: a) Með sinni upprisu og himnaför héfir Jesús sannað, svo eckért verður á móti haft, að hann er sendur af Guði, og er í sannleika Guðs Sonur, eins og hann sagðist vera. Matth. 12, 38—40. Róm. 1, 4.

b) Pared Jesús er upprísinn frá daudum og uppstiginn til himna, hofum vér nú mestu fullvissu um, ad Gud hefir álitid hans fridþægingu fullgylda, heiminum til endurlausnar; líka og, ad eptir þetta muni koma betra líf, og ad vorir líkamir munu ecki æfinlega verda ad engu, heldur — þegar þar ad kémur — upprísa úr duptinu til óforgengilegs lífs. Róm. 4, 25. 1 Cor. 15, 12—34.

c) Ef vér viljum hafa huggun af því, ad vér vitum, ad Jesús Kristur er vor andlegur Konúngur og Herra, þá egum vér eins og hollir og dyggvir þegnar, ad heidra og elska hann og líka hlýda hans bodum; því þeir, sem ódruvísi lifa, mega álítast eins og upphlaupsmenn í hans ríki og vænta þess, ad óhlýdni þeirra verdur strøffud eptir makleg: leikum. Matth. 7, 21—23.

Lærdómurinn um Jesúm Krist og hans frid: þægingu, er í stuttu máli útskírdur í annari Grein Trúar: Játníngarinnar í Frædunum.

Fimti Kapituli.
Um Apturhvarf og Trú.

§. 1. Jesús Kristur hefir ecki med sinni endurlausn géfid oss leyfi til ad syndga; miklu heldur hefir hann skuldbundid oss til ad fordast þad ílla og kappkosta af fremsta megni ad láta oss framfara í gódu.

Tít. 2, 11—14. Guds náð, sem øllum mønnum er heilsusamleg, hefir birst, og kénnir oss ad afneita ógudlegu athæfi og veraldlegum girndum, en lifa sparlega, réttvíslega og gudrækilega í heimi þessum, þar vér lifuin í von um sælu og dýrdlega auglýsingu hins mikla Gúds og vors Endurlausnara Jesú Krists, sem sjálfann sig gaf í daudann fyrir oss, til þess hann endurleysti oss frá øllu ránglæti og hreinsadi oss, svo vér séum hans ágætt fólk, kostgæfid til gódra verka. Gal. 2, 17. 2 Cor. 5, 14. 15.

Merk: Hverr sem réttilega þeckir Jesú Krists endurlausn, sá uppørfast þar af til þess meiri vidbjóds á syndinni; því þegar vér athugum hverr Jesús Kristur var, og hvad mikid hann vard ad lída vegna vorra synda, þá er

eins og afmálad sé fyri vorum augum, hversu andstyggileg syndin sé og sú tíd muni koma, ad vér verdum fyrir þúngu straffi, ef vér höldum á: fram og hættum ecki ad syndga, þó vér vitum betur.

§. 2. Sérhverr, sem vegna Krists girn: ist ad fá adgáng til Guds nádar og eilífa sáluhjálp, á med sönnu apturhvarfi ad láta af syndunum, og med einlægri trú medtaka Jesúm Krist Guds Son, fyr: ir sinn Endurlausnara, sinn Lærimeist: ara og sinn Drottinn.

Lúk. 24, 47. Kristur skipadi: ad í sínu umbodi skyldi prédikast öllu fólki apturhvarf og syndanna fyrirgéfning. Post. Gb. 20, 21.

Jóh. 3, 36. Hverr, sem trúir á Soninn hefir eilíft líf, en hverr, sem ecki trúir á Soninn skal ecki sjá lífid, því Guds reidi blífur yfir honum. Post. Gb. 10, 43. Hebr. 5, 9.

Merk: Sannarlegt ángur og tregi fyrir syndirnar verdur ad gánga á undan, þegar trúin á Krist á ad vera fölskvalaus. Því gétur heldur enginn huggad sig med Jesú Krists fridþægíngu, nema sá, sem lætur af íllu og kappkostar ad fara dagvaxandi í því góda. Post. Gb. 2, 37—47. 3, 17—26.

§. 3. Til sannarlegs apturhvarfs út: heimtist, ad vér med einlægri ydrun könn:

umſt við vorar ávírðíngar, biðjum Guð auðmjúklega fyrirgéfníngar á þeim og alvarlega einſetjum oſs að betra meir og meir vort líferni.

2 Cor. 7, 10. Sú hrigð, ſem er eptir Guði, verkar apturhvarf til ſálnhjálpar, hvers engann ydrar. Lúk. 15, 21. 18, 13.

Poſt. Gb. 3, 19. Takið því ſinnaſkipti og ſnúiſt, ſvo ydar ſyndir verði afmáðar. Pſ. 51, 3—23.

Merk: a) Manneſkjan er optaſt fúſari á að aſſaka enn játa ſínar ávirdíngar, þeſs vegna mundi hún ecki heldur alvarlega ydraſt ſyndanna, ef ſamvitſkan kæmiſt ecki endur og ſinnum við af Guðs orða krøptugum áminníngum með ſamverkun heilags Anda; en það ſtendur í ſjálfra vor valdi, hvert vér eptir á viljum færa oſs ſlíkar aðvaranir í nyt og til frekari umþenkíngar, ellegar útrýma þeim úr hjartanu og ſtanda þannig á móti Guðs náð, hvar af vér meir og meir forherðumſt.

b) Manneſkjan gétur haft ángur af ſyndunum vegna hræðſlu fyrir þeirra ſtraffi; en einkanlega egum vér knýaſt til ángurs fyrir ſyndirnar, af blygðun vegna vors vanþacklætis við hinu góða og gæðſku-

ríka Guð, sem ecki einasta elur oss og við= heldur af einskjærri náð, heldur og sérílagi hefir látið kunngjøra oss í sínu heilaga orði þá miklu sælu, sem Kristur hefir oss útvegað, og þaraðauki ecki heimtar annað af oss enn það, sem augljóslega horfir til vors sanna gagns, og til að afvenda vorri eigin fortøpun.

c) Þegar ángrið vegna vorra synda er svo einlægt, að vér af alvøru fordumst það illa, sem vér þó drýgt høfum, annaðhvert með þaunkum, orðum eða verkum, þá er oss ecki ért takmark sett, hvað lengi það skuli vara, eða hvað mikið það skuli vera. Guð lítur einúngis eptir, hvert vort ángur sé einlægt ellegar ecki.

§. 4. Sannarleg trú á Jesúm Krist til sáluhjálpar, er innifalin í því, að vér høfum það traust og huggunar athvarf til Jesú Krists vors Endurlausnara, að þareð hann með sinni pínu og dauða friðþægði fyrir oss, muni Guð fyrirgéfa oss vorar syndir, svo framarlega, sem vér yðrumst þeirra af øllu hjarta og einsetjum oss að syndga ecki framvegis viljandi, heldur laga vorn lifnað eptir Jesú Krists heilaga lærdómi, og hlýða honum, sem vorum réttum Herra.

Eph. 3, 12. Vegna Jesú Krists vors Drottins, höfum vér djörfúng og adgáng til Guds, med trausti af trúnni á hann. Jóh. 6, 40.

Róm. 8, 33. 34. Hverr vill ásaka Guds útvalda? Gud er sá, sem réttlætir. Hverr vill fordæma? Kristur er sá, sem dáinn er, já, miklu meira, sem líka er upprisinn, situr vid Guds hægri hönd og bidur fyrir oss.

Merk: a) Pad heyrir til trúarinnar á Jesúm a d vér séum vissir um, ad hann er i heiminn kominn til ad uppfræda og endurleysa syndugar manneskjur; þó er þetta ecki nóg til sannrar trúar, því sá gétur líka verid sannfærdur um þetta, sem med sínu líferni afneitar honum í því, ad hlýda ecki hans bodordum. Matth. 7, 21—23.

b) Vér verdum ad finna med sjálfum oss, hversu mjög vér þurfum Guds nádar vid ef vér viljum meta Krists endurlausn eins og verdt er; því annars værí vor trú eckért, nema köld játníng med vorunum; þessvegna er einúngis sanna trú ad finna hjá þeim ydrandi, sem þeckja hvad andstyggileg syndin er og hafa innilega laungun eptir Guds nád vegna Krists. Matth. 9, 12. 13.

c) Trúin gétur verid veik medan hugskotid

finnur ecki neina upplífgandi huggun af ad tileinka sér Jesú Kríſts fridþægingu, edur þá þad stundum ángrast af hrædslu og efasemi; en þvílík trú er engu ad sídur sönn og Gudi þóknanleg, þegar hún audsýnir sig med sannarlegri laungun eptir Guds nád vegna Kríſts, og kappkostar af fremsta megni ad gjøra þad, sem Gud vill. Mark. 9, 24.

d) Sú trú er dauð og ávaxtarlaus, sem ecki betrar hugarfarid og ecki audsýnir sinn krapt í gudrækilegu líferni.

Sönn og lifandi trú á ad sýna sig kröptuga og verkandi í dygdafullu líferni. Jak. 2, 14—20.

§. 5. a) Vér gétum ecki af egin kroptum snúid oss og trúad, þared syndin hefir veikt oss, samt megum vér ecki forsóma ad leggja allt kapp á vora sálar betrun.

Róm. 8, 7. Ad stunda þad, sem spillt náttúra vill, er fjandskapur í gégn Gudi, — þar þad strídir móti hans vilja — því hún hlýdir ecki Guds lögmáli og gétur heldur ecki gjørt þad. 1 Cor. 2, 14.

b) Heilagur Andi er ætíd reidubúinn til ad efla vora betrun, og láta oss framfara í því góda med Guds ordi, sem hann hefir sjálfur inngéfid þeim heilögu skrifurum.

1 Cor. 6, 11. Postulinn Páll ber Corinthumönnum á brýn, að nockrir meðal þeirra hafi verið lastafullir, en nú—segir hann—eruð þér þvegnir, þér eruð helgaðir, þér eruð réttlættir í nafni Drottins vors Jesú og af vors Guðs Anda. Phil. 2, 13. Eph. 3, 16.

Hebr. 13, 21. Friðarins Guð tilbúi yður til allra góðra verka, til að gjøra hans vilja, og verki það með yður, sem honum er sjálfum þóknanlegt fyrir Jesúm Krist.

c) Af réttri brúkun Guðs orða fáum vér rétta þeckíngu á Guðs vilja, og öðlumst krapt til að laga vorn lifnað eptir þeim, ef vér ecki sjálfir stöndum á móti náð þess heilaga Anda, sem í hugskotinu verkar með Guðs orði, og uppvekur í samvitskunni þær áminníngar, sem vér ecki megum niðurkæfja.

2 Tím. 3, 15—17. Þú kannt heilaga Ritníngu, sem getur uppfrædt þig til sáluhjálpar með trúar lærdóminum um Jesúm Krist. Öll heiløg Ritníng er innblásin af Guði og nytsamleg til lærdóms, til sannfæríngar, og leiðréttíngar, til uppfræðíngar í réttlætinu, svo að Guðs maður sé algjørr og til alls góðs verks hæfilegur.

Merk: Til að hafa Guðs orð réttilega

umhønd, útheimtiſt, ad vér heyrum þad og leſum med gaumgæfni, og einlægum áſetníngi til ad læra þad, oſs til betrunar og ſáluhjálpar. Þegar vér ecki þannig brúkum Guds ord, fær heilags Anda nád eckért verkad í ſálunni. Þared Gud, ſem hefir géfid oſs fullt vit og frjálsrædi, hverki vill né gétur þvingad oſs til góds med þeirri makt, ſem vér ecki gétum móti ſtadid

§. 6. Umvendt og rétt-trúandi kriſtin manneſkja gétur, eptir því, ſem Gud hefir í ſínu ordi lofad, verid ſannarlega fullviſs um, ad hún er hjá Gudi, vegna Kriſts, réttlát ordin, og ad hennar fyrri ſyndir ecki tilreiknaſt henni, heldur ſkuli ſtraffid fyri þær, vera henni oldúngis eptirgéfid, þared Gud, vegna Kriſts, tileinkar henni, eins og hlýdnu barni og trúum þénara aptur á mót ſína nád og bleſsun.

Róm. 3, 24. 25. Vér verdum réttlættir án verdſkuldunar af Guds nád, med þeirri endurlauſn, ſem Jeſús Kriſtur hefir afrekad, hvern Gud tilſetti, ad hann ſkyldi vera ſá nádar ſtóll, hvar leita ætti fyrirgéfníngar á ſyndunum, fyrir trúna á hans blód, edur á hans pínu og dauda.

2 Cor. 5, 21. Þann, ſem ecki viſsi af

synd, hefir Gud gjørt ad synd fyrir oss — edur í vorn stad látid fara med hann eins og sekann syndara – svo ad vér hans vegna yrdum réttlættir fyrir Gudi. Róm. 8, 1—4.

Merk: Í heilagri Ritníngu brúkast ýmislegir talshættir, til ad sýna hvernig til skuli gánga hjá þeirri syndugu manneskju, sem betrast á af heilags Anda nádar verkunum.

a) Ritníngin talar um Guds køllun til mannanna, sem er í því innifalin: ad hann í sínu ordi gefur þeim tilefni til ad girnast þá endurlausn, sem Kristur hefir útvegad, og þaradauk leitast vid med ødrum hætti, svo sem med þjáníngunum og velgjørníngum, ad uppvekja þá til ad þenkja um þeirra andlegt ásigkomulag. Matth. 9, 13. 11, 28. 1 Tess. 2, 12. Ps. 119, 17. Róm. 2, 4.

b) Ritníngin talar um upplýsíngu, og vill þarmed láta skiljast, ad heilagur Andi uppfrædi vorn skilníng med ordinu, svo vér fáum sanna þeckíngu um Guds rád og vilja, er vidvíkur syndugra manna betrun og endurlausn. Eph. 1, 18. Post. Gb. 26, 17. 18.

c) Med ordinu endurfædíng gefur Ritníngin til kynna, þad sælusulla ástand, sem kristin manneskja kémst í, þegar hún med sannri ydrun

lætur af íllu, og með réttri trú á Kríst fær lyst og laungun til góðs, eða verður að annari og betri manneskju, því þar með er eins og hún fæðist að nýu, þareð hennar sinnislag og hugarfar snúast frá íllu til góðs, eptir Guðs vilja. 1 Pét. 1, 3. Jóh. 3, 3. 2 Cor. 5, 17.

d) Það, sem Ritníngin kallar helgun, er trúaðs kristins manns dagleg framför í dygðum og guðhræðslu, sem eflist af samverkandi náð heilags Anda, með ydugligri brúkun Guðs orða, bæn og árvekni. 2 Thess. 5, 23. 2 Cor. 7, 1. Róm. 12, 1. 2.

Þriðja grein Trúarjátníngarinnar í Fræðunum sýnir í stuttu máli, hvernig heilagur Andi leiðir manneskjuna með sínum náðar verkunum og orðinu til sannarlegs apturhvarfs og ávaxtarsamrar trúar á Jesúm Krist. En í annari bæninni í Fræðunum uppörfumst vér til að biðja um aðstoð heilags Anda, svo vér gétum orðið sannir kristnir, er sýni sig verðuga að vera þegnar í Krists náðarríki; og í þriðju bæninni verðum vér minntir á þá hlýðni, sem vér erum Guði um skyldugir, til að auðsýna með henni vora trú.

Sjötti Kapítuli.
Um Trúarinnar ávexti í heilögu líferni.

§. 1. Þar af á að sjást hvort vor trú á Krist sé sønn og lifandi, að hún verkar í hjartanu hatur til allra synda, og þarámóti kroptuga eptirlaungun til að breyta eptir Guðs vilja í øllum hlutum til að þóknast honum.

Jak. 2, 17. 26. Sýn mér trú þína af verkum þínum, því eins og líkhaminn er án andar dauður, svo er líka trúin dauð, þegar hún er án verkanna.

Róm.12, 9. Hafið andstygð á því, sem vondt er, en haldið yður fast við hið góða. Post. Gb. 15, 9.

Merk: a) Vér gétum ecki forþénað Guðs náð og eilífa sáluhjálp, þar vor bestu verk eru ófullkomin og Guð er sjálfur sá, sem géfur kraptana til að framqvæma þau. Lúk. 17, 10.

b) Það lítið gott, sem vér gjørum hér á jørdunni með stórum vanmætti og breiskleika, gétur ecki komið í samlíkingu við

þá ómetanlegu gleði, hverrar þeir guðhræddu mega vænta í enn betra lífi. Þessvegna vill Guð einnig, ecki vegna verka vorra, heldur af náð sinni, gjøra oss sáluhólpna, vegna vorrar trúar á Jesúm Krist. Róm. 6, 23. Eph. 2, 8. 9.

c) Það er ølldúngis naudsynlegt, að vér breytum eptir Guðs vilja, þó vér ecki þar með egum skilið að fá hans náð, til þess að trúin sýni sinn krapt í góðum verkum, því annars gétum vér ecki orðið hæfilegir til að taka á móti þeirri sáluhjálp, sem Kristur hefir útvegað oss. Jak. 2, 14. Róm. 2, 7. 10.

§. 2. Sérhvað það, sem Guð hefir boðið oss að taka vara á, er vor skylda. Í Logmálinu, sem út var géfið á fjallinu Sinaí, eru þau almennilegu skylduverk í stuttu máli fyrirskrifuð og innifalin í þeim tíu Boðorðum, sem Guð bauð Mósesi að rita á tvær steintøblur.

2 Mós. b. 20, 1—17. Guð talaði øll þessi orð og sagði: 1) Þú átt ecki að hafa annarlega Gudi fyrir mér. 2) Þú átt ecki að leggja nafn Drottins Guðs þíns við hégóma; því Drottinn mun ecki láta þann verða óstraffaðann, sem misbrúkar hans nafn. 3)

Minnstú ad halda hvíldardaginn heilagann. 4) Heidra fødur þinn og módir þína, svo þú lifir lengi í landinu. 5) Þú átt ecki ad slá í hel. 6) Þú átt ecki ad drýgja hórdóm. 7) Þú átt ecki ad stela. 8) Þu átt ecki ad bera falskann vitnisburd móti þínum náúnga. 9) Þú átt ecki ad girnast hús þíns náúnga. 10) Þú átt ecki ad girnast þíns náúnga ektaqvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustuqvinnu, ellegar hans uxa, ellegar asna, ellegar nockud, sem heyrir þínum náúnga til.

Merk: Guds løgmál, sem er innifalid í þeim tíu bodordum, er ad sønnu einkaulega fyrirskrifad Gydíngum, en þad inniheldur samt þau skylduverk, sem sérhverr manneskja á ætíd ad géfa gætur ad, því þau þéna til ad efla bædi vort egid og annara sanna gagn. Róm. 3, 31, 13, 8. 9.

§. 3. Sá er tilgángur allra Guds Bodorda, eptir Krists egin útleggíngu, ad efla og stadfesta hjá manneskjunum framqvæmdarsama elsku til Guds, sjálfra þeirra og náúngans.

Matth. 22, 37—40. Jesús sagdi: Þú átt ad elska Drottinn Gud þinn af øllu

hjarta, allri þinni sálu og öllu þínu hugskoti, það er hið fyrsta og stærsta boðorð; en hitt annað er þessu líkt: Þú átt að elska náúnga þinn eins og sjálfann þig. Í þ.ssum tveimur boðorðum er innifalið allt lögmálið og Spámennirnir. Róm. 13, 10.

Merk: Það er ecki nóg, að vér einúngis eptir voru náttúrufari gjörum eitt eða annað gott, sem kann að vera oss géðfeldt; ecki heldur er það sannarlegt góðverk, þó vér gjörum gott einúngis til að fá hrós hjá mönnum, eður af ótta fyrir straffi og ofsóknum, ef það væri ógjört látið. Oss byrjar í öllu, sem vér gjörum, hafa þann tilgáng, að auðsýna kjærleikann. Gal. 5, 6. 1 Jóh. 3, 23.

A) Um Skylduna við Guð.

Vér egum að dýrka Guð, eins og vorn Skapara, Yfirherra, stærsta Velgjörara og elskuríkasta Föður, bæði innvortis í sálunni, með vorum þaunkum og girndum, og líka útvortis með orðum og athöfnum.

1 Cor. 6, 20. Þér eruð dýru verði keyptir, vegsamið þessvegna Guð með yðar líkama og með yðar öndu, sem Guð á. Mal. 1, 6.

Merk: Vér egum einlæglega að dýrka Guð, svo vér ecki einúngis biðjum hann, lofum hann og þöckum honum með orðunum, eður auðsýnum honum útvortis lotníngu, heldur byrjar oss líka einkum að auðmýkja oss fyrir honum í hjartanu, óttast hann og elska, líka sýna lyst og laungun í öllu voru framferði til að breyta eptir hans vilja, því annars verdur vor Guðs dýrkan að hræsni sem fyrir þeim alvísa og heilaga Guði er mesta andstygð. 1 Sam. 15, 22. 23. Es. 1, 11—18. Matth. 6, 1—18. 23, 13—33. Mark. 4, 1—25.

I. Innvortis Guðs-dýrkanin.

§. 1. a) Vér egum að tilbiðja Guð einann, því hann er vor Skapari og sá einasti og sanni Guð.

Matth. 4, 10. Jesús sagði: Drottinn Guð þinn áttú að tilbiðja og dýrka hann einann. Ps. 99, 5.

b) Hverr, sem réttilega tilbiður Guð, á með auðmjúkri lotníngu viðurkénna hans allrastærstu fullkomlegleika, halda hann fyrir hið hærsta góða, og líka við sérhvert

tækifæri audsýna í verkunum, ad hann virdir Gud yfir alla hluti framm.

Ps. 99, 5. Upphefjid Drottinn vorn Gud og tilbidjid fyrir hans fótskør, því hann er heilagur.

§. 2. a) Vér egum ad óttast Gud, því hann er heilagur og réttlátur.

Préd. 12, 13. Óttast þú Gud og haldtú hans bodord, því þad ber øllum mønnum ad gjøra. Post. Gb. 10, 35.

b) Gudhrædslan á ad sýna sig í því, ad vér tøkum oss umhyggjusamlegann vara fyrir ollu því, sem vér holdum Gudi sé á móti.

Ordsq. b. 16, 6. Af ótta fyrir Drottni, fordast menn hid illa.

c) Vér egum ecki ad óttast Gud eins og óviljugir þrælar, af qvída fyrir straffinu, heldur eins og hlýdin børn, því hann er svo gódur og gædskuríkur Fadir.

Rom. 8, 15. Þér hafid ecki medtekid þrældóms lunderni, ad þér þirftud aptur ad verda hræddir, heldur hafid þér fengid óskabarna hugar'ar, af hverju vér køllum: Abba, elskulegi Fadir! 1 Mós. b. 39, 9.

§. 3. a) Vér egum ad elska Gud yfir

alla hluti framm, því hann er vor stærsti Velgjerari og af Kristi fridþægdur Fadir.

1 Jóh. 4, 19. Látum oss elska hann, því hann elskadi oss ad fyrra bragdi. 1 Jóh. 5, 1.

b) Elskan til Guðs útheimtir, ad hugurinn innilega gledji sig af honum, og finni hjá sér stærstu laungun eptir ad þóknast honum, med því ad breyta eptir hans vilja.

1 Jóh. 5, 3. Í því er elskan til Guðs innifalin, ad vér höldum hans bodord, en hans bodord eru ecki þúng. Ps. 18, 2.

§. 4. a) Vér egum ad hlýda Gudi, því hann er ecki einúngis vor ædsti, heldur og líka sá vísasti og besti Yfirherra.

Jer. 11, 4. Drottinn sagdi: Hlýdid mér og gjörid allt, sem eg hefi bodid ydur, Þá skulud þér vera mitt fólk og eg skal vera ydar Guð. Post. Gb. 5, 29.

b) Hlýdnin vid Gud er í því innifalin, ad vér ætíd med fúsum vilja leggjum allt kapp á ad laga vort sinnislag og framferdi eptir Guds vilja til ad þóknast honum, og alvarlega taka oss vara fyrir því, ad brjóta hans bodord af ásetníngi.

Ps. 143, 10. Drottinn! kénn þú mér ad

gjøra það, sem þú vilt, því þú ert minn Guð. 1 Pét. 1, 14. 15.

§. 5. a) Vér egum að reiða oss uppá Guð, því hann bæði vill og gétur géfið oss tímanlega, andlega og eilífa velferð.

1 Pét. 5, 7. Kastið allri yðar áhyggju uppá Drottinn, því honum er annt um yður. Ps. 55, 23.

b) Að reiða síg uppá Guð er sama, sem að treysta honum, og er innifalið í því, að vér séum fullkomlega sannfærðir um, að Guð, vegna Jesú Krists, vilji gjøra oss hluttakandi í øllu því góða, sem hann hefir lofað oss í sínu orði, líka að hann eptir sinni alvísu ráðstøfun, vilji veita oss sína hjálp með besta máta og á hagqvæmustu tíð.

Ps. 146, 5. 6. Sæll er sá, hvers hjálp Jakobs Guð er, sá, sem hefir staðfasta von til Guðs, sem gjørði himininn og jørðina og sjóinn og allt það, sem er í þeim; til hans, sem heldur trygð æfinlega. Jer. Harmagr. 3, 25. 26. Róm. 8, 32.

Af øllu þessu fylgir þá framvegis:

§. 6. Vér megum ecki tilbiðja neitt annað í staðinn fyrir sannann Guð,

hverki Engla, né helga menn, né sól, né túngl, né bílæti, ellegar neitt annad þvílíkt, og ecki heldur reida oss uppá þad, í stadinn fyrir ad setja vort trúnadartraust til þess sanna Guds, því hann einúngis er vor Drottinn og Skapari; annars syndgum vér á móti fyrsta Bodordinu og gjörum oss seka í afgudadýrkun.

2 Mós. b. 20, 3. 4. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad hafa annarlega Gudi fyrir mér.— Þú mátt ecki smída þér neina úthøggna eda annarslags mind eptir því, sem er á himninum uppi, ellegar á jørdunni nidri, ellegar í vøtnunum undir jørdunni— Þú átt ecki ad tilbidja edur dýrka þad. Es. 42, 8. Post. Gb. 17, 29.

§. 7. Vér megum ecki elska sjálfa oss, ellegar neitt annad, meir enn Gud edur jafnt Gudi; ecki heldur megum vér treysta uppá sjálfa oss, adra menn ellegar adra hluti, meir enn uppá Gud, vegna þess hann einn er vor almáttugi og stærsti velgjørari.

Jer. 17, 5. Svo sagdi Drottinn: Bølvadur veri sá madur, sem treystir uppá manneskjuna og hefir holdid fyrir sinn arm —ellegar heldur ad sér sé óhætt med vanmáttugrar manneskju varatekt—og hvers hjarta víkur frá Drottni.

Orðsq. b. 3. 5. Treystu Drottni af øllu þínu hjarta, en reiddu þig ecki fast á þitt hyggjuvit.

§. 8. Vér egum daglega að stríða móti þeim syndsamlegu girndum, sem Guði eru á móti, og aldrei brjóta hans boðorð af ótta fyri mønnum, eður elsku til þeirra, því hann er sá heilagur Guð, hvern vér egum að óttast, og líka sá góður og vísdómsfullur Drottinn, sem vér egum að elska og hlýða framyfir alla hluti.

1 Jóh. 2, 15—17. Elskið ecki veröldina og ecki þá hluti, sem í henni eru; ef neckur elskar veröldina, þá er elska til Føðursins ecki í honum; því allt það, sem í veröldinni er, sem er: lyst holdsins, fýsn augnanna og drambsamt líferni, það er ecki af Føðurnum heldur af veröldinni. Veröldin forgengur og hennar lystíngar, en sá, sem gjørir eptir Guðs vilja, blífur að eilífu.

Orðsqv. b. 1, 10. Son minn! þegar illir skálkar locka þig, þá fylg þeim ecki.

§. 9. Vér egum að auðsýna vorum náúnga einlæga elsku, til merkis um, að vér án yfirdrepskapar elskum Guð, sem vill að kjærleikurinn sé eins ríkur hjá oss, eins og hann er hjá sjálfum honum; þaraðauki egum vér

ad leggja kapp á, ad breyta eptir Guds vilja í øllum hlutum.

1 Jóh. 4, 21. Þetta bodord høfum vér af honum: ad hverr, sem elskar Gud, hann á líka ad elska sinn bródur. 1 Jóh. 3, 17. 18. 4, 7—13.

1 Jóh. 2, 5. Hverr, sem hans ord vardveitir, í honum er sannarlega elskan til Guds fullkomin. Jóh. 15, 14.

Merk: Þau Skylduverk, sem vidvíkja innvortis Guds-dýrkun, eru í stuttu máli innfærd í Lúthers útleggingu yfir fyrsta Bodordid í Frædunum.

II. Utvortis Guds-dýrkanin.

§. I. a) Vér egum ad lofa og vegsama Gud, því hann er sú fullkomnasta og ædsta Vera.

Ps. 72, 18. 19. Lofadur veri Drottinn Gud, Israels Gud! hann, sá einn gjørir dásemdar verkin; og blessud sé hans dýrdarfulla hátign ad eilífu, og øll lønd uppfyllist med hans dýrkun!

b) Gud lofast og vegsamast, þegar vér annadhvert med bænum, sálmum edur samtali vid adra, hrósum Guds yppar-

legu eginlegleikum og miklu dásemdar-verkum af klöcku hugar-þeli, sem fullt er af heilagri lotníngu fyrir honum.

Ps. 145, 3. 4. Mikill er Drottinn og mjög loflegur, hans makt er óransakanleg; sérhver kynslóð mun fyrir annari hrósa þínum verkum, Drottinn! og kunngjöra þitt veldi.

§. 2. a) Vér egum að þacka Guði, því hann veitir oss svo mikla velgjörnínga, og auðsýnir oss svo mikla náð vegna Jesú Krísts.

Eph. 5, 20. Þackið ætíð Guði Föður fyrir alla hluti, í nafni vors Drottins Jesú Krísts. 1 Thess. 5, 18.

b) Ef vér egum að géta þackað Guði, réttilega, þá ber oss að kannast við og auðmjúklega játa, að Guðs mikla miskunsemi við oss er lángtum meiri enn vér höfum tilunnið, og þaraðauki egum vér að færa oss hans velgjörnínga réttilega í nyt, eins og hann hefir tilætlað.

Ps. 118, 1. Þackið þér Drottni, því að hann er góður, og hans miskunsemi varir eilíflega. Ps. 105, 1.

§. 3. a) Vér egum að biðja Guð og ákalla hann, því hann einn ræður fyrir vorri tímanlegri og eilífri velferð, þar Krist-

ur, vor Talsmadur, hefir einninn opnad oss adgáng til hans, svo sem vors gædskurika og elskulega Födurs.

Lúk. 11, 9. Jesús sagdi: Bidjid þá mun ydur gésast; leitid, þá munud þér finna; knýid á, og mun fyrir ydur upplokid verda. Ps. 50, 15. 145, 18. 19.

b) Pad heitir bæn og ákallan, þegar vér framberum fyrir Gud, annadhvert í huganum edur med munninum vora laungun eptir einhverju gódu, sem oss er lofad í hans ordi, og sem oss sýnist naudsynlegt til vorrar egin edur annara velferdar.

1 Jóh. 5, 14. Pessi er sú djørfúng, sem vér høfum til hans, ad ef vér bidjum um nockud eptir hans vilja, þá heyrir hann oss.

§. 4. Pared Sunnudagurinn er tilskickadur til opinberrar Guds dýrkunar, þá á sérhverr kristinn madur ad fara til kirkju, sér og ødrum til uppbyggíngar af Guds orda heyrn og lestri, líka uppbyggíngar af því, ad lofa Gud og þacka honum sameginlega med ødrum sínum sannkristnum, svo þeir innbyrdis stadfestist í dygd og gudhrædslu; og frá því á eckért ad hindra oss, nema sjúkdómar, eda ønnur þvílík forføll, sem ecki verdur hjá komist.

2 Mós. b. 20, 8. Drottinn sagdi: Minnstú ad halda helgann hvíldardaginn. Lúk. 11, 28.

Cól. 3, 16. Látid Krists ord búa ríkuglega medal ydar, svo ad þér kénnid og áminnid ydur sjálfa innbyrdis med allskonar vísdómi og sýngid fagra sálma, lofsaungva og andleg qvædi fyrir Drottni í ydar hjørtum. Hebr. 10. 25.

Hér af fylgir enn fremur:

§. 5. a) Vér megum hverki brúka Guds nafn gálauslega né athugalaust, allrasíst vanheidra þad med nockurslags misbrúkun, miklu heldur erum vér skyldugir til ad lofa og vegsama Gud.

2 Mós. b. 20, 7. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad leggja nafn Drottins Guds þíns vid hégóma, því Drottinn mun ecki láta þann óstraffadann, sem misbrúkar hans nafn.

b) Guds nafn vanheidrast med ad formæla, þegar vér annadhvert í Guds eda Krists nafni óskum ills sjálfum oss eda ødrum. Slíkar formælingar geta og skéd med mørgu ødru móti, sem auglýs-

ir allteins blygdunarlaust sinnislag, er ecki svífist neins í Guds allraheiloguftu nálægd, né géfur gaum ad, hversu mjøg hver ein manneskja á ad elska sjálfa sig og náúngann.

Jak. 3, 10. Af sama munni framgengur bædi blessan og bølvan, brædur minir! Þetta má ecki svo til gánga. Róm. 12, 14.

c) Guds nafn vanheidrast med ad sverja, þegar einhverr í daglegu tali gálauslega vitnar til Guds eda Krists, til ad stadfesta þar med ord sín.

Matth. 5, 34—37. Þér skulud øldúngis ecki sverja, en ydar ræda skal vera já, þegar játa skal, og nei þegar neita á, því hvad sem þar er frammyfir er vondt.

§. 6. a) Þegar vér egum opinberlega ad sverja, megum vér ecki gleyma því, ad sá alvísi Gud, hvern vér køllum til vitnis, er bædi réttlátur og heilagur Gud, sem hatar allt óhreinlyndi, og ad hann mun straffa þá, sem sverja ránglega, því þeir vanbrúka hans nafn til ad hylja med íllsku og rángindi.

2 Mós. b. 20, 16. Drottinn sagdi: Þú

átt ecki ad bera falskann vitnisburd á móti þínum náúnga.

Zach. 5, 4. Eg lét bølvun útfara — segir Drottinn Zebaoth — svo hún komi yfir þjóffsins hús og þess, sem sver ránglega vid mitt nafn. Mal 3, 5.

b) Menn sverja eid eptir yfirvaldsins skipun, stundum til stadfestingar uppá, ad vér skulum eckért segja edur vitna annad enn þad, sém vér vitum fyrir víst ad satt er; og stundum til fullvissu um, ad vér viljum trúlega lifa eptir því, sem oss er fyrirsett og vér høfum undirgengist.

Hebr. 6, 16. Mannesk jurnar sverja vid þann, sem er ædri enn þeir sjálfir, en sá eidur gjørir enda á allri þrætu til ad fá fullvissu. 5 Mós. b. 6, 13.

c) Hverr, sem fremur meinsæri eda sver ránglega, kann ad álítast ecki einúngis eins og blygdunarlaus gudlastari, vegna þess hann manar hins alvísa Guds réttlæti móti sér, heldur og líka eins og fjandmadur sinna samkristinna, hverra velferd og æru hann opt spillir, svo sá saklausi verdur fyrir hallanum, en hinn seki

sleppur! óstraffaður og fær aptur tækifæri til að koma meiru íllu af stað.

1 Tím. 1, 10. Póstulinn Páll leggur meinsæris menn að jøfnu við morðíngja og verstu íllvirkja.

§. 7. Vér megum ekki fara með galdur, sem er hjátrúar- og heimsku-full vanbrúkun á Guðs orði, til að fremja kukl eða særa, ellegar til annara þvílíkra heimskulegra fyrirtekta, af rángri ímindun um, að menn með þessu géti læknað manneskjur eða fénað, sýnt hver stolið hafi, varnað tjóni og ólucku, eða annað þvíumlíkt.

5 Mós. b. 18, 10—12. Enginn á að finnast hjá þér, sem fer með spádóma, eða er dagveljari, ellegar tekur mark á fugla qvaki, ellegar fremur kukl, eður særíngar-maður, ellegar fer til spásagnar manna, ellegar útþýðir fyrirburði, ellegar leitar frétta af framliðnum, því hverr, sem þvílíkt gjørir, er andstyggilegur fyrir Drottni.

§. 8. a) Vér megum ecki vanhelga hvíldardaginn með ónauðsynlegri vinnu, því þann dog egum vér sérílagi, eptir Guðs boði, að halda heilagann með andakt og guðrækilegum umþenkíngum.

Ps. 95, 1. 2. Komid! látum oss med gladværd lofsýngja Drottni! látum oss af føgnudi hátt lofsýngja vorum volduga Frelsara! látum oss koma fyrir hans ásjónu med þackargjœrd.

b) Pad er sanngjarnlegt og Guds vilja samqvæmt, ad Sunnudagurinn sé mønnum og skepnum til hvíldar og endurlífgunar eptir vinnu þeirra; þess vegna kallast líka þessi dagur, sem kristnir menn halda heilagann í Krists upprisu minníngu, ennþá hvíldardagur.

2 Mós. b. 23, 12. Sex daga skaltu verk þitt vinna, en sjøunda daginn áttú ad hafa fyrir hvíldardag, svo ad þinn uxi, og þinn asni géti fengid hvíld og þinnar ambáttar sonur og sá framandi géti endurnært sig. 2 Mós. b. 20, 8—11.

Merk: Skylduverkin, sem vidvíkja útvortis Guds-dýrkun, eru stuttlega útmálud í ødru og þridja Bodordum Frædanna.

B) Um Skylduna vid sjálfa oss.

Vér egum ad elska sjálfa oss og einkanlega láta oss vera annt um vorrar

sálar velferd; líka egum vér ad stunda eptir sannarlegu gagni líkhama vors; sem og ad efla med leyfilegum hætti vora tímanlega velferd, eins og samqvæmt er Guds ordi og vilja.

Matth. 6, 33. Jesús sagdi: Leitid fyrst Guds ríkis og þess réttlætis, sem honum er þóknanlegt. Þá munud þér fá í vidbót allt, sem þér medþurfid.

Merk: Manneskjan elskar sig ecki sjálfa réttilega, þegar hún sækist einúngis eptir ad sedja sínar jardneskar girndir, án þess ad hirda um sína sáluhjálp, eda gefa gætur ad því, sem hún er bædi Gudi og ødrum mønnum skyldug um.

I. Umhyggja fyrir sálunni.

§. 1. Vér egum ad láta oss vera umhugad um, ad vor skynsemi upplýsist meir og meir, med skynsamlegri þeckíngu, sérdeilis um Guds vilja og hans rád til vorrar sáluhjálpar.

2 Pét. 3. 18. Vaxid í vors Drottins og Endurlausnara Jesú Krists nád og þeckíngu. Ordsq. b. 2, 10. 11. 1 Cor. 14, 20.

§. 2. Vér megum ecki láta vorn vilja

stjórnast af neinum vondum tilhneig-íngum, heldur egum vér af fremsta megni kappkosta að laga þær eptir því, sem vorri skynsemi sýnist að vera rétt og tilheyrilegt, eptir Guðs orða reglu.

Orðsk. b. 16, 32. Sá, sem stjórnar geði sínu, er betri enn sá, sem yfirvinnur borgir. Gal. 5, 24.

§. 3. Vér megum ekki afsaka vorar á-virðingar, heldur keppast eptir, eins og Guð hefir látið Krist kenna oss, að sjá æ meir og meir við þeim og afleggja þær.

2 Cor. 7, 1. Með því vér höfum þvílíkt fyrirheit, mínir elskanlegir! þá látum oss hreinsa oss af allri saurgun holdsins og andans, og höldum áfram í helguninni með guðhræðslu. 1 Jóh. 1, 6.

§. 4. Vér egum með gaumgæfni að vaka yfir samvitsku vorri, svo vér ekki vísvitandi ofþýngjum hana með neinni synd.

Post. Gb. 24, 19. Postulinn Páll sagði: Eg æfi sjálfann mig í að hafa jafnan óskerta samvitsku fyrir Guði og mönnum.

§. 5. Vér egum opt að þenkja um dauðann, sem fljótt getur að óvörum yfirfallið oss, þó svo, að vér hverki skelfumst af honum, ellegar lifum með sorg og órósemi,

heldur á það að þéna til þess, að vér því betur undirbúum oss í sönnum Guðs ótta til sáluhjálplegrar burtfarar.

2 Cor. 5, 8. 9. Vér erum hughraustir og höfum mikla meiri lyst til að vera fjærlægir frá líkamanum og heima hjá Drottni, þessvegna kappkostum vér líka, hvert sem vér erum heima eða fjærverandi, að vera honum þóknanlegir. Ps. 90, 12. Phil. 1, 23.

II. Umhyggja fyrir líkamanum.

§. 1. Vér megum hverki með ásetníngi taka sjálfir af oss lífið, sem er sú ypparsta gáfa, er Guð hefir gefið oss, né viljandi skaða vora limu eður heilsu, því þar með reynum vér til með heimskulegri ofdirfsku að taka ráðin af Guði, sem einsamall hefir vald yfir lífi og líkama manneskjunnar, en sviptum náúngann þeirri aðstoð, sem hann með rétti mátti af oss heimta; þaraðauki breytum vér svo grimdarlega við sjálfa oss, að ecki finnast dæmi slíks meðal ómustu villudýra.

Róm. 14, 7. 8 Enginn af oss hefir ráð á að lifa eður deya eptir vild sinni, því hvert

sem vér lifum, þá erum vér á Drottins valdi, ellegar deyum, þá erum vér eins í Drottins valdi, það er að skilja: hvert, sem vér lifum ellegar deyum, þá á Drottinn ráð yfir oss. 1 Cor. 6, 19. 20. 1 Sam, 31, 4. 2 Sam. 17, 23. Matth. 27. 5,

§. 2. Vér egum að forðast allt óhóf í mat og dryck, sem einúngis spillir heilsunni og eydir vorri formegun, en gjørir oss óhæfilega bædi til að lofa Gud og líka vinna það, sem oss ber að gjøra.

Lúk. 21, 24. Jesús sagði: Varið ydur sjálfa að ydar hugskot aldrei ofþýngist af ofáti edur ofdryckju. Róm. 13, 13.

Gal. 5, 21. Ofdryckja og ofát teljast med þeim hlutum, um hverja Postulinn Páll segir: að þeir slíkt gjøri, muni ecki ødlast Guds ríki. Ordsqv. b. 23, 20. 21.

§. 3. Vér egum að halda oss frá hórdómi og allslags lauslæti, bædi innvortis í þaunkunum og útvortis með verkinu; því þar af spillist líkaminn og sálin saurgast, svo hún verdur óhæfileg til að hugsa um nockud gott, og missir alla laungun eptir dygd og Guds ótta., en audsýnir því frekar sínar saurugu girndir í orðum og vidmóti, ødrum til hneixlis.

2 Mós. b. 20, 14. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad drýgja hór. Matth. 5, 27. 28.

1 Thess. 4, 3—5. Sá er vilji Guds, ad Þér helgist og umflýid hóranir, svo hverr og einn stundi ad halda sínum líkhama í hreinlífi og sóma, en ecki girndarbruna eins og heidíngjarnir, sem ecki Þeckja Gud.

Eph. 5, 3—5. Eptir sem heilögum hæfir, á hverki frillulífi né nockurskonar óhreinleiki edur ágirni svo mikid, sem nefnast medal ydar, né blygdunarleysi, né fíblslegt hjal, edur gárúngaháttur, hvad ecki er sómasamlegt, heldur miklu fremur Þackargjörd.: Því Þad vitid Þér, ad enginn frillulífis madur, edur óhreinn, edur ágjarn, hverr ad er skurdgoda dýrkari, hefir hlútskipti í Krists og Guds ríki. 1 Cor. 6, 15—20.

Merk: Í Frædunum er vid sjötta Bodordid stutt útskíríng um kristilegt skírlífi, og í sjöttu Bæninni finnst uppörfan til ad bidja Gud um nád og styrk, ad standa á móti Þeim freistíngum, sem í Þeim efnum kynnu ad mæta oss.

III. Umhyggja fyrir vorri tímanlegri velferd.

§. 1. a) Vér egum kappkosta ad efla vora velgengni, bædi med ástundun í voru rétta kalli og embætti, og med forsjállegri sparsemi, svo vel sjálfum oss til gagns, sem og líka til ad géta hjálpad ødrum, er vidþurfa.

Post. Gb. 20, 34. 35. Postulinn Páll segir til Ephesus-manna: Þér vitid sjálfir, ad þessar hendur hafa fyrir mér unnid til minnar naudþurftar og þeirra, sem med mér vóru. Allt sýnda eg ydur, ad svo byrjar oss ad vinna og veika ad annast og minnast orda Drottins Jesú, þar hann sagdi: sælla er ad géfa enn þyggja 1 Tím. 6, 17. 18.

b) Í því ad stunda gagn vort, egum vér ad varast ólóglegann ávinníng eda ágirnd og ecki sækjast eptir audæfum, sem opt misbrúkast til ofmetnadar og óhófs.

1 Tím. 6, 9. 10. Þeir, sem ríkir vilja verda, falla í freistni og snørur og margskonar heimskulegar og skadnæmar girndir, sem manneskjunum sækva í eydileggíngu og tøpun, því ágirndin er rót alls ills. Lúk. 12, 15. 1 Cor. 6, 10.

§. 2. a) Vér egum ad keppast eptir ad ad ávinna oss heidur, vera í afhaldi og reiknast trúverdugir af vorum medbrædrum, þó samt ecki med ødru enn rádvendni og kostgæfni í voru rétta kalli og embætti.

Phil. 4, 8. Kjærir brædur! hvad, sem sannarlegt er og sidsamlegt, hvad, réttvíst er, hvad skírlíft er og ástsamlegt, hvad, sem er gott afspurnar, hvad dygdugt er, hvad hrósverdt er, hugsid þar eptir.

b) Þótt vér høfum ødlast allann þann heidur, sem vér æskja kynnum, megum vér samt ecki falla til metnadar edur drambsemi, heldur ætíd stunda kristilegt lítillæti, því vér egum ad vita, ad alla hluti høfum vér af Gudi þegid, og ad oss yfirsjest optlega, svo vér þurfum fyrirgéfníngar vid.

Gal. 5, 26. Látum oss ecki sækja eptir hégóma hrósi, og hverki øgra hverr ødrum, né øfunda hverr annann. Róm. 12, 10.

1 Pét. 5, 5. Verid skrýddir med lítilleti, því Gud mótstrídir dramblátum, en lítillátum géfur hann nád. Matth. 23, 12. Ordsqv. b. 29, 23.

§. 3. a) Vér megum njóta ánægju í þessu lífi, af því að brúka réttilega þá mörgu góðu hluti, sem Guð hefir sínum sköpuðu skëpnum til gagns og gleði géfið, líka hofum vér mikla ánægju af vinnu vorri, þegar vér tilbærilega og með glaðværu sinnislagi gjörum hana.

Ps. 31, 8. Gleðja skal eg mig, Drottinn! og vera glaðvær af þinni miskunsemi. Phil. 4, 4. Orðsqv. b. 17, 22.

b) Í vorri gleði egum vér að taka ófs vara fyrir öllu því, sem stríðir á móti góðri siðsemi, eður því, sem Guð hefir boðið í sínu orði, og ecki álíta hana svo sem helzta tilgáng vinnu vorrar, heldur eins og ávöxt af henni.

1 Cor. 7, 31. Þeir, sem brúka þennann heim, ega að vera eins og þeir, sem ecki misbrúka hann.

§. 4. a) Vér egum að auðsýna ofs þolinmóða í mótlætinu, svo vér hverki örvæntum né látum til vor heyra víl eða harmatölur, heldur séum ánægðir með það, sem Guð vill vera láta, í vissri von um, að hann ecki uppá leggi ofs þyngri byrði, enn hann sjálfur vill géfa ofs krapta að bera, og

trúum stadfastlega, ad eptir hans tilætlun skuli þetta andstreymi þéna oss til gagns og góda.

Hebr. 10, 35. 36. Kastid ecki burt ydar ørugga mód, hverr mikil laun mun ødlast; því þér þurfid á stødugslyndi ad halda, svo ad nær þér hafid gjørt Guds vilja, fáid ad ødlast þad, sem ydur hefir verid lofad. Róm. 8, 18.

b) Vorar þjáníngar géta opt orsakast med ýmsu móti af sjálfum oss, en sá alvísi Gud lætur oss þær ad høndum koma til þess, vér athugum vora bresti, betrum vorn lifnad, holdum voru sinni því meir frá hégóma veraldarinnar og lærum ad leita vorrar kjærustu gledi af ad halda oss til hans med bæn og andakt.

Hebr. 12, 5. 6. Minn son! vyrd ecki lítils typtun Drottins og ørvýlnast ecki þá hann ávítar þig; því hvern, sem Drottinn elskar, þann agar hann. Ps. 119, 7. Róm. 5, 3—5.

§. 5. Vér egum ad fordast allt ydjuleysi, hvert ad er orsøk til mikils ílls og taka oss vara fyrir ad vera ødrum til þýngsla, heldur egum vér þarámót med kostgæfilegri ydni og ástundun, hverr í sínu standi,

ad leita vorrar atvinnu, því Gud hefir géfid oss kraptana til þess, ad vér skulum brúka þá, og efla þar med vort egid og annara gagn.

1 Thess. 4, 11. 12. Vér áminnum ydur, kjærir brædur! ad þér kostgæfid ad lifa í spekt og ydvart egid ad stunda, og ad vinna med ydar egin höndum, eins og vér höfum bodid ydur, svo ad þér gétid sómasamlega umgengist þá, sem ecki eru af söfnudinum og ad þér séud uppá engann komnir. 2 Thess. 3, 11. 12. 1 Pét. 4, 11.

C) Um Skylduna vid Náúngann.

Vér erum skyldugir ad elska vorn náúnga eins fölskvalaust og sjálfa oss, þessvegna egum vér ad breyta svo vid hann, eins og vér viljum ad hann breyti vid oss. Þar fyrir egum vér ad bera umhyggju fyrir hans sálu, hans líkhama og hans tímanlegu velferd.

Matth. 7, 12. Jesús sagdi: Hvad, sem þér viljid menniirnir gjöri ydur, þad egid þér líka þeim ad gjöra, því svo er kénnt í lögmálinu og Spámanna-bókunum. 3 Mós. b. 19. 18.

Merk: Sérhverr sá, sem er manneskja, er líka vor náúngi og hefir sama rétt eins og bródir til kjærleika vors og þénustusemi, hvert sem hann er innlendur eda útlendur, kristinn eda gydíngur, tyrki eda heidíngi, vinur eda óvinur, ædri eda lægri stéttar, ríkur eda fátækur, og þegar hann þarf hjálpar vid af oss, þá erum vér skyldugir ad hjálpa honum af fremsta megni, án manngreinar álits. Lúk. 10, 25—37. Post. Gb. 17, 26.

I. Umhyggja fyrir Sálu Náúngans.

§. Vér egum, svo mikid, sem oss er mögulegt, ad greida veg vors náúnga til betra lífs í ödrum heimi, og þessvegna hjálpa honum bædi med nytsamlegri tilsögn, gódum áminníngum, kjærleiksfullum advörunum og umfram allt med gódu eptirdæmi, því Kristur hefir endurleyst hann eins og oss til þess, ad hann ásamt med oss skyldi eignast eilífa sáluhjálp.

Jak. 5, 19. 20. Brædur mínir! ef nockurr á medal ydar villist frá sannleikanum, en einhverr umvendir honum, sá skal vita, ad hverr, sem snýr syndaranum frá villu hans vegar, mun frelsa sálu frá daudanum og hyl-

jafjølda af syndum. 1 Thess. 5, 14. Hebr. 10, 24.

§. 2. Vér egum varast ad kéfja nidur lyst náúnga vors til þess, sem gott er, þessvegna megum vér ecki géfa honum hneixli, med syndsamlegum ordum edur ógudlegu framferdi, ecki heldur koma honum til þess, sem illt er, annadhvert med hótunum, tilloekunum, edur med ranngum fortølum.

Lúk. 17, 1. 2. Jesús sagdi vid sína Lærsveina: Ómøgulegt er ad hneixlanir komi ecki, en vei þeim manni, frá hverjum þær koma! þarfara væri þeim ad mylnu-steinn hengdist um háls honum og honum væri søckt í sjáfardjúp, enn hann hneixli einn af þessum smælíngjum.

2 Tím. 3, 13. Vondar manneskjur og svikarar vesna meir og meir; þeir svíkja og verda sviknir.

§. 3. a) Vér egum ecki láta egna oss til heiptar-reidi móti vorum náúnga eda fá hatur til hans og leitast vid ad hefna vor, þegar hann misbrýtur vid oss, svo vér gjørum honum ecki hjartasorg, til qvalar á sálu edur líkhama.

Eph. 4, 26. 27. 31. Ef þér reidist, þá syndgid ecki, látid ecki sólina undirgánga yfir

ydar reidi; Géfid ecki tækifæri þeim, sem ber róg; øll beiskyrdi, heipt, reidi, hávadi og illirdi séu lángt frá ydur, ásamt allskonar illmennsku.

1 Jóh. 3, 15. Hverr, sem hatar bródur sinn, sá er mordíngi, en þér vitid, ad enginn mordíngi hefir eilíft líf. Jak. 1, 19. 20.

b) Þad er kristileg skylda, ad vér med hógværd umberum breiskleika vors náúnga, þegar hann hefir gjørt oss nockud á móti, og ad vér fyrirgéfum honum, eins og Gud fyrirgéfur sjálfum oss vegna Krists. Auk þessa egum vér svo mikid, sem oss er møgulegt, med vinsamlegum fortølum ad koma honum til ad sjá ad sér, svo ad hann vari sig vid ad halda áfram í syndunum.

Mark. 11, 25, 26. Jesús sagdi: Fyrirgéfid, ef þér hafid nockud á móti einhverjum, svo ad ydar Fadir, sem er á himnum, fyrirgéfi ydur líka ydar brot; en ef þér fyrirgéfid ecki, þá mun ydar Fadir, sem er á himnum, ecki heldur fyrirgéfa ydar afbrot.

Kól. 3, 12. 13. Svo skrýdist nú, eins og Guds útvaldir, heilagir og elskanlegir, hjartfólginni miskunsemi, gódvilja, andmýkt, hógvlyndi, lánglundar-gédi, umlídid hverr annann og ef nockur hefir kløgumál móti ødrum,

þá fyrirgéfid þad hverr ødrum innbyrdis; einsog Kristur hefir fyrirgéfid ydur, svo gjørid þér og einnig.

§. 4. a) Vér egum hverki ad hata jafn vel vora óvini, sem annadhvert heimuglega edur opinberlega vilja gjøra oss skada, né í nockurn máta hefna vor á þeim, svo vér ecki géfum þeim efni til stærri vondsku, eda séum orsök í þeirra sálar töpun.

Róm. 12, 14. 17. 19. Blessid þá, sem offækja ydur, blessid en bølvid ecki; gjaldid engum íllt fyrir íllt; ef møgulegt er, þá hafid frid vid alla menn, svo mikid, sem í ydar valdi stendur; hefnid ydar ecki sjálfir.

b) Þegar óvinir vorir sækjast eptir ad skada vort líf, spilla vorri velferd, eda gjøra oss vidskila vid vort góda mannord, megum vér verja oss móti þeim med almennilegum Réttargángi, en vera samt ætíd reidubúnir ad sættast vid þá, bidja fyrir þeim og hjálpa þeim eptir megni, ef þeir þess vidþurfa, eins og Gud hefir audsýnt oss nád Krists vegna, og fyrir hans sakir vill fyrirgéfa sjálfum oss.

Matth. 5, 25. 44. Jesús sagdi: Vertú strax viljugur til ad sætta þig vid þinn mótstødumann, medan þú ert enn á vegi med hon-

um. Eg segi ydur: elskid óvini ydar, blessid þá, sem ydur bølva, gjørid þeim gott, sem ydur hata og bydjid fyri þeim, sem ydur gjøra skada og offækja ydur, svo ad þér séud børn Fødurs ydar, sem er á himnum. v. 45—48. Róm. 13, 3. 4.

Róm. 12, 20. 21. Efóvin þinn húngrar, þá géf honum ad eta, ef hann þyrstir, þá géf honum ad drecka. Lát ecki hid vonda yfirbuga þig, en yfirvinn hid vonda med gódu. Róm. 5, 8. 10.

§. 5. a) Vér høfum engann rétt til ad fyrirdæma nockra manneskju, þó hún hafi rángar meiníngar, edur vegna þess hún er ecki sømu trúarbragda, sem vér, heldur egum vér, eins og samkristnir, ad fela vora frávilltu brædur Guds miskun á hendur, og gledjast af þeirri von, ad þeir muni verda hluttakandi í Krists endurlausn, þegar þeir hafa vandad sitt framferdi eptir þeirri þeckíngu, sem þeir hafa haft færi á ad ødlast.

Post. Gb. 10, 34. 35. Eg reyni í sannleika, ad Gud fer ecki í manngreinar álit, heldur er hverr sá, sem óttast hann og gjørir hvad rétt er, honum þóknanlegur, af hverri þjód, sem hann er. Róm. 14, 4. 10. 13.

b) Vér megum øldúngis enga grunsemd fá, ad þeir hafi drýgt nockurn sérdeilis glæp, sem ratad hafa í eymd og volædi, því Gud úthlutar eptir sinni alvísu rádstøfun sorg og gledi hverjum sem hann vill, ecki til ad straffa þá, heldur ødrum til vidvørunar.

Lúk. 13, 2. 3. Jesús sagdi: Meinid þér, ad þessir Galílîskir—hverra blódi Pilatus hafdi úthellt — hafi verid syndugri enn allir adrir Galílískir, þó þeir hafi ordid fyrir þessu; Nei! segi eg ydur; heldur, ef þér takid ecki sinnaskipti, munud þér allir eins fyrirfarast. Jóh. 9, 1—3.

II. Umhyggja fyrir líkhama Náúngans.

§. 1. Vér megum ecki leggja hendur á vorn náúnga, hverki til ad firra hann lífi, né gjøra heilsu hans og limum skada, því þar med rænum vér frá honum því stærsta góda, sem Gud hefir géfid honum í þessu lífi, og sú órettvísi er svo vidurstyggileg í Guds augliti, ad hann líka vill hún verdi strøffud hér í heimi, eptir Yfirvaldsins tilhlutun.

2 Mós. b. 20, 13. Þú átt ecki ad slá mann-eskjn í hel. Gal. 5, 20. 21.

1 Mós. b. 9, 6. Hverr, sem úthellir blódi nockurrar manneskju, hans blód skal af ødrum manni úthellt verda; því Gud gjørdi mann-inn eptir sinni mind. Róm. 13, 3. 4.

§. 2. Vér megum ecki uppáleggja vorum náúnga meira erfidi enn hann getur af-kastad, svo vér ecki veikjum hans krapta; ecki heldur megum vér gjøra honum hjarta-sorg, af hverri lífi hans eda heilbrygdi kynni verda hætt.

Tím. 3, 2. Minntú þá á, ad þeir ecki last-yrdi neinn, séu ecki þrætugjarnir, heldur ept-irlátir, og audsýni allskonar hógværd vid hvern mann.

§. 3. Vér egum ad vara náúngann vid því, sem honum er skadvænlegt, en ráda honum til þess, sem honum er hollast, svo hann ecki med óframsýni stytti líf sitt; þaradauki egum vér ad hjálpa honum eptir efnum, og engannveginn synja honum um vora lidveitslu, þegar naudsyn krefur.

Phil. 2, 4. Sérhverr ydar gæti, ecki ein-úngis ad sínu gagni, heldur og lika annara. Ordsqv. b. 12, 15.

Merk: Vor skylda, í tilliti til náúngans lífs og líkama, er í stuttu máli framsett í fimta Bodordi Frædanna.

III. Umhyggja fyrir tímanlegri velferd náúngans.

§. 1. a) Vér megum ecki med neinu géfa tilefni til, ad náúngi vor missi nockud af sínu gótzi edur fjármunum, sem eru hans egin og Gud hefir honum géfid til ad efla med hans velferd, heldur egum vér ad bera umhyggju fyrir, ad hann hafi allt sitt óskaddad.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad girnast hús náúnga þíns.

b) Enginn má stela frá sínum náúnga, edur leynilega gjöra hann vidskila vid neitt af því, sem hann á, móti vilja hans og vitund.

2 Mós. b. 20, 15. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad stela.

c) Engin má ræna edur taka med ofríki frá sínum náúnga, þad sem honum tilheyrir.

1 Cor. 6, 10. Þjófar og ræningjar skulu ecki fá Guds ríki.

d) Enginn má svíkja sinn náúnga, edur draga undir sig nockud af því, sem honum

tilheyrir, med undirhyggju og vélum, svo sem med rángri vigt eda mælir, ónýtum varníngi, okri, edur ødrum þvílíkum svikum og prettvísi.

1 Thess. 4, 6. Enginn sviki edur ásælist bródur sinn í vidskiptum, því Drottinn er sá, sem hefnir alls þvílíks. Ordsqv. b. 11, 1.

c) Enginn má locka fólk eda fé med óleyfilegum hætti frá sínum náúnga honum til skada, hverki med hótunum né vélum.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad girnast þíns náúnga ektaqvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustuqvinnu, ellegar hans uxa, ellegar asna, ellegar nockud, sem heyrir þínum náúnga til.

§. 2. a) Vér egum ad láta náúnga vorn njóta réttar í øllum hlutum, og enganveginn gjøra honum órétt, hvert sem hann er ríkur eda fátækur, ædri eda lægri stéttar, þared bædi Guds ord og skynsemi vor banna oss ad gjøra þad ødrum, sem vér ecki viljum þeir gjøri oss.

Matth. 5, 20. Jesús sagdi: Nema ydar réttlæti taki mikid fram Skriftlærdra og Pharisæanna, þá kunnid þér enganveginn ad koma inn í himnaríki. Matth. 7, 12. Ef. 1, 17.

b) Hverr, sem á yfir ødrum ad segja, má ecki vanbrúka makt sína, til ad undir-

þryckja edur skada þá, miklu heldur á hann ad brúka hana þeim til hjálpar og adstodar.

Ordsqv. b. 14, 31. Hverr, sem nidurþryckir lítilmagnanum, sá smánar þann, sem skapadi hann, en sá heidrar Skaparann, sem miskunar sig yfir fátækann.

c) Vér megum engannveginn innihalda þeirra tilhlýdilegum launum, sem erfida fyrir oss, heldur egum vér ad géfa þeim í réttann tíma þad, sem þeim tilheyrir.

Jak. 5, 4. Sjáid! laun verkamannanna og þeirra, sem ydar akurlønd hafa uppyrkt, sem hafa af ydur verid innihaldin, hrópa, og sláttumannanna mikla qvein er komid til Drottins Zebaoths eyrna.

d) Vér egum ad bæta vorum náúnga ad fullu, ef vér uppá nockurn máta høfum ásælst hann edur gjørt honum skada.

1. Sam. 12, 3. Spámadurinn Samúel géck fram fyrir fólkid og sagdi: Hér em eg, svarid nú á móti mér fyrir Drottni og hans Smurda: hefi eg tekid frá nockrum manni hans uxa eda asna? hefi eg sýnt nockrum manni ofríki eda órétt? eda hefi eg þegid mútu og látid þannig blinda mín augu? sé svo, skal eg skila því aptur. Lúk. 19, 8. Ezech. 33, 15.

e) Vér egum ecki ad misunna náúnga vorum þeirra gæda, sem Guds forsjón hefir látid honum hlotnast, heldur gledjast af hans velgengni.

Jak. 3, 16. Hvar, sem øfund og deilur eru, þar er vanskyckan og øll ill vidskipti.

f) Vér megum ecki ljúga ad vorum náúnga, edur innbirla honum ósannindi, af hverjum annadhvert hann sjálfur eda adrir kynnu ad komast í ýmisleg vandrædi.

Eph. 4, 25. Afleggid lygar en talid sannindi hverr vid sinn náúnga, því vér erum hverr annars limur.

§. 3. a) Vér megum engannveginn skérda æru náúnga vors, heldur þarámóti, ad því leiti, sem í voru valdi stendur med øllum leyfilegum hætti leitast vid, ad hann nái allri þeirri virdíngu, sem hann á skilid, því gott mannord og rykti eru mikil gædi í þessu lífi og ølduúngis ómissandi, ef oss á vel ad gánga í voru embætti, stétt og ødru því oss vidkémur.

Róm. 13, 7. Svo géfid nú øllum, hvad þér erud þeim skyldugir — þeim heidur, sem heidur heyrir. 1 Pét. 2. 17.

b) Vér megum ecki baktala edur ljóstra óhródri upp um vorn náúnga, og þar med skérda hans virdíngu.

Jak. 4, 11. Hallmælid ecki hvørr ødrum, brædur mínir! Því hverr, sem hallmælir bródur sínum og álasar honum, sá hallmælir løgmálinu og álasar Því.

c) Vér megum ecki dæma ílla um náúnga vorn medan hann ecki lætur sitt vonda hjartalag í ljósi med opinberum íllverkum.

Matth. 7, 1—3. Jesús sagdi: Dæmid ecki hardt, svo Þér verdid ecki hardt dæmdir, Því med Þeim sama dómi, sem Þér adra dæmid, munud Þér sjálfir dæmdir verda; Því med Þeim sama mælir, sem Þér mælid út, skal ydur inn aptur mælt verda. En Því sjer Þú flýsina, sem er í Þíns bródurs auga, en ad vaglinu, sem er á sjálfs Þíns auga, gætir Þú ecki?

d) Vér egum ecki ad audsýna náúnga vorum forakt, hverki í ordum né vidmóti, hversu lítilmótlegur, sem hann er edur audvirdilegur.

Matth. 18, 10. Jesús sagdi: Sjáid til, ad Þér ecki forsmáid neinn af Þessum smælíngjum. Ordsqv. 6. 14, 21.

e) Vér egum ecki ad bera út bresti vors náúnga, heldur miklu fremur Þegja yfir Þeim, og heldur afsaka enn áfella hann, Þegar hann er lastadur af ødrum.

1 Pét. 4, 8. Umfram alla hluti, hafid stødugann kjærleika innbyrdis, því kjærleikurinn hylur margar syndir. Ordsqv. b. 10, 12.

§. 4. a) Þegar náúngi vor er **naudstaddur**, egum vér ad láta ofs vera **annt** um ad **hjálpa** honum og gjøra allt, sem ofs er møgulegt, til ad gjøra hans mædu léttari og koma í veg fyrir hans eydileggíngu, þared ofs má til hugar koma, ad enginn veit nema sama neyd kynni ofs líka ad høndum bera, og vér þá gjarnan vildum, ad adrir hjálpudu ofs.

Hebr. 13, 16. Gleymid ecki ad gjøra gott og útbýta, því þær fórnir þóknast Gudi vel.

b) Sérhverr kristinn er, eptir Krists dæmi og hans vegna, **skuldbundinn** ad **hjálpa** þeim, sem eru **sannarlega naudlídandi**, og annadhvert vegna heilsubrests edur elli ecki géta sjálfir leitad sér atvinnu, eda þeim, sem med allri sinni atorku, ecki géta unnid nægilega fyrir sér og sínum, eda þeim, sem á ómaga aldri eru munadarlausir.

Matth. 25, 35—40. Á dóms-degi mun Jesús opinberlega segja þeim Gudhræddu til hróss og upplífgunar: Húngradur var eg og þér gáfud mér ad eta; þyrstur var eg og þér gáfud mér ad drecka; géstur var eg og þér

hýstud mig; nakinn var eg og þér klæddud mig; sjúkur var eg og þér vitjudud mín; í fángelsi var eg og þér komud til mín. Þad, sem þér gjørdud einum af þessum mínum minnstu brædrum, þad gjørdud þér mér. Ef. 58, 7. Ordsqv. b. 19, 17. Róm. 12, 13. 15.

c) Ydjulausir húsgángsmenn og betlarar, sem hafa krapta til ad leita sér atvinnu med leyfilegum hætti, en nenna því ecki, ega ecki ad fá ølmusu, heldur á ad þrýsta þeim til almennilegrar vinnu.

2 Thess. 3, 10—12. Vér søgdum ydur svo fyrir, ad sá, sem ecki vill vinna, ætti ecki heldur mat ad fá; en vér høfum frétt: ad sumir lifi í óskicki hjá ydur, sem eckért vinna, en gjøra óþarfa. Í Drottins vors Jesú Krists stad skipum vér þvílíkum og áminnum þá, ad þeir séu kyrrir vid vinnu sína og hafi siálfir fyrir sér.

d) Vér egum, án yfirdrepskapar, ad samhryggjast med vorum náúnga, hughreysta og upporfa hann og lidsinna honum med allri þénustusemi.

1 Thess. 5, 14. Huggid ístødulitla, adstodid veika, umlídid hverr annann. Róm. 12, 15.

c) Ef vor náúngi verdur sunndurþyckt vid adra, egum vér leggja allt kapp á ad sætta þá, koma forlíkun á og þannig afstýra þeim skada, sem annars hefdi máské þar af hlotist.

Matth. 5, 9. Jesús sagdi: Sælir eru þeir sem fridinn semja, því þeir munu Guds børn kalladir verda. Ordsqv. b. 12, 10.

Merk: Vor skylda í tilliti til góds mannords og fjármuna vors náúnga, er í stuttu máli framsett í sjöunda, áttunda, níunda og tíunda Bodordum Frædanna.

D) Um Skylduna í sérhverri stétt.

Auk þeirrar almennilegu skyldu, sem á manneskjunum liggur, ad því leiti, sem þær eru manneskjur, eru líka til fleiri sérdeilislegar skyldur, sem þeim uppáleggjast hverri útaf fyri sig, eptir því kalli og embætti, sem Gud hefir þær í sett.

1 Pét. 4, 11. Ef nockur hefir embætti sá þjóni eptir þeirri orku, sem Gud géfur honum, svo ad í øllum hlutum verdi Gud dýrkadur fyrir Jesúm Krist.

I. Ektamadur og Ektaqvinna.

§. 1. Eptir Guds bodi á einn madur ad lifa í hjónabandi med einni ektaqvinnu, og ega þau ad hafa hreinann kjærleika hvert til annars, bera jafnan umhyggju hvert fyrir annars tímanlegri og eilífri velferd, bidja hvert fyrir ødru og lifa í ævarandi einingu, uns daudinn adskilur þau.

Matth. 19, 4—6. Jesús sagdi: Hafid þér ecki lesid: ad sá, sem í upphafi skapadi manninn, hann skóp einn mann og eina konu og sagdi: fyrir því skal madurinn yfirgéfa fødur og módur, en vera hjá eginkonu sinni, og þau tvø skulu vera eins og ad einni manneskju. Hvad Gud hefir samtengt þad má manneskjan ecki sundurskilja.

§. 2. Madurinn á einkanlega ad elska sína ektaqvinnu eins og sjálfann sig, virda hana, vera henni trúr, sjá fyrir hennar atvinnu, ráda henni heilt, og umbera bresti hennar med kjærleika.

Eph. 5, 18. Mennirnir eru skyldugir ad elska þeirra eginkonur eins og sína egin líkami; hverr, sem elskar eginkonu sína, hann elskar sjálfann sig.

1 Pét. 3, 7. Þér ektamenn! búið við yðar eginkonur með skynsemi, eins og þær, sem eru breiskari konur, og auðsýnið þeim virðíngu eins og þeim, sem líka eru samerfíngjar þeirrar náðar, að fá eilífa farsæld.

Hebr. 13, 4 Hjúskapurinn á heiðurlegur haldinn vera hjá øllum, og hjónasængin óflekkuð, en fridlulífis- og hórunar-menn mun Guð straffa.

§. 3. Konan á sérílagi að elska sinn ektamann með innilegri velvild, vera honum trú og hlýðin af kjærleika, stjórna innanhúss með kostgæfni og forsjálni, og auk þess vera honum ráðaholl og þénustuviljug.

Eph. 5, 22. 23. Þér, konur! verið yðar eginmønnum undirgéfnar eins og Drottni, því maðurinn er qvinnunnar høfuð, eins og Kristur er safnaðarins høfuð.

Tít. 2, 4. 5. Postulinn Páll vill láta kénna úngum konum: að elska þeirra ektamenn og børn, og að þær séu skírlífar, siðsamar, umsjónarsamar, góðlyndar og bændum sínum undirgéfnar, svo Guðs orð verði ecki fyrir lasti.

II. Foreldrar og Børn.

§. 1. a) Foreldrarnir ega ad uppala børn sín til gudhrædslu, svo þau læri frá barnæsku ad þeckja, elska og heidra Gud, líka ad varast syndir og lesti, því þeir eru Gudi andstyggilegir, en stunda eptir dygdum og mannkostum, því þeir þóknast Gudi; svo ega børnin ad venjast til ad setja sína von og traust einúngis til Guds nádar og miskunsemi vegna Jesú Krists.

Eph. 6, 4. Þér fedur! ertid ecki ydar børn til reidi, heldur alid þau upp med aga og umvøndun til Drottins.

b) Líka heyrir þad til góds uppfósturs, ad børnin venjist til ydni, sparsemi, þrifnadar, audsveipni og til ad fylgja sannleikanum án yfirdrepskapar. Foreldrarnir ega einnig ad gánga undan þeim med gódum eptirdæmum, og láta aldrei hjálída naudsynlega hyrtingu, þegar þau ecki vilja hlýda áminníngum.

Ordsqv. b. 13, 24. Hverr, sem hefir ást á barni sínu, agar þad snemma. 1 Sam. 3, 10—14. 4, 12—22.

§. 2. Børnin ega ad heidra foreldra sína og hlýda þeim í øllu gódu, elska,

þacka og þjóna þeim og vera þeim til gledi med gódu og sidsamlegu framferdi.

2 Mós. b. 20, 12. Drottinn sagdi: Heidra fødur þinn og módur þína, svo þú lifir lengi í landinu.

Eph. 6, 1—3. Þér, børn! verid hlýdin ydar foreldrum Drottins vegna, því þetta er rétt: heidra fødur og módur, þad er hid fyrsta bodord sem fyrirheit er lagt vid: svo þér vegni vel og þú megir lifa í landinu. 2 Sam. 18, 6—18. Ordsqv. b. 23, 22. 25.

III. Húsbændur og Þjónustufólk.

§. 1. a) Húsbændur og Matmædur ur ega ad bera umhyggju fyrir velferd síns Þjónustu-fólks, og helzt med gódu halda því til ad vera audsveipid, sem og ydid og reglufast í því, sem þad á ad gjøra. Þau skulu einnig géfa þeim tilhlýdileg føt, fædi og laun og ecki gleyma ad ala ønn fyrir þeirra uppfrædíngu og betrun til sáluhjálpar, og líka veita þeim hjúkrun, einkum þá þau eru veik eda gømul.

Col. 4, 1. Þér, Húsbændur! audsýnid

ydar þénurum hvad rétt og jøfnudur er, og vitid, ad þér einnig hafid Herra á himnum.

b) Hverki má húsbóndi né húsmódir breyta illa vid sitt þjónustufólk med illyrdum, edur annari óleyfilegri eda ofríkisfullri adferd; ecki heldur mega þau reingja þad med óvidurqvæmilegri tortrygni, eda herda ad því um megn fram, heldur ega þau ad umbera þess breiskleika med þolinmædi.

Eph. 6, 9. Þér, Húsbændur! hættid ógnunum og vitid, ad ydar Herra er líka á himnum og ad hjá honum er eckért manngreinar álit.

§. 2. Þjónustu = fólk á þarámóti ad heidra og elska sína húsbændur og matmædur, vera þeim hlýdid og trútt og gjøra verk sitt med ydni og ástundun, án svika edur moglunar, eins og sjálfur Gud sjái uppá þad.

Tit. 2, 9. 10. Áminn þénarana, ad þeir séu húsbændum sínum undirgéfnir og gjøri hvad þeim gédþeckt er í øllum hlutum, veri ecki svørulir né sérplægnir, heldur sýni þeim alla hollustu, svo ad þeir prýdi lærdóm Guds

vors Endurlausnara í øllum greinum. Eph. 5, 6 - 8.

IV. Yfirvald og Undirgéfnir.

§. 1. a) Yfirvaldid hefir, eptir Guds ordi, rétt til ad útheimta hlýdni í øllu því, sem þénar til almennilegra nota, og ecki strídir móti Guds bodi.

Róm. 13, 1. 2. Hverr madur sé Valdstjórninni undirgéfinn, því engin er Valdstjórn, nema af Gudi, og sú valdstjórn, sem er til, er af Gudi tilskickud, svo hverr, sem mótstendur valdstjórninni, sá stendur á móti Guds skipun, en þeir, sem á móti standa, munu yfir sig leida dóms áfelli.

Post. Gb. 5, 29. Þegar Høfdíngjar Gydínganna krøfdust hlýdni í því, sem var á móti gódri samvitsku, svørudu Pétur og Jóhannes: Framar ber ad hlýda Gudi enn manneskjum.

b) Þad er skylda Yfirvaldsins eptir Guds bodi, ad vaka yfir undirsátanna velferd, stadfesta hana med gódum løgum, einnig ad vernda þá; gódu en refsa þeim vondu, og láta sérhvern ná rétti sínum án manngreinar álits.

Róm. 13, 3. 4. Valdstjórnin er ecki góð-
um verkum, heldur vondum til skélfingar.
Viljir þú ecki vera hræddur við valdstjórn-
ina, þá gjør það, sem gott er, og muntu um-
bun af henni fá; því hún er Guðs þénari
þér til góða, en ef þú gjørir íllt, þá máttú
vera hræddur, því hún ber ecki sverðið forgéf-
ins, þared hún er Guðs þénari til að straffa
þá, sem ílla breyta. 5 Mós. b. 1, 16. 17.
Orðsqv. b. 22, 22. 23.

§. 2. Þeir undirgéfnu ega, vegna Guðs, að hlýða Yfirvaldinu og þess tilskipun, líka gjalda svikalaust sínar skyldur og skatta, sem útheimtast til sameginlegra nota, landsins varnar og nauðsynja, þeir ega einnig að heiðra Yfirvaldið, vera því hollir og auðsveipnir, og biðja fyrir því.

Róm. 13. 5—7. Það er nauðsynlegt að vera undirgéfinn, ecki einúngis vegna straffsins, heldur og fyrir samvitskunnar sakir; því þar fyrir gjaldið þér og skatt, vegna þess þeir eru Guðs þjónar, sem við þá þénustu eru stöðuglega bundnir. Svo géfið hverjum það, sem þér skyldugir eruð; þeim skatt, sem skatt ega; þeim toll, sem toll á; þeim ótta, sem ótti tilheyrir; þeim heiður, sem heiður heyrir.

1 Pét. 2, 13. 14. Verið undirgéfnir alls-

konar réttu Afirvaldi vegna Drottins, hvert sem það er Konúnginum, svo sem þeim yppársta edur Landstjórnurunum, svo sem þeim, hverja hann hefir útsendt til hefndar yfir íllvirkjana, en þeim til umbunar, sem gjöra gott. 1 Tím. 2, 1. 2.

V. Kénnendur og Tilheyrendur.

§. 1. a) Kénnendurnir ega að kunngjöra Guðs orð án yfirdrepskapar með allri ástundun, til uppbyggíngar, áminna og aðvara án manngreinar álits, þeir ega og einnig að láta sér innilega vera umhugað, að börnunum sé svo skilmerkilega kénnt, að þau hafi gagn af, líka ega þeir að leitast alvarlega við að efla sínna tilheyrenda framför í sönnum Guðs ótta til eilífrar sáluhjálpar.

Tít. 1, 9. Sá, sem er Biskup—Kénnimaður eða tilsjónarmaður—á að halda fast við þann vissa lærdóm, svo hann bæði géti áminnt með heilsusamlegri kénníngu, og líka sannfært þá, er á móti mæla. 1 Pét. 5, 2. 3.

b) Kénnendurnir ega að gánga á undan sínum tilheyrendum með góðu eptirdæmi í lifnaði og umgengni, vera

blídir og hóglátir, bidja fyrir þeim og prýda kénnínguna med óstraffanlegu framferdi.

1 Tím. 3, 2. 3. Sá, sem er Biskup — Kénnimadur og tilsjónarmadur — á ad vera óstraffanlegur, einnar konu eginmadur, árvakur, hóffamur, sidprúdur, géstrisinn, sem sé vel fallinn til ad kénna ødrum. Enginn dryckjumadur, ecki styrjaldarsamur, einkis ósæmilegs ávinnings gírugur, heldur sanngjarn, ecki þrætusamur, ecki ágjarn.

§. 2. Barna uppfrædendurnir eiga ad innprenta í hjørtu þess úngdóms, sem þeim er á hendur falinn, lotníngu fyrir Gudi og Kristi, elsku til þeirra, útleggja fyrir honum þad, sem hann á ad læra, halda honum til ástundunar, hæversku og gódra sida, þvíad í æskunni á ad leggjast grundvøllurinn til manneskjunnar eptirfylgjandi lucku og velgengni um tíma og eilífd.

Ordsqv. b. 22, 6. Kénn þeim únga þann veg, sem hann á ad gánga áfram til dygda og rádvendni, og þegar hann eldist, mun hann ecki af honum víkja.

§. 3. Tilheyrendurnir eiga ad audśýna laungun eptir Guds ordi, og trúlega fylgja sinna kénnenda áminn=

íngum, sem á því eru bygdar, einnig veita þeim alla vyrdíngu, elska þá og gjalda gódfúslega þad, sem þeir ega ad hafa til síns sæmilegs uppheldis.

Heb. 13, 17. Hlýdid ydar Kénnifedrum og látid ad ordum þeirra, því þeir vaka yfir sálum ydar, svo sém þeir, er reikníng ega ad standa, svo þeir géti gjørt þad med gledi, en ecki med andvørpun, því þar hafid þér ecki gott af.

Gal. 6, 6. Sá, sem frædist í ordinu, hann býti hinum allskonar gædum, sem uppfrædir hann. 1 Thess. 5, 12. 13.

Merk: Foreldra og barna, húsbænda og hjúa, einnig Yfirvalds og undirgéfinna Skylda, hvers vid annad innbyrdis, er í stuttu máli framsett í fjórda bodordi Frædanna og í hússtøblunni, hvar líka talad er um skyldu kénnenda og tilheyrenda. Í sjøtta bodordinu og í hússtøblunni talast greinilega um skylduna í hjónabandi.

Sjöundi Kapituli.
Um þau medøl, sem styrkja Trúna og efla Gudhrædsluna.

I. Guds Ord.

§. 1. Gud hefir látid kenna oss med sínu ordi, um allt sitt rád og sinn vilja, oss til frelsunar og betrunar; en þetta hans ord er bædi ad finna í Gamla og Nýa Testamentunum.

Hebr. 1, 1. Eptir ad Gud fordum optsinnis og uppá margann máta hafdi látid Spámennina tala til Forfedranna, þá hefir hann á þessum sídustu tímum látid Soninn tala til vor.

Jóh. 17, 8. Jesús sagdi í bæninni til síns himneska Fødurs: Þau ord, er þú gafst mér, þau gaf eg mínum Lærisveinum, þeir hafa þau og medtekid og þeckja sannarlega ad eg er af þér útgeinginn og þeir trúa því, ad þú hafir útsendt mig.

Merk: a) Jesús hafdi lofad sínum Lærisveinum, ad senda þeim heilagann Anda, sem skyldi fræda þá um alla hluti og

minna þá á allt það, sem hann hafði kennt þeim, Jóh. 14, 26. Þetta skeði líka á fyrsta Hvítasunnu degi eptir hans himnaför, þegar þeir allir, uppfylltir af heilögum Anda, tóku til að tala útlend túngumál eptir því, sem Andinn inngaf þeim. Post. G. b. 2, 4.

b) Vér þurfum eckí að nýu uppfrædast um Guðs ráð og vilja með neinslags nýrri opinberun, því það Guðs orð, sem vér höfum, inniheldur allt hvað vér, í því tilliti, viðþurfum. Post. G. b. 20, 20. 21.

c) Þótt einhverr nú segði: að hann hefði ödlast nockra nýa guddómlega opinberun, ættum vér samt engannveginn að trúa honum, þareð Guð hefir hvergi lofað að senda nýa Spámenn til mannkynsins upplýsíngar. Gal. 1, 8. 9.

§. 2. Það er vor skylda að ransaka kostgjæfilega Guðs orð, til að læra þar af, hvað vér egum að varast, og hvers vér egum að gjæta, því annars mun Guð krefja oss til reiknings = skapar fyrir vora vankunnáttu, og þar af fljótandi boðorða brot.

Ps. 119, 9—11. David spyr: Hvernig getur æskumaðurinn gengið sinn veg óstraffanlega? enn hann svarar sér sjálfur: með því að

breyta eptir þínum orðum, Drottinn! — Eg geymdi þitt orð í mínu hjarta, svo eg syndgaði ecki á móti þér.

Merk: Þegar vér höfum tómstundir frá vinnu vorri, væri gott að vér læsum dagleganockra stund í Ritníngunni. En á Sunnudögum og öðrum helgum finnur sú kristna manneskja, sem elskar Guðs orð, hægilega tækifæri til að lesa það, og er það ætíð nytsamlegra að byggja trú sína á egin rannsókn, eins og þeir í Berróha forðum gjörðu, Post. G. b. 17, 11. enn að láta sér einúngis nægja Kénnendanna sögusögn.

§. 3. a) Í Guðs orði koma fram mörg dæmi bæði uppá dygðir og lesti, sem vér egum að taka oss til eptirþánka, þar þau eru eptir Guðs vilja uppskrifuð oss til eptirdæmis og viðvörunar.

Jak. 5, 10. Takið Spámennina, sem til yðar hafa talað í Drottins stað, til eptirdæmis uppá að líða íllt og að vera þolinmóðir. Heb. 6, 12. 1 Cor. 4, 16.

2 Pét. 2, 6. Drottinn hefir borgirnar Sódóma og Gomorra fordæmt, umturnaði þeim, brendi þær til ösku og setti til dæmis fyri þá, sem eptirá mundu lifa ógudlega.

b) Einkanlega egum vér ad gefa gætur ad Jesú Krists vors Lausnara heilaga líferni, og ætíd hafa hans dæmi fyrir augunum og breyta eptir.

Matth. 11, 29. Jesús sagdi: Lærid af mér því eg em hógvær og af hjarta lítilátur.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir einnig lidid fyrir ydur og ydur eptirdæmi eptirlátid, ad þér skyldud feta í hans fótspor.

Merk: Jesús Kristur getur ecki verid oss til eptirdæmis ad því leiti, sem hann er Guds Sonur, kominn í heiminn til ad endurleysa syndarana og med kraptaverkum stadfesta, ad hann væri af Gudi sendur; líka og gaf sig sjálfur í daudann til fridþægíngar offurs fyrir allar veraldarinnar syndir; en vér egum kappkosta ad líkjast honum í öllum þeim dygdum, sem eru samqvæmar voru ástandi og ecki yfirgánga mannlega krapta.

§. 4. a) Ad hafa Guds ord kostgæfilega um hond, heyra þad med andakt og viljuglega læra, er hid rétta medal, med hverju sannkristin manneskja getur farid æ meir og meir dagvaxandi, og ordid stadfost í dygd og gudhrædslu, med samverkandi heilags Anda nád.

2 Tím. 3, 16. 17. Öll Ritníngin er innblásin af Gudi og nytsamleg, til lærdóms, til sannfæríngar, til leidréttíngar, til uppfrædíngar í réttlætinu, svo ad Guds madur sé algjörr og til alls góds verks hæfilegur.

b) Vor skynsemi fær hvad af hverju meiri og meiri þekkíngu af Guds ordi til andlegrar og ávaxtarsamrar upplýsíngar.

2 Tím. 3, 15. Þú kannt heilaga Ritníngu, sem gétur uppfrædt þig til sáluhjálpar med trúar lærdóminum um Jesúm Krist. Jóh. 5, 39. Þs. 119, 104. 105.

c) Vor vilji á kroptuglega ad hneigjast af þeim mörgu og dýrmætu áminníngum og advörunum, sem finnast í Guds ordi, til ad fordast íllt, en stunda eptir því, sem gott er, líka uppörfast til ad gjöra med allri ástundun þad, sem oss byrjar.

Lúk. 8, 15. Jesús sagdi: Þeir, sem ordid heyra og geyma þad í gódu og sidsömu hjarta, færa ávöxt med stöduglyndi. 8, 31. 32.

d) Vér gétum, hvernig sem ástadt er fyrir oss, fundid huggun og rósemi af Guds ordi, sem inniheldur gædskuríkustu loford um Guds nád og blessun Krists vegna.

Jóh. 17, 13. Jesús sagdi í bæninni til síns himneska Födurs: Þetta tala eg í heim-

inum, svo ad minir Lærisveinar hafi af mér fullann fögnud med sjálfum sér. Ps. 19, 9. 119, 24. 92.

Merk: Um réttilega brúkun Guds orda, er í stuttu máli talad í fyrstu Bæninni í Frædunum.

II. Arvekni og Bæn.

§. 1. Vér egum gaumgæfilega vaka yfir hugrenningum vorum og girndum, þar vort edli er breiskt, en freistíngarnar eru margar, svo engin heimugleg lysting til ílls géti ad óvorum fengid yfirhönd hjá oss, líka egum vér ydugleg og náqvæmlega halda reikníng vid sjálfa oss um vorn lifnad og framferdi.

Matth. 26, 41. Jesús sagdi: Vakid og bidjid, svo þér fallid ecki í freistni, andinn er ad sönnu reidubuinn, en holdid er veikt.

2 Cor. 13, 5. Ransakid ydur sjálfa, hvert þér erud sanntrúadir! reynid ydur sjálfa!

§. 2. a) Gud vill, ad vér skulum ydugleg bidja og er þad sjálfum oss til gagns, því ecki þurfum vér ad minna hann á neitt med vorri bæn, þared hann veit fyri-

fram bædi hvers vèr vidþurfum og líka hvernninn best verdi rádin bót á því.

Lúk. 18, 1. Jesús sagdi: Þér egid jafnan ad biðja og ecki þreytast. Matth. 7, 7. 1 Thess. 5, 17.

b). Bænin á ad vera oss medal bædi til ad styrkja vora elsku og traust á Gudi og til ad snúa vorum huga frá hégóma veraldarinnar; bænin gèfur undir eins krapta til ad standa á móti freistíngunum og til ad bera vorar þjáníngar med þolinmædi.

Phil. 4, 6. 7. Verid ecki hugsjúkir, heldur látid í øllum hlutum ydar bænir med þackláti koma fyrir Gud í beidni og ákalli, þá mun fridur Guds, sem meiri er enn nockurr kann ad þenkja, vegna Jesú Krists, vernda ydar hjørtu og hugrenníngar.

Merk: Gud hefir ecki tiltekid hvad opt hverr einn krístinn á ad bidja, en ef hann elskar Gud einlæglega, verdur þad ætíd hans innilegasta gledi, ad útausa sínu hjarta fyrir Gudi med vonarfullri bæn, hvenær og hvar helzt, sem honum gèfst færi á. Bædi qvøld og morgna høfum vèr tíma og tækifæri til þess, líka optar um daginn midt í vinnu vorri.

§. 3. a) Vér megum bidja Gud um allt þad góda, sem hann hefir í sínu ordi lofad ad géfa ofs, og sem er bædi sálu og líkhama nytsamlegt; en af jardneskum hlutum egum vér sérílagi ad bidja hann um góda heilsu og daglegt braud, heidur í voru standi, frid vid vorn náúnga og blessun í vorri løglegri stétt.

Ordsqv. b. 30, 8. Agúr bad: Géf mér hverki fátækt né audæfi, en láttu mig hafa mitt afskamtad uppheldi.

Matth. 7, 7. Jesús sagdi: Bidjid og mun ydur géfast; leitid, svo munud þér finna; knýid á, og mun fyrir ydur upplokid verda.

b) Sérílagi egum vér ad bidja Gud um þau andlegu gædi sem tilheyra vorri sáluhjálp; þad er: um fyrirgéfníngu syndanna, styrk í trúnni og voninni, vit og krapta til ad breyta eptir hans vilja, megn ad standa á móti øllum syndsamlegum tilteygíngum, um góda samvitsku og sáluhjálplega endalykt.

Lúk. 11, 13. Jesús sagdi: Ef þér, sem vondir erud, kunnid ad géfa børnum ydar gódar gáfur, hversu miklu fremur mun Fadirinn á himnum géfa þeim heilagann Anda, sem hann þar um bidja? Cól. 1, 9—11.

Merk: a) Þegar Jesú Lærisveinar beiddu hann ad kénna sér ad bidja, sagdi hann: Þegar þér bidjid, þá segid: Fadir vor! þú, sem ert á himnum; helgist þitt nafn; tilkomi þitt ríki; verdi þinn vilji, svo á jördu, sem á himni; géf oss í dag vort daglegt braud; og fyrirgéf oss vorar skuldir, svo sem vér og fyrirgéfum vorum skuldunautum; og leid oss ecki í freistni; heldur frelsa oss frá íllu. Því ad þitt er ríkid, mátturinn og dýrdin, ad eilífu. Amen!

b) Drottinleg Bæn, Fadir vor, inniheldur í stuttu máli allt þad, sem hver ein kristin manneskja ætíd á ad bidja um og afbidja, bædi í tilliti til sinnar audlegu og líkhamlegu velferdar. Þessi bæn kann í stuttu máli þannig ad útskírast.

Fadir vor! þú, sem ert á himnum! þad er: þú allrahæsti, eilífi og almáttugi veraldarinnar Skapari og Herra, sem elskar þínar manneskjur lángtum heitar enn besti fadir á jördunni géta elskad sín börn.

Helgist þitt nafn; þad er: kénn þú oss ad audsýna í verkunum, ad vér vidurkénnum þig eins fullkominn og ákollunar-verdugann eins og þú í sannleika ert.

Tilkomi þitt ríki; það er: lát þíns Sonar Jesú Krists náðugu stjórnun, syndugu mannkyni til upplýsíngar og frelsis, meir og meir útbreiðast og koma til góðs á jörðunni.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; það er: géf oss náð, að vér sýnum hér á jörðunni, að vér séum reiðubúnir og oss lángi til að hlýða þér í öllum hlutum, eins og þínir þénarar hlýða þér á himnum.

Géf oss í dag vort daglegt brauð; það er: géf oss svo mikið af tímanlegum gjæðum til lífsins nauðþurftar dag hvern, eins og þú sjer að oss er gagnlegast til vorrar andlegu og eilífu velferðar.

Fyrirgéf oss vorar skuldir, svo sem vér og fyrirgéfum vorum skuldunautum; það er: straffa oss ecki eptir makleigleikum, heldur fyrirgéf oss, vegna þíns Sonar, vor mörgu misbrot, eins og vér viljum gjarnsamlega fyrirgéfa þeim, sem oss á móti brjóta.

Og leið oss ecki í freistni; það er: lát oss aldrei yfirbugast af þeim freistíngum, sem að oss koma, heldur hjálpa oss til að stríða á móti þeim.

Heldur frelsa oss frá illu; það er: varðveit oss frá öllu því, sem gétur orðið oss að skaða á sálu eður líkhama.

Þvíað þitter ríkið, mátturinn og dýrðin, að eilífu; það er: Þú einn ræður fyrir allri vorri velferð, og er máttugur til að efla hana; því skal líka lof og heidur fyrir allt það góða, sem vér hljótum, tilheyra þér einum.

Amen! það er: já, vissulega mun það ské, sem vér biðjum þig um, og þú sjer að oss er þénanlegt.

c) Ef vér egum að biðja með bæninni: Faðir vor! oss til gagns, þá verðum vér með stöðugum eptirþánka, gæta að meiníngunni í ordunum, og lesa þau með hjartanlegri andakt. Það er hneixlanleg misbrúkun að lesa þessa bæn án umþenkíngar og fyrir sidasakir. Nær væri að lesa hana sjaldnar, svo andaktin betur gæti viðhaldist. Matth. 6, 7. 8.

§. 4. Þegar vér biðjum Guð um tímanleg gæði, egum vér að fela hans þægilegum vilja á vald, að hvað miklu leiti hann vilji bænheyra oss, þar það máské getur verið sjálfum oss edur oðrum til gagns, að vér ødlumst ecki það, sem vér biðjum um, edur vér kynnum vanbrúka það, sjálfum oss eda ødrum til skaða.

Róm. 8, 26. Vér høfum ecki vit á, hvers vér egum að biðja. Jak. 1, 2. 3.

Jak. 4, 3. Þér biðjið og øðlist ecki, af því þér biðjið illa, sem er til þess, að þér sóið því í ydar býlist.

Merk: Þegar hinn veiki, sem biður um heilbrygði, eður hinn fátæki, sem biður um að sér vegni betur, og fleiri þesshattar, ecki bænheyrast, mega þeir þar fyrir ecki þenkja, að bænin sé gagnlaus. Þeir eiga miklu heldur vera fullvissir um, að Guð, eptir hans speki, sjer þeim þénanlegra að þeir fái ecki það þeir umbiðja, ega þeir því engu að síður halda áfram med bænina til Guðs, svo að þeir venjist því meir til að hlýða honum, og gefa sig undir hans vilja.

§. 5. Vér eigum að biðja fyrir vorum náunga med sömu alvørugéfni og sama hjartalagi eins og fyrir sjálfum oss, til merkis um, að vér elskum hann, og einlæglega samgledjumst af hans velgengni, og Guð mun ecki láta vorn góða tilgáng verda ólaunadann.

1 Tím. 2, 1—3. Fyrst af øllu er, að eg áminni: að gjørast skuli afbeiðni, bænir, fyribænir og þackargjørdir fyrir øllum mønnum, fyrir Kóngúnginum og øllu Yfirvaldi, svo vér mættum hafa spakt og rósamlegt líferni med allri guðrækni og siðsemi, því það er gott og líka Guði þóknanlegt. Jak. 5, 16.

§. 6. Ef vér egum að géta beðið með þeim hætti, sem Guði þóknast, megum vér ecki láta vorar hugrenningar hvarfla hingað og þangað, heldur snúa þeim til Guðs alleina, og með auðmýkt frambera vorar nauðsynjar fyrir hann, með stöðugu trausti á Jesú Krists forþénustu og fyrirbón, án þess að reiða oss á vorn eginn verðugleika; þaraðauki egum vér að útrýma úr hjarta voru öllu hatri til náúngans.

Jóh. 17 20. Jesús sagði í sinni bæn til síns himneska Föðurs: Eg bið ecki einúngis fyrir þessum — mínum Lærisveinum — heldur einnig fyrir þeim, sem munu trúa á mig fyrir þeirra orð. Róm. 5, 1. 2.

Mark. 11, 25. Jesús sagði: Nær þér standið og biðjist fyrir, þá fyrirgéfið, ef þér hafið sök móti nockrum, svo að yðar Faðir, sem er á himnum, fyrirgéfi yður yðar brot.

Merk: a) Sá kristinn, sem er vel uppfræddur, biður helst með sínum egin orðum, sem ecki munu skorta hann, þegar hann hugsar alvarlega eptir því, sem hann ætlar að biðja um, og þá hjartað kémst við. En ef vér viljum brúka þær bænir, sem aðrir

hafa gjört, egum vér ad velja þær, sem ega vid vort ástand og innihalda þad, sem vér þá sérílagi þurfum ad bidja um.

b) Formálinn fyrir framan Drottinlega Bæn í Frædunum, talar um þad trúnadartraust, sem vér egum ad hafa til Guds þá vér bidjum. Í fjórdu Bæninni er talad um tímanlegu velgjöríngana og í fimtu Bæninni um þá andlegu, sem vér egum helzt ad bidja um. Í sjöundu Bæninni er líka gétid um hid illa, sem vér egum tinknum ad afbidja.

III. Skírnar Sakramentid.

§. 1. Skírnin er þad heilagt verk, sem Kristur hefir bodid ad brúka vid þá, sem ætla ad játast undir hans lærdóm, og má annadhvert dýfa þeim í vatn, edur ausa því yfir þá, í nafni Födursins, Sonarins og þess heilaga Anda.

Matth. 28, 18. 20. Jesús sagdi: Allt vald er mér géfid á himni og á jördu. — Fyrir því farid og gjörid allar þjódir ad minum Lærisveinum og skírid þær til nafns Födursins, Sonarins og þess heilaga Anda og kénnid þeim

ad halda allt, sem eg band ydur og sjáið! eg er með ydur allt til veraldar enda.

Merk: Í heitari löndunum má án heilsuspillirs dýfa þeim niður í vatn, sem skírast ega, en hér í þessum kaldari löndum verdur, heilsunnar vegna, einúngis að ýfir ausa á vatni, eins og brúkað var í hinni fyrstu kristni, þegar einhverr var skírður á sinni sóttar sæng.

§. 2. a) Með Skírninni verdur manneskjan limur kristilegrar kirkju, til að verða með heilags Anda samverkandi náð hluttakandi í þeim ypparlegu velgjörningum, sem Kristur hefir oss útvegað.

Gal. 3, 26. 27. Þér erud allir Guðs börn af trúnni á Jesúm Krist, því svo margir af ydur, sem erud skírdir til að trúa á Krist, þér hafið íklæðst Kristó.

Tít 3, 5. Eptir sinni miskunsemi hefir Gud oss hólpna gjört með endurgétníngarlauginni og endurnýúnginni, sem skédur af heilögum Anda.

b) Gud veitir oss í Skírninni adgáng til syndanna fyrirgéfníngar fyrir Krists sakir, og gjörir oss, svo sem sín elskuleg börn, hluttakandi í sinni födur-

legri elsku, opnar oss einnig veg til gledi og farsældar í tilkomanda eilífu lífi.

Mark. 16, 16. Hverr, sem trúir og verdur skírdur, sá mun hólpinn verda, en hverr, sem ecki trúir, sá mun fordæmast.

§. 3. Med ad skírast í nafni Fodursins, Sonarins og þess heilaga Anda, verdum vér skuldbundnir til ad trúa á Fodur, Son og heilagann Anda, sem þann einasta sanna Gud, er alleinn rædur fyrir vorri tímanlegri og eilífri endurlausn og velferd, svo ad vér skulum dýrka hann einann og treysta honum einum, líka heidra og elska hann, og hlýda honum af ollu hjarta; en hér af fylgir þá einnig, ad vér skuldbindum oss til ad strída móti ollum vondum girndum, og taka oss vara fyrir ad brjóta hans bodord vísvitandi, en lifa eptir Jesu Kristi lærdómi í sönnum Guds ótta.

1 Pét. 3, 21. Skírnin er ecki burttekt saurinda af líkamanum, heldur sáttmáli gódrar samvitsku vid Gud.

Róm. 6, 4. Svo erum vér þá med Kristi greftradir í Skírninni til daudans, ad líka sem

Kristur er uppvakinn frá daudum fyrir dýrd Födursins, svo egum vèr ad gánga í nýu líferni.

§. 4. Kristur vill ad allir menn verdi í skírninni limir sinnar kristilegu kirkju, þar þeir eru endurkeyptir med hans dauda, því ega líka smábørnin eptir hans vilja ad skírast.

Mark. 10, 14. Jesús sagdi: Leyfid smá-børnum til mín ad koma og hindrid þau ecki þar frá, þared Guds ríki heyrir þvílíkum til. Matth. 28, 19.

Merk: Þau børn, sem deya ádur enn þau hljóta skírn, koma samt í Guds ríki, því ad Kristur hefir endurleyst þau, og þeim verdur ecki tilreiknud forsómun á skírn-inni. En hafi foreldrar eda vandamenn af á-settu haldid barninu frá skírninni, þá verdur þad þeirra ábyrgdar-hluti, vegna þess þeir þar med sýndu, ad þeir vyrdtu lítils Krists bodord.

§. 5. Í Konfirmatíóninni egum vèr sjálfir ad ítreka og opinberlega endurnýa þad heilaga loford, er adrir gjørdu fyr-ir vora hønd, þegar vèr hlutum skírn, sem er: ad vèr viljum afneita øllum ógudlegleika, trúa á Gud Fødur, Son og heilagann

Anda, einnig audsýna vora trú med góðverkunum. Til þessa loforðs egum vér ætíð alla vora lífstíð að muna, og láta það sífeldlega minna oss á þá trygð og hollustu, sem vér erum Gudi skyldugir, svo vor trú og ráðvendni ecki tapist af holdlegu gjálífi.

Opinb. b. 2, 10. Jesús sagði: Vertú trúr allt til dauðans, svo skal eg géfa þér lífsins kórónu.

Eph. 5, 25—27. Kristur elskaði søfnuðinn og gaf sig sjálfann út fyrir hann, til að helga hann, þegar hann með orðinu hreinsaði hann í vatns-baðinu, svo að hann gæti búið til handa sjálfum sér dýrðlegann søfnuð, sem hefði engann blett né hrukku eður neitt þess-háttar, heldur sé heilagur og óstraffanlegur.

Merk: Svo opt, sem vér endurminnumst Skírnarinnar, egum vér að uppørfast til nýrrar árvékni og ástundunar í að laga vorn lifnað eptir Krists lærdómi. Þess vegna, þó Skírnin sjálf egi ecki að ítrekast, er hún samt sífeldt ávartarsamt meðal handa oss, til að efla vora tygð og guðhræðslu.

Um Skírnina er talad í fjórda Parti Frædanna.

IV. Qvøldmáltídar Sakramentid.

§. 1. Sú heilaga Qvøldmáltíd er þad heilagt verk, er Jesús Kristur innsetti, med hverju kristnir menn ega ad eta braud og drecka vín og þar med verda hluttakandi í Jesú Krists líkama og blódi, sem offrad var til forlíkunar fyrir þá og vegna þeirra synda.

Matth. 26, 26—28. Mark. 14, 22—24. Lúk. 22, 19. 20. 1 Cor. 11, 23—26. Vor Herra Jesús Kristur, á þeirri nóttu, sem hann svikinn var, tók hann braudid, gjørdi þackir, braut þad og gaf sínum Lærisveinum og sagdi: takid og etid, þad er minn líkami, sem fyrir ydur verdur géfinn; gjørid þad í mína minníngu. — Sømuleidis eptir qvøldmáltídina, tók hann kaleikinn, gjørdi þackir, gaf þeim hann og sagdi: dreckid allir hér af, þad er kaleikurens Nýa Testamentis í mínu blódi, sem fyrir ydur úthellist til fyrirgéfníngar syndanna; gjørid þetta svo opt, sem þér þad dreckid, í mína minníngu.

§. 2 a) Med innsetníngu þeirrar heilögu Qvöldmáltídar hafdi Jesús þann tilgáng, ad styrkja krístna menn í trúnni og upphvorfa þá til kostgæfilegrar ástundunar í kristilegu liferni.

Lúk. 20, 19. Jesús sagdi: Gjörid þad í mína minníngu.

b) Þegar vér medtökum qvöldmáltídar Sakramentid, egum vér ad minnast Jesú Krists fridþægjandi dauda, oss til huggunar og fullvissu um, ad allar vorar syndir séu oss hans vegna fyrirgéfnar, ef vér einasta tileinkum oss hans forþénustu, med sannri ydrun og lifandi trú.

Lúk. 22, 19. 20. Jesús sagdi: Þetta er minn líkami, sem fyrir ydur verdur géfinn — Þessi kaleikur er þad Nýa Testamenti í mínu blódi, sem fyrir ydur úthellist.

c) Vér egum ad láta þá heilögu Qvöldmáltíd, upphvorfa oss til, ad vér med innilegasta þakklæti metum mikils þad, ad Jesús Kristur leid þúngar qvalir og fórnfærdi sig sjálfann í vorn stad og med því ad neyta opinberlega þessarar máltídar, egum vér honum

til vegsemdar audsýna, ad vér vidurkénnum hann sé vor Frelsari og Sáluhjálpari.

1 Cor. 11, 26. Svo opt, sem þér etid af þessu braudi og dreckid af þessum kaleik, skulud þér kunngjöra dauda Drottins þángad til hann kémur.

d) Í því vér medtökum braudid og vínid, komumst vér í náqvæmustu sameiningu med Jesú Kristi vorum Frelsara, sem gjörir oss hluttakandi í sínum allraheilagasta líkhama og blódi, og þar med innsiglar, ad vér séum medteknir til þess nýa nádar sáttmála, hvern hann, svo sem vor medalgángari, hefir samid millum Guds og vor.

1 Cor. 10, 16. Sá blessadi kaleikur, hvern vér blessum, er hann ecki hluttekníng í Krists blódi? Þad braud, sem vér brjótum, er þad ecki hluttekníng í Krists líkama?

Hebr. 8, 6 Kristur hefir ödlast svo miklu ædra embætti, sem hann er Medalgaungumadur betri sáttmála, hverr einnig stendur á betri fyrirheitum.

e) Þegar vér minnumst þeirrar óransakanlegu Jesú Krists elsku, sem í Qvøldmáltídinni verdur oss fyri

sjónir sett, á heitasta elska aptur á móti uppqveikjast í vorum hjörtum; þad á líka ad knýa oss til ad elska hverr annann innbyrdis, eins og þá brædur, hverja Kristur hefir allasamann endurleyst.

Joh. 13, 35. Þar af skulu allir þeckja, ad þér erud mínir Læríveinar, ef þér elskid hverr annann.

1 Cor. 10, 17. Þad er eitt braud og vér margir erum einn líkami; því vér erum allir hluttakandi í því eina braudi.

§. 3. Þad er naudsynlegt, ad vér prófum sjálfa oss hvert vér gétum svo sem verdugir géstir géngid til Guds bords; því þeir einir hafa gagn af Sakramentinu, sem medtaka þad verduglega, en hinir óverdugu ávinna sér þarámót Guds strangu reidi.

1 Cor. 11, 27—29. Hverr, sem etur af þessu braudi eda dreckur kaleik Drottins óverdugur, sá misbrýtur móti Drottins líkama og blódi; en hverr einn prófi sig sjálfann og eti svo af braudinu og drecki af kaleiknum.

§. 4. Þegar vér viljum réttilega prófa sjálfa oss, þá egum vér:

1) Að rannsaka vort hjartalag í tilliti til Kríſts og hans friðþægíngar, svo vér gétum vitað, hvert oss, svo sem ýðrandi manneskjum, sýnist mikils umvarða að finna náð hjá Guði einum, vegna Jesú Kríſts og með trúnni á hann.

2) Egum vér að rannsaka sjálfa oss, hvert það sé vor einlægur ásetníngur, hér eptir með alvörugéfni að stríða á móti öllum syndsamlegum tilleckunum og af alúð vilja fylgja Jesú lærdómi, svo oss fari meir og meir fram í ráðvendni og sönnum Guðs ótta.

Sérhverr sá gengur óverðuglega til Guðs borðs, sem eptir það hann þannig hefir prófað sig náqvæmlega, finnur ecki hjá sér það hugarfar, að hann vilji leita náðar hjá Guði með trúnni á Krist, hafa einlægann ásetníng að betra sig, og láta sér fara fram í dygð og Guðs ótta.

1 Cor. 2, 2. Eg tók fyri mig að fara ecki með neinn annann lærdóm, þegar eg var hjá yður, enn um Kríſt og hann krossfestann.

2 Cor. 5, 14. 15. Kríſts kjærleiki þvíngar oss, með því vér ályktum svo, að ef einn

hefir dáid fyrir alla, þá sé svo gott, sem þeir séu allir dandir, nú hefir hann fyrir alla dáid, svo ad þeir sem lifa, skulu hér eptir ecki lifa sjálfum sér, heldur honum, sem fyri þá er dáinn og upp aptur risinn.

Merk: a) Í Skrifta-stólnum verdum vér sérílagi áminntir og uppørfadir til ad prófa náqvæmlega sjálfa oss, þegar skrifta-fadirinn, med sínum gudlegum umtølum og áminníngum, minnir oss á skyldu vora vid Krist, og brýnir fyrir oss, ad vér egum sífeldlega kappkosta, ad vera dygdaudugir.

b) Þad stendur enganveginn í Prestsins valdi ad fyrirgéfa syndirnar, því þad er Guds alleina. En Presturinn gétur einúngis eptir Guds fyrirheitum tilsagt oss og bodad: ad Gud hafi vissulega fyrirgéfid oss vorar syndir vegna Jesú Krists, ef vér ydrumst þeirra af hjarta og trúum á Krist. Þess vegna hafa ydrunarlausir eckért gagn af ad gánga til skrifta og altaris, heldur verdur þeirra ábyrgdarhluti því þýngri, þar þeir vanbrúka þetta til ad hylja med vondsku sína og adgjøra gis ad Guds ordi.

Um þá heilögu Qvöldmáltíd, er talad í fimmta parti Frædanna.

Attundi Kapituli.
Um mannanna sídasta ástand.

§. 1. Þó dauda-stundin sé öllum óvíss, þá er samt víst, ad allir menn, sem á jördunni lifa allt til veraldarinnar enda, eiga einusinni ad deya, því allir þeir eru syndarar.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminn og daudinn vegna syndarinnar, þannig hefir daudinn innþreyngt sér til allra manna, því þeir syndgudu allir.

Merk: a) Þad er mjög hættulegt og heimskulegt ad skjóta á frest sínum undirbúníngi til daudans, vegna þess sú manneskja kannské sé úng eda med gódri heilsu og kénni sér einkis meins, því daudinn kippir mörgum burtu á besta aldri; svo veit heldur enginn, hvert daudinn muni koma hastarlega, ad edur med addragauda,

enginn gétur heldur fyrirsagt, hvert hann muni fá færi á ad undirbúa sig, þegar hann á hér vid ad skilja, því færstir eru svo öruggir á dauda-stundunni, ad þeir géti med alvörugéfni og stödugri umþenkíngu hugsad um sín sáluhjálpar-efni.

b) Á sóttar-sænginni er tíminn ofnaumur til ad fá vidbjód á þeim löstum og hégóma elsku, sem optrudu syndarannum, medan hann var heill og ósjúkur, frá ad trúa á Jesúm Krist og elska hann, hugarfarid umbreytist ecki heldur af því, þó manneskjan, medan háskinn vofir yfir, fyllist upp af hrædslu og qvída fyrir eymd og qvöl um alla eilífd; því vér sjáum allt of opt, ad þeir, sem med miklu hugar-ángri lofa bót og betrun á sóttarsænginni, snúa strax, sem þeir eru ordnir heilbrygdir aptur, til síns fyrra syndsamlega lifnadar, og sýna þar med, ad þeirra ángur hafi ecki komid af einlægu hjarta, og ad lystin til þess vonda, er af laungum vana ordin, svo rík í sálunni; ad hún gétur ecki ordid nidurkjæfd, nema med lángvarandi strídi og baráttu.

c) Þar fyrir er rádlegast ad búa sig undir daudann frá úngra aldri, og

strída strax á móti öllum íllum girndum, undir eins og þær taka til ad hreifa sér, en kappkosta þar á móti, ad komast med lifandi trú í sameiníngu vid Krist sinn Endurlausnara, og fylgja hans eptirdœmi; því eins og ógudlegir forherdast meir og meir, svo þeir, med því ad halda áfram í syndunum, hafa enga dygdar og gudhrædslu tilfinníngu, svo styrkjast hinir gudhræddu daglega med samverkandi nád heilags Anda, af ad ydka sig sífeldlega í gudhrædslu, og þannig undirbúa handa sér frid og fögnud í samvitskunni, sem er sú stærsta farsæld í þessu lífi; en ógudlegir aptur á mót, baka sér med löstum sínum stærstu qvöl og órósemi. Þegar daudinn adkémur, eru þeir gudhræddu hughraustir og óqvídnir, en hinir ógudlegu skélfast, og annadhvert falla í örvæntíngu, ellegar med þánkaleysi söckva nidur í blinda forherdíngu.

§. 2. Sálin, sem er ódaudleg, fer strax, sem hún er skilin vid líkhamann, til síns samastadar, annadhvert í eilífa gledi edur eilífar qvalir, eptir því, sem manneskjan hefir lifad í þessum heimi vel edur ílla.

Lúk. 23, 43. Jesús ságdi vid ydrandi ræníngann á krossinum: Sannlega segi eg

þér: í dag skaltú vera með mér í Paradís.
2 Cor. 5, 8.

Jóh. 5, 24. Jesús sagði: Hverr, sem heyrir mín orð og trúir þeim, sem mig sendi, sá hefir eilíft líf og hann kémur ecki til fyrirdæmíngarinnar, heldur hefir hann farið frá dauðanum til lífsins.

Lúk. 16, 22. 23. Jesús segir í eptirlíkíngunni: Sá fátæki dó og var borinn af Englum í faðm Abrahams. Hinn ríki dó líka og var greftradur, en sem hann upphóf sín augu í helvíti, var hann í qvølunum.

§. 3. Á efsta degi skal líkhaminn uppvekjast úr duptinu, og samtengjast aptur sálunni, verður hann þá óforgengilegur.

Jóh. 5, 28. 29. Jesús sagði: Sá tími mun koma, á hverjum allir þeir, sem í grøfunum eru, munu heyra Guðs Sonar raust, og þá munu þeir, sem gott hafa gjørt, upprísa til sælu, en hinir til fyrirdæmíngar, sem íllt hafa aðhafst.

Post. Gb. 24, 15. Postulinn Páll sagði: Eg hefi þá von til Guðs, að á eptir muni koma upprísa framliðinna, bæði réttlátra og ránglátra.

1 Cor. 15, 42. Líkama þeirra; sem deya, verdur rotnanlegum nidursád, en hann mun upp aptur rísa óforrotnanlegur; honum verdur audvirdilegum nidursád, en hann mun upprísa vegsamlegur; honum verdur nidursád veikum, en hann mun upp aptur rísa kroptugur; náttúrlegum líkama verdur nidursád, en upp aptur mun rísa andlegur líkami.

§. 4. Þær manneskjur, sem verda lífs á jørdunni þegar dómsdagur kémur, deya ad sönnu ecki, svo ad sál og líkhami skiljast ad, en þær munu samt umbreytast, svo ad þeirra forrotnanlegi líkhami verdur í augabragdi óforgengilegur; enginn manneskja veit hvenær þessi dagur muni koma.

1 Cor 15, 51. 52. Sjá! eg segi ydur leyndardóm: vér munum ecki allir sofna, en allir munum vér umbreytast og þad skyndilega, á einu augabragdi, vid hinn sídasta lúdur-hljóm; því lúdurinn mun gélla, og hinir framlidnu munu upprísa óforgengilegir, en vér munum umbreytast.

§. 5. Kristur mun med dýrdlegum hætti opinberlega dæma allar

manneſkjur eptir uppriſunu, og auglýſa fyrir øllum: ad gudhræddir eru verdugir til ad lifa í vegſemd og fögnudi eilíflega; en ógudlegir þarámóti munu verda því ſtraffi undirkaſtadir, ſem þeirra ílverk hafa tilunnid.

Poſt. Gb. 17, 31. Gud hefir tilſett viſſ-ann dag, á hverjum hann ætlar ag láta þann mann, ſem hann hefir þar til ſett, dæma rétt alla jardarinnar innbyggendur; þarum ſannfærir Gud alla med því, ad hann upp-vakti þann mann frá daudum.

2 Cor. 5, 10. Vér egum allir ad opin-beraſt fyrir Kriſts dómſtóli, ſvo ad hverr einn úr býtum beri eptir því, ſem hann hefir adhafſt í líkamans líſi, hvert ſem þad hefir verid gott edur íllt.

2 Theſſ. 1, 7. 8. Þegar Drottinn Jeſús opinberaſt af himni med ſínum Engla her og logandi eldi, til ad hegna þeim, ſem ecki vildu adhyllaſt Gud og ſtraffa þá, er ecki vóru hlýdugir Evangelió vors Drottins Jeſú Kriſts.

Merk: Sérhverr ſála dæmiſt ſtrax ept-ir ad hún er farin út af líkhaman-um, og verdur henni viſad annadhvert til

eilífrar gledi edur eilífra qvala. Ebr. 9, 27. En á sídasta degi, þegar sálirnar eru ad nýu ordnar samtengdar líkhömunum, mun Kristur svo sem Kóngur og Herra samansafna þeim, svo hans rétt-vísi dómur verdi þeim øllum undir eins kunnur, til vitnisburdar um hans stjórnun án manngreinar álits og svo þeir megi sjálfir finna, ad þeim sé enginn órétt-ur gjørr. Matth. 25, 31 — 46. Róm. 2, 16.

§. 9. Eilíft líf er þad dýrdlega og sælufulla ástand, í hverju gud-hræddir menn æfinlega lifa í gledi-leguftu sambúd med Jesú Kristi, gódu Englunum og ollum heilögum, án þess ad áreitast lengur af nockurri synd edur sorg, en njóta ómrædilegrar huggunar, frid-ar og fagnadar af ad skoda Guds dýrd, sem audsýnir sig í hans morgu dásemdar-verkum, þar þeir einnig lofa og veg-sama Gud hverr med ødrum, og æfa sig í dygdinni og kjærleikanum, ept-ir Guds vilja.

Matth. 25, 34. Jesús mun segja vid þá: Komid hingad þér, blessadir af mínum Fød-

ur;. eignist það ríki, sem yður er fyribúið frá veraldarinnar upphafi.

Jóh. 17, 24. Jesús sagði í bæninni til síns himneska Föðurs: Eg vil að þeir, sem þú gafst mér, skuli vera hjá mér, hvar sem eg er, svo þeir sjái mína dýrð, sem þú gafst mér.

Hebr. 12, 22. Þér komið til borgar Guðs lifanda, til þeirrar himnesku Jerúsalem, og til margfjölda margra þúsund Engla.

Opinb. b. 21, 4. Guð mun þerra øll tár af þeirra augum og dauðinn mun ecki lengur vera til, ecki harmur né qveinan, né heldur pína mun lengur til vera.

Róm. 2, 10. Heiður, vegsemd og frið skal hverr fá øðlast, sem gott gjørir.

§. 7. Fyrirdæmingin, sem annars kallast eilífur dauði, er það qvalafullt og vonarlaust ástand, í hverju óguðlegir sárlega qveljast, af þeirra nagandi samvitsku, og hvar þeir í hinna óguðlegustu vondu anda og illra sálna sambúð, finna til hryggilegustu verkana af sínum fyrri illgjørðum, þareð þeirra drottnandi lystir, hverjum þeir þá ecki géta fullnægt, undir eins auka þeim qvøl og pínu.

Matth. 25, 41. Jesús mun segja til þeirra: Farid frá mér, þér bølvudu! í þann eilífa eld, sem fyribúinn er Djøflinum og hans árum.

Mark. 9, 48. Jesús sagdi: Peirra ormur deyr ecki og þeirra eldur sloknar ecki.

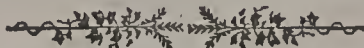
Jóh. 3, 36. Hverr, sem ecki trúir Syninum, skal ecki sjá lífid, heldur varir Guds reidi yfir honum.

Róm. 2, 9. Hrellíngar og harmqvæli koma yfir allra þeirra manna sálir, sem illsku drýgja.

§. 8. A sídasta degi mun vor heimur forgánga med øllum sínum gædum. En gudhræddir munu ætíd vera hjá Drottni og med þessari von skulum vér hughreysta hverr annann.

2 Pét, 3, 10. Dagur Drottins mun koma, sem þjófur á nóttu, á hverjum himnarnir munu med miklum gný forgánga, en høfudsképnurnar í eldi brádna og jordin og þau verk, sem á henni eru, munu uppbrenna. 1 Thess. 4, 17. 18.

Gudi sé lof og dýrd ad eilífu, Amen!

Stutt

Agrip

af

Höfud-Lærdómum

kristilegra Trúarbragda.

1.

Einn einasti sannur Gud er til, sem hefir skapad heiminn, vidheldur og stjórnar honum til gagns og gledi øllum sínum lifandi sképnum, en sérílagi þeim skynsemdar-fullu til velferdar.

2.

Þessi Gud hefir allrastærstu eginlegleika og er sá allra full-

kommasti í makt, speki, gædsku, heilagleika og réttlæti.

3.

Heilög Ritníng, sem inniheldur Guds vilja og rádstöfun, ad svo miklu leiti, sem þau sérílagi eru manneskjunum vidkomandi, kénnir oss ad dýrka Gud, sem Fódurinn, Soninn og þann heilaga Anda, er allir hafa eina Veru og sömu guddómlegu tign.

4.

Manneskjan var í upphafi, þegar Gud hafdi skapad hana, saklaus og góð, en hún spillti sér sjálfri, med því ad brjóta fríviljuglega móti Guds lögmáli; þar af vard hún syndug

og óþæfileg til ad taka á móti
þeirri sælu, sem Gud hafdi
henni ætlad.

5.

Jesús Kristur, sem er ein=
gétinn Sonur þess himneska
Födurs, vard manneskja, svo
hann gæti endurleyst syndugt
mannkyn frá þeirri eymd, sem
þad hafdi med syndinni steypt
sér í. Hann sýndi mönnunum
þar fyrir med sinni kénníngu,
hvad Gud af sinni miskunar=
fullu elsku hefdi álýktad um
þeirra frelsun, útvegadi þeim
adgáng til hennar med sinni
frívilјugu pínu og dauda og
stadfesti líka med sinni upprisu
og himnaför þá vissu, sem hann
hafdi géfid þeim um eilíft líf.

Nú stjórnar hann øllum heiminum ásamt Fødurnum með guddómlegri makt og veldi og ber sérílagi umhyggju fyrir sinna endurleystra eilífri sáluhjálp.

6.

Sá heilagi Andi leiðir oss með Krists lærdómi til apturhvarfs frá syndunum og til trúarinnar á Krist, svo vorar syndir verdi oss fyrirgéfnar. Hann hjálpar oss einnig til betrunar og framfara í dygð og guðhræðslu, svo vér gétum orðið hluttakandi í þeirri sáluhjálp, sem Kristur hefir oss útvegað.

7.

Vor trú á Jesúm Krist, á að sýna hvert hún sé kroptug,

med því að vér lifum eptir vorri skyldu bædi við Gud, við sjálfa oss og við náúngann, eptir því, sem Gud og Kristur hafa skipað oss í heilagri Ritníngu.

8.

Gudi erum vér skyldugir um, að tilbiðja, óttast og elska hann, hlýða honum og reiða oss á hann einann, lofa hann, þacka honum og ákalla hann, einnig taka oss vara fyri öllu því, sem í nockurn máta stríðir móti þeirri vyrðíngu, sem vér egum honum að veita.

9.

Sjálfum oss erum vér skyldugir um, að bera tilbærilega umhyggju bædi fyrir sálu vorri

og líkhama, sem og vorri tím-anlegri velferð, en þó sérílagi gæta vor og varast allt íllt og syndsamlegt háttalag og vana, svo samvitskan hverki ofþýngist, né vér líðum tjón á vorri sønnu velferð; vér erum þará-mót fullvíssir um Guðs náð og gétum ætíð með sonarlegu trún-aðartrausti leitað hælis hjá hon-um, ef vér kappkostum að verða góðar og dygðaudugar mann-eskjur eptir Jesú lærdómi og eptirdæmi.

10.

Náúnganum erum vér skyld-ugir um, að elska hann eins og sjálfa oss og þess vegna vera ætíð reiðubúnir til að gjøra það sama við hann, sem vér

kjósa vildum, ad hann í líku tilfelli gjørdi vid oss; en aldrei taka oss nockud þad fyrir høndur, sem í einhvern máta kynni ad skérda hans tímanlega eda eilífa velferd.

11.

Vér egum ad hafa Guds ord yduglega um hønd, þar þad er hid besta medal til vorrar upplýsíngar og helgunar, líka egum vér ydugléga ad vegsama og ákalla Gud, svo hugur vor þar med uppfyllist af elsku til Guds og laungun eptir ad gjøra hans vilja.

12.

Vér egum ad leggja allt kapp á ad vyrda mikils og halda vorn

Skírnar sáttmála, því með skírninni hefir Kristur látið gjöra oss að limum sinnar kirkju og géfið oss rétt til sinna dýrmætu velgjörnínga.

Í Kvöldmáltíðar Sakramentinu gjörir Jesús Kristur oss hluttakandi í sínum líkama og blóði, til fullvissu um að vorar syndir séu oss fyrirgéfnar, ef oss af hjarta ángrar, að vér höfum drýgt þær og einsetjum oss að láta oss fara fram með trúnni á hann í ráðvendni og í vorum kristinndómi; þar fyrir egum vér líka að brúka þetta Sakramenti með hjartanlegri andakt, eptir að vér áður höf-

um nákvæmlega og alvarlega prófad sjálfa oss.

13.

Gudhræddra sálir koma eptir daudann til eilífs lífs og eilífrar sælu í samfélag med gódum öndum, hjá Kristi sínum Endurlausnara; en þá ógudlegir deya, fara þeir í samfélag vondra anda og hreppa þar kvalir og ángist, sem er maklegt straff fyrir þeirra íllgjördir.

14.

Guds alvísa rádstafan hefir tilsett vissann dag, á hverjum þeir daudu líkamir munu úr

sínu dupti uppvekjast og samtengjast þeirra sálum, þegar Kristur mun láta þá alla mæta opinberlega fyrir sínum Dómstóli, og þá forgengur sú veröld, sem nú er.

